

Bruxelles, 4. studenoga 2022.
(OR. en)

14348/22
ADD 1

FRONT 409
COMIX 513

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 31. listopada 2022.

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: C(2022) 7591 final

Predmet: PRILOG PREPORUCI KOMISIJE od 28.10.2022. o uspostavi
zajedničkog „Praktičnog priručnika za službenike graničnog nadzora
(Schengenski priručnik)” kojim se koriste nadležna tijela država članica
prilikom obavljanja graničnih kontrola osoba i o zamjeni Preporuke
(C(2019) 7131 final)

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument C(2022) 7591 final.

Priloženo: C(2022) 7591 final

Bruxelles, 28.10.2022.
C(2022) 7591 final

ANNEX

PRILOG

Preporuci Komisije

o uspostavi zajedničkog „Praktičnog priručnika za službenike graničnog nadzora (Schengenski priručnik)” kojim se koriste nadležna tijela država članica prilikom obavljanja graničnih kontrola osoba i o zamjeni Preporuke (C(2019) 7131 final)

PRILOG

Praktični priručnik za službenike graničnog nadzora

PRVI DIO – DEFINICIJE	6
DRUGI DIO – GRANIČNA KONTROLA	15
ODJELJAK I.: Postupci granične kontrole	15
1. Kontrola na graničnim prijelazima	15
2. Kontrole osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije.....	20
3. Kontrola državljana trećih zemalja pri ulasku	29
4. Pretraživanja u Schengenskom informacijskom sustavu (SIS) i bazi podataka o ukradenim i izgubljenim putnim ispravama (SLTD).....	45
5. Posebna pravila za kontrolu određenih kategorija osoba.....	56
5.1. Šefovi država	56
5.2. Piloti zrakoplova	56
5.3. Pomorac	57
5.4. Nositelji diplomatskih ili službenih putovnica i članovi međunarodnih organizacija	58
5.5. Stanovnici pograničnog područja na koje se odnose propisi o režimu malograničnog prometa	60
5.6. Maloljetnici	61
5.7. Učenici iz trećih zemalja koji imaju boravište u jednoj od država članica EU-a ili u trećoj zemlji čiji državljani ne podliježu obvezi posjedovanja viza	64
5.8. Prekogranični radnici	65
5.9. Turisti s ADS-om	66
5.10. Službe spašavanja, policija, vatrogasne postrojbe i službenici graničnog nadzora	66
5.11. Offshore radnici	66
5.12. Osobe premještene unutar društva	67
5.13. Istraživači i članovi njihovih obitelji	69
5.14. Studenti	72
5.15. Korisnici sporazuma o povlačenju	73
6. Otiskivanje pečata u putne isprave	75
7. Popuštanje u režimu kontrole.....	81

8.	Zabrana ulaska	83
9.	Vize za koje se zahtjevi podnose na granici, uključujući i pomorce u tranzitu, i odbijanje izdavanja tih viza	94
10.	Poništavanje i ukidanje viza	95
11.	Posebne tranzitne sheme	95
12.	Tražitelji azila/podnositelji zahtjeva za međunarodnu zaštitu	97
13.	Unošenje podataka na granici	100
14.	Suradnja s drugim službama	100
15.	Označivanje krivotvorenih isprava	101
16.	Provjera autentičnosti podataka pohranjenih u biometrijskoj putovnici.....	102
17.	Valjanost unosa podataka o djeci u putovnice roditelja.....	102
	ODJELJAK II.: Kopnene granice	103
1.	Kontrole cestovnog prometa	103
2.	Kontrole u željezničkom prometu.....	106
3.	Malogranični promet.....	108
	ODJELJAK III.: Zračne granice	110
1.	Kontrole u zračnoj luci	110
2.	Kontrola na uzletištima	115
3.	Kontrole na privatnim letovima	116
	ODJELJAK IV.: Morske granice.....	117
1.	Opći postupci kontrole u pomorskom prometu	117
2.	Kontrola brodova za kružna putovanja	118
3.	Kontrola izletničke plovidbe.....	123
4.	Kontrola plovila za obalni ribolov	125
5.	Kontrola na trajektnim linijama	125
6.	Teretne linije između luka koje se nalaze na području bez nadzora unutarnjih granica.	127
	ODJELJAK V: Kontrola plovidbe unutarnjim vodama.....	128
1.	Plovidba unutrašnjim vodama	128
	TREĆI DIO: ZAŠTITA DRŽAVNE GRANICE	129
1.	Svrha zaštite	129
2.	Metode zaštite	129
	ČETVRTI DIO: POPIS RELEVANTNIH PRAVNIH INSTRUMENATA	131
	DODATAK A	136

Postupak obavješćivanja	136
DODATAK B	137
Ocjena rizika	138
POPIS PRILOGA PRAKTIČNOM PRIRUČNIKU ZA SLUŽBENIKE GRANIČNIH NADZORA	140

UVOD

Glavni je cilj schengenske suradnje stvaranje područja bez nadzora unutarnjih granica¹. Kako bi se to ostvarilo, potrebni su učinkovit nadzor vanjskih granica² i primjena odgovarajućih pratećih mjera u područjima kao što su policijska i pravosudna suradnja te vizna politika. Međutim, odredbe o nadzoru vanjskih granica primjenjuju se i na unutarnje granice u dva slučaja. Prvi se odnosi na situacije u kojima proces uklanjanja nadzora unutarnjih granica na tim unutarnjim granicama još nije dovršen³. Nadzor se na tim granicama mora provoditi u skladu s odredbama glave II. Uredbe (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća⁴ („Zakonika o schengenskim granicama”). Drugi se slučaj odnosi na situacije u kojima schengenska država koja u cijelosti primjenjuje schengensku pravnu stečevinu⁵ privremeno ponovno uvodi nadzor unutarnjih granica. Relevantne odredbe glave II. tada se primjenjuju *mutatis mutandis* jer unutarnje granice ne postaju vanjske granice⁶.

Cilj je ovog Praktičnog priručnika za službenike graničnog nadzora utvrditi smjernice, najbolju praksu i preporuke koje se odnose na obavljanje dužnosti službenika graničnog nadzora u schengenskim državama. Priručnik je namijenjen i kao vodič za službenike graničnog nadzora u pogledu mjera i odluka koje se donose duž granica na kojima se primjenjuju odredbe o vanjskim granicama. Sadržaj ovog priručnika uglavnom se odnosi na kontrolu osoba na granici i temelji se na instrumentima Unije kojima se uređuje prelazak granica (a posebno na Zakoniku o schengenskim granicama), izdavanje viza, pravo na slobodno kretanje u skladu s pravom Unije i zahtjev za azil. Popis pravnih akata kojima se uređuju područja obuhvaćena ovim Priručnikom nalazi se u dijelu IV.

¹ Unutarnje granice kako su definirane u članku 2. stavku 1. Zakonika o schengenskim granicama.

² Vanjske granice kako su definirane u članku 2. stavku 2. Zakonika o schengenskim granicama.

³ Članak 3. stavak 2. Akta o pristupanju iz 2003. (Cipar), članak 4. stavak 2. Akta o pristupanju iz 2005. (Bugarska i Rumunjska) i članak 4. stavak 2. Akta o pristupanju iz 2012. (Hrvatska).

⁴ Uredba (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama) (SL L 77, 23.3.2016., str. 1.).

⁵ Članak 32. Zakonika o schengenskim granicama.

⁶ Vidjeti osobito Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o primjeni glave III. (Unutarnje granice) Uredbe (EZ) br. 562/2006 o Zakoniku Zajednice o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama), COM(2010) 554. U svojem prijedlogu izmjene Zakonika o schengenskim granicama (COM(2021) 891) Komisija je predložila obvezu država članica da utvrde mjere za ublažavanje učinaka ponovnog uvođenja nadzora na unutarnjim granicama. Dodatne smjernice o takvim mjerama ublažavanja razradit će se nakon donošenja ovog prijedloga.

Kad se u ovom Priručniku upućuje na druge vrste kontrole koje se mogu ili trebaju obavljati na granici (na primjer carinska, fitosanitarna ili zdravstvena kontrola), na te vrste kontrola primijenit će se odgovarajuće nacionalno zakonodavstvo i zakonodavstvo Unije. U svakom slučaju, schengenske države trebale bi uvijek osigurati blisku suradnju među različitim tijelima koja obavljaju nadzor na granicama i suradnju s tijelima koja nadzor obavljaju unutar državnog područja.

Ovim se Priručnikom ne stvaraju pravne obveze za schengenske države niti uvode nova pravila i dužnosti za službenike graničnog nadzora ili druge osobe na koje bi se mogao odnositi. Pravno obvezujuće učinke proizvode samo pravni akti na kojima se ovaj Priručnik temelji ili na koje se u njemu upućuje te na koje se može pozivati pred nacionalnim sudovima.

PRVI DIO – DEFINICIJE

1. **„SCHENGENSKE DRŽAVE” (države članice EU-a koje provode schengensku pravnu stečevinu u vezi s vanjskim granicama i zemlje pridružene Schengenu):**

1. Belgija	11. <i>Island</i>	21. <i>Norveška</i>
2. Bugarska	12. Italija	22. Austrija
3. Češka Republika	13. Cipar	23. Poljska
4. Danska	14. Latvija	24. Portugal
5. Njemačka	15. <i>Lihtenštajn</i>	25. Rumunjska
6. Estonija	16. Litva	26. Slovenija
7. Grčka	17. Luksemburg	27. Slovačka
8. Španjolska	18. Mađarska	28. Finska
9. Francuska	19. Malta	29. Švedska
10. Hrvatska	20. Nizozemska	30. <i>Švicarska</i>

Irskoj je dopuštena primjena nekih dijelova schengenske pravne stečevine, ali u ograničenom broju područja (policajska i pravosudna suradnja u kaznenim pitanjima) koja ne uključuju nadzor vanjskih granica. Stoga za potrebe ovog priručnika, koji je usmjeren na pitanja u vezi s granicama te je namijenjen službenicima graničnog nadzora, Irska nije obuhvaćena pojmom „schengenske države”.

2. „DRŽAVE ČLANICE EU-A”:

1. Belgija	10. Francuska	19. Nizozemska
2. Bugarska	11. Hrvatska	20. Austrija
3. Češka Republika	12. Italija	21. Poljska
4. Danska	13. Cipar	22. Portugal
5. Njemačka	14. Latvija	23. Rumunjska
6. Estonija	15. Litva	24. Slovenija
7. Irska	16. Luksemburg	25. Slovačka
8. Grčka	17. Mađarska	26. Finska
9. Španjolska	18. Malta	27. Švedska

3. POSEBNE SITUACIJE SCHENGENSKIH DRŽAVA KOJE JOŠ NE PRIMJENJUJE SCHENGENSKU PRAVNU STEČEVINU U CIJELOSTI

Bugarska, Hrvatska, Cipar i Rumunjska još ne primjenjuju schengensku pravnu stečevinu u cijelosti i nadzor njihovih granica s ostalim schengenskim državama još nije ukinut⁷.

Te zemlje na svim svojim granicama primjenjuju pravila iz glave II. Zakonika o schengenskim granicama.

Primjenjuju se sljedeća posebna pravila:

– kontrole na granicama (npr. s obzirom na duljinu boravka, vizu, boravišnu dozvolu, količinu sredstava za uzdržavanje) obavljaju se u odnosu na vlastito državno područje;

⁷ Vijeće je 26. lipnja 2022. Europskom parlamentu poslalo Nacrt odluke Vijeća o punoj primjeni odredaba schengenske pravne stečevine u Republici Hrvatskoj kako bi dobilo njegovo mišljenje (dokument Vijeća 10624/22).

- odredbe Uredbe (EZ) br. 810/2009 Europskog parlamenta i Vijeća⁸ („Zakonik o vizama”) ne primjenjuju se na Bugarsku, Hrvatsku, Cipar i Rumunjsku. Stoga upućivanje na schengensku vizu ne uključuje vize koje izdaje neka od te četiri schengenske države;
- odredbe o viznom informacijskom sustavu (VIS) primjenjuju se na Bugarsku i Rumunjsku od 25. srpnja 2021. na temelju Odluke Vijeća (EU)⁹ 2017/1908 i uz ograničenja predviđena tom odlukom (pristup samo za čitanje);
- odredbe o Schengenskom informacijskom sustavu (SIS) ne primjenjuju se na Cipar; u potpunosti se primjenjuju na Bugarsku i Rumunjsku u skladu s odlukama Vijeća 2010/365/EU¹⁰ i (EU) 2018/934¹¹; djelomično se primjenjuju na Hrvatsku u skladu s Odlukom Vijeća (EU) 2017/733¹²;
- schengenske države koje još ne primjenjuju schengensku pravnu stečevinu u cijelosti jednostrano mogu priznati određene isprave kao jednakovrijedne njihovoj nacionalnoj vizi za tranzit ili namjeravani kratkotrajni boravak na njihovim državnim područjima na temelju Odluke br. 565/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹³.

Kada se upućuje na „schengenske države koje u cijelosti primjenjuju schengensku pravnu stečevinu” ili na „područje bez nadzora unutarnjih granica”, u to nisu uključeni Bugarska, Hrvatska, Cipar i Rumunjska.

⁸ Uredba (EZ) br. 810/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uspostavi Zakonika Zajednice o vizama (Zakonik o vizama) (SL L 243, 15.9.2009., str. 1.).

⁹ Odluka Vijeća (EU) 2017/1908 od 12. listopada 2017. o provedbi određenih odredaba schengenske pravne stečevine koje se odnose na vizni informacijski sustav u Republici Bugarskoj i Rumunjskoj ([SL L 269, 19.10.2017., str. 39.](#)), datum početka primjene utvrđen Provedbenom odlukom Komisije (EU) 2021/995 od 18. lipnja 2021. o određivanju datuma početka primjene Odluke Vijeća (EU) 2017/1908 o provedbi određenih odredaba schengenske pravne stečevine koje se odnose na vizni informacijski sustav u Republici Bugarskoj i Rumunjskoj ([SL L 219, 21.6.2021., str. 37.](#)).

¹⁰ Odluka Vijeća 2010/365/EU od 29. lipnja 2010. o primjeni odredaba schengenske pravne stečevine o Schengenskom informacijskom sustavu u Republici Bugarskoj i Rumunjskoj ([SL L 166, 1.7.2010., str. 17.](#)).

¹¹ Odluka Vijeća (EU) 2018/934 o provedbi preostalih odredaba schengenske pravne stečevine koje se odnose na Schengenski informacijski sustav u Republici Bugarskoj i Rumunjskoj ([SL L 165, 2.7.2018., str. 37.](#)).

¹² Odluka Vijeća (EU) 2017/733 od 25. travnja 2017. o primjeni odredaba schengenske pravne stečevine o Schengenskom informacijskom sustavu u Republici Hrvatskoj ([SL L 108, 26.4.2017., str. 31.](#)).

¹³ Odluka br. 565/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uvođenju pojednostavljenog režima kontrole osoba na vanjskim granicama na temelju jednostranog priznanja od strane Bugarske, Hrvatske, Cipra i Rumunjske određenih isprava kao jednakovrijednih njihovim nacionalnim vizama za tranzit ili namjeravani boravak na njihovim državnim područjima koji ne premašuje 90 dana u svakom razdoblju od 180 dana i stavljanju izvan snage odluka 895/2006/EZ i 582/2008/EZ ([SL L 157, 27.5.2014., str. 23.](#)).

4. **„Zemlje EGP-a“**: Norveška (NO), Island (IS) i Lihtenštajn (LI).
5. **„Područje bez nadzora unutarnjih granica“** odnosi se na područje koje obuhvaća državna područja schengenskih država koje u cijelosti primjenjuju schengensku pravnu stečevinu (i stoga ne uključuje Bugarsku, Hrvatsku, Cipar i Rumunjsku).
6. **„Osobe s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije“**¹⁴ državljani su država članica EU-a, zemalja EGP-a i Švicarske te članovi njihovih obitelji (bez obzira na državljanstvo) koji se nalaze u njihovoj pratnji ili su im se pridružili.
7. **„Članovi obitelji građana EU-a, EGP-a ili Švicarske s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije“**¹⁵ znači, bez obzira na to kojeg su državljanstva:
 - bračni drug (neovisno o spolu bračnog druga¹⁶) ili partner s kojim građanin EU-a/EGP-a/Švicarske ima registriranu zajednicu koja je sklopljena na temelju zakonodavstva neke države članice EU-a ili schengenske države, a ta je zajednica prema zakonodavstvu države članice EU-a ili schengenske države domaćina izjednačena s bračnom zajednicom;
 - izravni potomci koji nisu navršili 21 godinu ili su uzdržavanici te izravni potomci bračnog druga ili registriranog partnera;
 - izravni srodnici u uzlaznoj liniji koji su uzdržavanici te izravni srodnici u uzlaznoj liniji bračnog druga ili registriranog partnera koji su uzdržavanici.
 - svi ostali članovi obitelji, kako je navedeno u nastavku, čiji je ulazak i/ili boravak olakšan, u skladu s nacionalnim pravom, na temelju vize ili boravišne iskaznice:
 - uzdržavanici;
 - članovi kućanstva građanina EU-a/EGP-a/Švicarske;
 - članovi obitelji kojima je strogo potrebna osobna skrb građanina EU-a/EGP-a zbog ozbiljnih zdravstvenih razloga;
 - partner s kojim je građanin EU-a/EGP-a u trajnoj vezi, uz odgovarajuću potvrdu.

¹⁴ Članak 2. točka 5. Zakonika o schengenskim granicama.

¹⁵ Članak 2. točka 2. i članak 3. točka 2. Direktive 2004/38/EZ

¹⁶ Presuda Suda od 5. lipnja 2018., predmet C-673/16, Coman, ECLI:EU:C:2018:385.

8. **„Građanin EU-a”**¹⁷ je svaka osoba s državljanstvom države članice Europske unije.
9. **„Državljanin treće zemlje”**¹⁸ je svaka osoba koja nije osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije¹⁹.
10. **„Službenik graničnog nadzora”**²⁰ je bilo koja službena osoba koja je u skladu s nacionalnim pravom raspoređena na granični prijelaz ili duž granice ili u neposrednu blizinu te granice i koja, u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom, izvršava zadaće nadzora granice.
11. **„Nadzor državne granice”**²¹ znači aktivnost koja se provodi na granici isključivo kao odgovor na pokušaj prelaska ili na čin prelaska granice, neovisno o svim drugim okolnostima, a sastoji se od granične kontrole i zaštite državne granice.
12. **„Granična kontrola”**²² znači kontrola koja se provodi na graničnim prijelazima kako bi se osiguralo da se osobama i njihovim prijevoznim sredstvima te predmetima koje posjeduju može odobriti ulazak na državno područje ili izlazak s državnog područja schengenskih država.
13. **„Sustavne kontrole provjerama u relevantnim bazama podataka”**²³ znači provjere u relevantnim bazama podataka koje provode službenici graničnog nadzora za sve osobe (osobe s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije i državljani trećih zemalja) koje prelaze vanjske granice pri njihovom ulasku ili izlasku.
14. **„Relevantne baze podataka”**²⁴ znači baze podataka koje službenici graničnog nadzora moraju provjeriti kada provode sustavne kontrole svih osoba koje prelaze vanjske granice. One uključuju:

– Schengenski informacijski sustav „SIS”,

¹⁷ Članak 2. točka 1. Direktive 2004/38/EZ.

¹⁸ Članak 2. točka 6. Zakonika o schengenskim granicama.

¹⁹ Državljanima Andore, Monaka i San Marina smatraju se državljanima trećih zemalja, međutim izuzeti su od otiskivanja pečata (u budućnosti bit će izuzeti i iz sustava EES i ETIAS) i države članice prihvaćaju u skladu s dokumentom Vijeća 13020/04 da državljani Andore i San Marina upotrebljavaju trake za građane EU-a.

²⁰ Članak 2. točka 14. Zakonika o schengenskim granicama.

²¹ Članak 2. točka 10. Zakonika o schengenskim granicama.

²² Članak 2. točka 11. Zakonika o schengenskim granicama.

²³ Na temelju članka 8. stavka 2. Zakonika o schengenskim granicama.

²⁴ Na temelju članka 8. stavka 2. točaka (a) i (b) Zakonika o schengenskim granicama.

- Interpolovu bazu podataka o ukradenim i izgubljenim putnim ispravama (SLTD),
- u nacionalnim bazama podataka koje sadržavaju informacije o ukradenim, otuđenim, izgubljenim i poništenim putnim ispravama.

Službenici graničnog nadzora mogu obavljati provjere i u drugim nacionalnim i Interpolovim bazama podataka.

15. **„Ciljane kontrole provjerama u relevantnim bazama podataka”**²⁵ znači kontrole u relevantnim bazama podataka na temelju analize rizika, koje se provode samo nad nekim osobama s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije na određenim graničnim prijelazima ako se primjenjuje odstupanje od načela sustavne kontrole.
16. **„Ostale kontrole osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije”**²⁶ jesu kontrole osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije koje ne podliježu ciljanim kontrolama provjerama u relevantnim bazama podataka ako se primjenjuje privremeno odstupanje od sustavne kontrole; točnije, riječ je o provjeri identiteta nositelja te valjanosti i vjerodostojnosti putne isprave nositelja.
17. **„Temeljite kontrole”**²⁷ znači kontrole kojima se podvrgavaju državljani trećih zemalja.
18. **„Kontrole druge linije”**²⁸ znači dodatne kontrole koje se mogu provesti na posebnim mjestima udaljenima od mjesta na kojima se provode kontrole nad svim osobama („prva linija”).
19. **„Unaprijed dostavljene informacije o putnicima (API)”** jesu podaci koji se prikupljaju u skladu s Direktivom Vijeća 2004/82/EZ²⁹.
20. **„Zaštita državne granice”**³⁰ znači zaštita granice između graničnih prijelaza i zaštita graničnih prijelaza izvan utvrđenog radnog vremena kako bi se spriječilo da osobe izbjegnu graničnu kontrolu.

²⁵ Na temelju članka 8. stavka 2.a Zakonika o schengenskim granicama.

²⁶ Na temelju članka 8. stavka 2.a trećeg podstavka Zakonika o schengenskim granicama.

²⁷ Na temelju članka 8. stavka 3. Zakonika o schengenskim granicama.

²⁸ Članak 2. točka 13. Zakonika o schengenskim granicama.

²⁹ Direktiva Vijeća 2004/82/EZ od 29. travnja 2004. o obvezi prijevoznika na dostavljanje podataka o putnicima (SL L 261, 6.8.2004., str. 24.).

³⁰ Članak 2. točka 12. Zakonika o schengenskim granicama.

21. **„Tražitelj azila” ili „podnositelj zahtjeva za azil”**³¹ znači državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja je podnijela zahtjev za azil o kojem još nije donesena konačna odluka.
22. **„Zahtjev za međunarodnu zaštitu”**³² znači zahtjev koji podnosi državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva tražeći od schengenske države zaštitu, a može se smatrati da traži status izbjeglice ili supsidijarne zaštite.
23. **„Izbjeglica”**³³ je državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja je, zbog osnovanog straha od progona na temelju rase, vjeroispovijesti, nacionalnosti, političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj društvenoj skupini, izbjegla iz zemlje čiji je državljanin te nije u mogućnosti ili zbog takvog straha ne želi iskoristiti zaštitu te države, ili osoba bez državljanstva koja se nalazi izvan države prethodnog uobičajenog boravišta, a koja se zbog istih prethodno navedenih razloga ili zbog takvog straha ne može vratiti u tu državu.
24. **„Osoba koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu”**³⁴ znači državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja ne ispunjava uvjete za dobivanje statusa izbjeglice, ali za koju se opravdano vjeruje da bi, ako se vrati u svoju matičnu zemlju ili, ako se radi o osobi bez državljanstva, u državu prethodnog uobičajenog boravišta, bila izložena stvarnoj opasnosti od trpljenja ozbiljne nepravde kako je utvrđeno člankom 15. Direktive 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća³⁵, te koja nije u mogućnosti ili, zbog takve opasnosti, ne želi staviti se pod zaštitu te države.
25. **„Osoba bez državljanstva”**³⁶ znači osoba koja prema važećim zakonima nije državljanin nijedne države.

³¹ Članak 2. točka (i). Direktive 2011/95/EU

³² Članak 2. točka (h). Direktive 2011/95/EU.

³³ Članak 2. točka (d). Direktive 2011/95/EU.

³⁴ Članak 2. točka (f). Direktive 2011/95/EU.

³⁵ Direktiva 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljanina trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite (SL L 337, 20.12.2011., str. 9.).

³⁶ Članak 1. Konvencije UN-a o statusu osoba bez državljanstva

26. **„Prijetnja javnom zdravlju”**³⁷ znači bolest koja može izazvati epidemiju u smislu Međunarodnih zdravstvenih propisa Svjetske zdravstvene organizacije te druge infekcijske bolesti ili zarazne parazitske bolesti ako su predmetom zaštitnih odredbi koje se primjenjuju na državljane država članica. Dodatne pojedinosti potražiti u smjernicama o prijetnjama javnom zdravlju³⁸.
27. **„Viza”**³⁹ znači odobrenje koje schengenska država koja u cijelosti primjenjuje schengensku pravnu stečevinu izdaje u svrhu:
- (a) namjeravanog boravka na području bez nadzora unutarnjih granica koji ne prelazi 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana;
 - (b) tranzita preko međunarodnih tranzitnih područja zračnih luka schengenskih država koje u cijelosti primjenjuju schengensku pravnu stečevinu.
28. **„Nacionalna viza za kratkotrajni boravak”** znači odobrenje koje izdaje schengenska država koja schengensku pravnu stečevinu još ne primjenjuje u cijelosti u svrhu ostvarenja namjeravanog boravka na državnom području te schengenske države u trajanju od najviše 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana.
29. **„Viza s ograničenom područnom valjanošću”**⁴⁰ znači viza koja vrijedi samo za državno područje jedne ili više schengenskih država koje u cijelosti primjenjuju schengensku pravnu stečevinu, ali ne za sve schengenske države.
30. **„Zrakoplovno-tranzitna viza”**⁴¹ znači viza koja vrijedi za tranzit preko međunarodnih tranzitnih područja jedne ili više zračnih luka schengenskih država koje u cijelosti primjenjuju schengensku pravnu stečevinu.
31. **„Nacionalna zrakoplovno-tranzitna viza”** znači viza koja vrijedi za tranzit preko međunarodnih tranzitnih područja jedne ili više zračnih luka schengenske države koja još ne primjenjuje schengensku pravnu stečevinu u cijelosti.

³⁷ Članak 2. točka 21. Zakonika o schengenskim granicama.

³⁸ Dodatne pojedinosti potražiti u smjernicama o prijetnjama javnom zdravlju, dio II. odjeljak I. točka 3.6.

³⁹ Članak 2, točka 2. Zakonika o vizama.

⁴⁰ Članak 2, točka 4. Zakonika o vizama.

⁴¹ Članak 2, točka 5. Zakonika o vizama.

32. **„Viza za dugotrajni boravak”**⁴² znači nacionalna viza koju izdaje jedna od schengenskih država koja u cijelosti primjenjuje schengensku pravnu stečevinu za boravke dulje od tri mjeseca u skladu s Uredbom (EU) br. 265/2010 ili u skladu s drugim pravom Unije ili nacionalnim pravom.
33. **„Korisnik prava na temelju Sporazuma o povlačenju”** znači državljani Ujedinjene Kraljevine i članovi njihovih obitelji koji su korisnici dijela drugog (prava građana) *Sporazuma o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju*⁴³. Korisnici prava na temelju Sporazuma o povlačenju zadržavaju prava na slobodno kretanje, koja su uživali kao građani EU-a, samo u svojoj državi domaćinu. Kad je riječ o kretanju u schengenskim državama (koje nisu njihove države domaćini), s njima se postupa kao s državljanima trećih zemalja sa zakonitim boravkom.

⁴² Članak 18. Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma.

⁴³ [SL L 29, 31.1.2020., str. 7–187.](#)

DRUGI DIO – GRANIČNA KONTROLA

ODJELJAK I.: Postupci granične kontrole

1. KONTROLA NA GRANIČNIM PRIJELAZIMA

1.1. Glavna je svrha kontrole na graničnim prijelazima provjeriti ispunjavaju li sve osobe koje prelaze granicu uvjete za ulazak na državno područje schengenskih država. U slučaju državljana trećih zemalja provjeravaju se uvjeti za ulazak ([vidjeti točku 3. ovog odjeljka](#)). Kad je riječ o građanima EU-a i članovima njihovih obitelji, nadzor je usmjeren osobito na provjeru imaju li te osobe pravo slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije koje se temelji na Direktivi 2004/38 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁴. Posebna pravila primjenjuju se i na određene kategorije osoba ([vidjeti točku 3.2. ovog odjeljka](#)).

1.2. Sve osobe, i građani EU-a/EGP-a/Švicarske i državljani trećih zemalja, moraju se podvrgnuti sustavnim kontrolama provjerama u relevantnim bazama podataka pri prelasku vanjskih granica⁴⁵. Te baze podataka uključuju:

- SIS,
- SLTD,
- nacionalne baze podataka koje sadržavaju informacije o ukradenim, otuđenim, izgubljenim i poništenim putnim ispravama.

Službenici graničnog nadzora mogu obavljati provjere i u drugim nacionalnim i Interpolovim bazama podataka.

Odstupanja od tog pravila sustavne kontrole provjerom u relevantnim bazama podataka moguća su na kopnenim i morskim granicama u određenim uvjetima ([vidjeti točku 2.3. ovog odjeljka](#)) uz poštovanje posebnog postupka za obavješćivanje o tom odstupanju ([vidjeti Dodatak A](#)) i procjenu rizika ([vidjeti Dodatak B](#)).

⁴⁴ Direktiva 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice, kojom se izmjenjuje Uredba (EEZ) br. 1612/68 i stavljaju izvan snage direktive 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ (SL L 158, 30.4.2004., str. 77.).

⁴⁵ Članak 8. Zakonika o schengenskim granicama.

Na zračnim granicama odstupanja su bila moguća tijekom prijelaznog razdoblja koje je završilo 7. travnja 2019. Nakon tog datuma odstupanja na zračnim granicama više nisu moguća.

1.3. Temeljna prava sadržana u Povelji Europske unije o temeljnim pravima i Europskoj konvenciji o ljudskim pravima moraju biti zajamčena svim osobama koje žele prijeći granice. Pri nadzoru državne granice mora se poštovati zabrana nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i zabrana diskriminacije utvrđena u člancima 4. i 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i člancima 3. i 14. Europske konvencije o ljudskim pravima.

Službenici graničnog nadzora pri obavljanju svojih zadaća moraju u potpunosti poštovati ljudsko dostojanstvo uz zabranu bilo kakve diskriminacije na temelju spola, rase, boje kože, etničkog ili socijalnog podrijetla, genetskih osobina, jezika, vjeroispovijesti ili uvjerenja, političkog ili bilo kakvog drugog mišljenja, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovine, rođenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije. Sve mjere koje poduzimaju pri obavljanju svojih zadaća, kojima se ograničavaju temeljna prava, moraju biti predviđene zakonom i poštovati bit prava i sloboda. U skladu s člankom 52. Povelje ograničenja temeljnih prava moguća su samo ako su potrebna za ostvarivanje ciljeva od općeg interesa koje priznaje Unija ili radi potrebe zaštite prava na slobodu drugih osoba te moraju biti razmjerna.

Svi putnici imaju pravo na informacije o vrsti nadzora i pravo da se s njima postupa profesionalno, prijateljski i uljudno, u skladu s primjenjivim međunarodnim pravom, pravom Unije i nacionalnim pravom.

Svi putnici moraju biti obaviješteni o obradi svojih osobnih podataka u kontekstu nadzora granice, uključujući provjere baza podataka (npr. baza podataka SIS i VIS), među ostalim o pravima ispitanika u vezi s obradom njihovih osobnih podataka. U tu bi svrhu na graničnim prijelazima trebale biti dostupne relevantne informacije (npr. znakovi za informiranje putnika, QR kod) na jezicima koji se obično koriste za sličnu komunikaciju. Primjenjuju se pravila EU-a o zaštiti osobnih podataka, posebno Uredba

(EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁶ i Direktiva (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća,⁴⁷ kao i pravila o zaštiti podataka iz pravne stečevine SIS-a i VIS-a.

- 1.4. Ako osoba koja se podvrgava kontroli to zatraži, službenik graničnog nadzora koji obavlja kontrolu trebao bi joj pokazati svoju značku te dati identifikacijski broj policijskog službenika i, ako je to u okolnostima dopušteno, svoje ime. Ako postoje razlozi za pretpostavku da bi službenik graničnog nadzora zbog toga mogao imati teškoća, (na primjer, ako mu je ugrožen život ili tjelesni integritet), može odbiti dati svoje ime. U tom slučaju obvezno se daje samo broj značke te naziv i adresa njegova nadležnog tijela.
- 1.5. Za učinkovit nadzor državne granice službenik graničnog nadzora koji zapovijeda graničnim prijelazom mora razmjestiti dovoljan broj odgovarajućeg osoblja. Službenici graničnog nadzora uvijek moraju osigurati ravnotežu između, s jedne strane, potrebe da se osobama koje ispunjavaju uvjete za ulazak, a takva je velika većina putnika (npr. turisti, poslovne osobe, studenti), osigura neometan prelazak granice i, s druge strane, potrebe da neprestano budu na oprezu kako bi uočili osobe koje predstavljaju opasnost za javni poredak i unutarnju sigurnost te potencijalne nezakonite ulaske. Potreba za oprezom osobito se odnosi na situaciju kada se primjenjuje odstupanje od načela sustavne kontrole provjerom u relevantnim bazama podataka. Na graničnim prijelazima na kojima se ne primjenjuje odstupanje službenici graničnog nadzora moraju provoditi sustavne kontrole svih osoba koje prelaze vanjske granice provjerom u relevantnim bazama podataka pri ulasku i izlasku.

⁴⁶ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), ([SL L 119, 4.5.2016., str. 1.](#))

⁴⁷ Direktiva (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka od strane nadležnih tijela u svrhe sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Okvirne odluke Vijeća 2008/977/PUP, ([SL L 119, 4.5.2016., str. 89.](#))

*** Savjeti za službenike graničnog nadzora kad obavljaju granične kontrole:**

- pri uzimanju putne isprave uvijek pogledajte putnikovo lice (pokušajte zapamtiti što više uočljivih obilježja na njegovu licu);
- usporedite putnikova obilježja s fotografijom i opisom koji se nalaze u putnoj ispravi te ih usporedite i s vizom kad je to potrebno (to može pomoći izdvajanju varalica);
- temeljito pregledajte putnu ispravu kako biste isključili mogućnost da se radi o krivotvorini (brojeve, tisak i perforaciju stranica, unesene žigove i pečate, jesu li u putovnicu unesene i druge osobe; putnik treba objasniti sve ispravke na ispravi, a posebno one na stranici s osobnim podacima). provodite sustavne provjere relevantnih baza podataka (ako se to ne obavlja automatski skeniranjem putne isprave); dok to činite nastavite održavati kontakt i promatrajte kako se putnik ponaša te kakve su njegove reakcije (na primjer pretjerana uznemirenost, agresivan stav, pretjerana spremnost na suradnju); kod provjere u viznom informacijskom sustavu upotrijebite broj naljepnice na vizi u kombinaciji s provjerom otisaka prstiju nositelja vize, a posjedovanje oznake VIS-0 mora se provjeriti samo upotrebom naljepnice vize;
- svi putnici moraju biti obaviješteni o obradi svojih osobnih podataka u kontekstu nadzora granice, uključujući provjere baza podataka (npr. baza podataka SIS i VIS), među ostalim o pravima ispitanika u vezi s obradom njihovih osobnih podataka. Primjenjiva su pravila EU-a o zaštiti osobnih podataka. Službenik graničnog nadzora trebao bi putniku dati informacije o pravima na pristup podacima, ispravak netočnih podataka i brisanje nezakonito pohranjenih podataka. Službenik graničnog nadzora trebao bi putniku dostaviti podatke za kontakt nadležnih nacionalnih tijela, tj. voditelja obrade podataka i tijela za zaštitu podataka, kako bi mu omogućio ostvarivanje njegovih prava, uključujući pravo na podnošenje pritužbe tijelu

za zaštitu podataka⁴⁸;

- prije nego što otisnete pečat u putnu ispravu, provjerite je li osoba prekoračila dozvoljeno razdoblje boravka (tj. 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana) tijekom posljednjeg boravka na području bez nadzora unutarnjih granica ili na državnom području Bugarske, Hrvatske, Cipra ili Rumunjske zasebno; napominjemo da se na državljane trećih zemalja koji su članovi obitelji građana EU-a, EGP-a i Švicarske primjenjuju posebne odredbe (vidjeti točku 2.1.2.);
- putnika nemojte ispitivati kao da je mogući zločinac ili državljanin treće zemlje s nezakonitim boravkom. Svako pitanje treba odvagnuti i postaviti ga prijateljski;
- pitanja koja postavlja putnik ne treba smatrati nametljivima te na njih treba odgovoriti ljubazno i iznoseći činjenice.

1.6. Primjena sustava automatizirane granične kontrole: odredbe Zakonika o schengenskim granicama uvedene Uredbom (EU) 2017/2225 o izmjeni tog zakonika u pogledu upotrebe sustava ulaska/izlaska (EES), koje će se početi primjenjivati od datuma početka primjene EES-a, sadržavaju detaljna pravila o upotrebi samoposlužnih sustava i e-vrata. Prije početka primjene tih novih pravila preporučuje se upotreba samoposlužnih sustava i e-vrata koji su već dostupni⁴⁹ (nakon ulaska i izlaska te u vezi s kontrolama osoba s pravom slobodnog kretanja i, prema potrebi, državljana trećih zemalja), pod uvjetom da se *kombiniraju* s ručnom provjerom koju provodi službenik graničnog nadzora i, prema potrebi, otiskivanjem pečata. Sustavi automatizirane granične kontrole osmišljeni su tako da ih mogu upotrebljavati sve osobe, osim djece mlađe od 12 godina, te na način da se u potpunosti poštuje ljudsko dostojanstvo, posebno u slučajevima koji uključuju ranjive osobe. Ako se odluče koristiti sustavima automatizirane granične

⁴⁸ Informirati ih se može i plakatom ili letkom. Letak ili plakat mora biti dostupan na svim službenim jezicima Unije i na jeziku (jezicima) zemalja koje graniče s predmetnim schengenskim državama.

⁴⁹ Uvodna izjava 10. Uredbe (EU) 2017/458 o izmjeni Uredbe (EU) 2016/399 u pogledu jačanja kontrola provjerom u relevantnim bazama podataka na vanjskim granicama: *Tehnološki napredak u načelu je omogućio provjeru u relevantnim bazama podataka na način koji u ograničenoj mjeri utječe na trajanje prelazaka granice jer se kontrole isprava i osoba mogu obaviti usporedo. U tom kontekstu mogla bi biti relevantna vrata za automatizirane granične kontrole.*

kontrole, države članice osiguravaju prisutnost dovoljnog broja osoblja za pomoć osobama pri upotrebi tih sustava i uvijek dovoljan broj neautomatiziranih traka za djecu, osobe koje prate djecu, ranjive osobe i osobe koje radije koriste neautomatizirane trake.

2. KONTROLE OSOBA S PRAVOM SLOBODNOG KRETANJA U SKLADU S PRAVOM UNIJE

2.1. Osobe s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije trebaju biti podvrgnute sustavnim kontrolama provjerom u relevantnim bazama podataka pri ulasku i izlasku, točnije:

- u SIS-u,
- SLTD-u,
- u nacionalnim bazama podataka koje sadržavaju informacije o ukradenim, otuđenim, izgubljenim i poništenim putnim ispravama.

Službenici graničnog nadzora mogu obavljati provjere i u drugim nacionalnim i Interpolovim bazama podataka.

Za putovnice i putne isprave koje imaju medij za pohranu iz članka 1. stavka 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2252/2004⁵⁰ provjerava se vjerodostojnost podataka na čipu.

2.1.1. Ako postoje sumnje u pogledu vjerodostojnosti putne isprave ili identiteta njezina nositelja, mora se provesti provjera najmanje jednog od biometrijskih identifikatora (slika lica i/ili otisci prstiju) integriranih u putovnice i putne isprave izdane u skladu s Uredbom (EZ) br. 2252/2004. Ako je moguće, takva provjera mora se provesti i u pogledu putnih isprava koje nisu obuhvaćene tom uredbom.

2.1.2. Državljanima trećih zemalja koji su članovi obitelji građana EU-a, EGP-a i Švicarske imaju pravo na boravak u državi članici u razdoblju od najviše tri mjeseca ako imaju valjanu putovnicu i ako su u pratnji ili se pridružuju građaninu EU-a, EGP-a ili Švicarske bez ograničenja od 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana.

⁵⁰ Uredba Vijeća (EZ) br. 2252/2004 od 13. prosinca 2004. o standardima za sigurnosna obilježja i biometrijske podatke u putovnicama i putnim ispravama koje izdaju države članice (SL L 385, 29.12.2004., str. 1.).

Napominjemo da državljani trećih zemalja koji su članovi obitelji građana EU-a, EGP-a i Švicarske imaju pravo biti u pratnji ili se pridružiti građaninu EU-a, EGP-a ili Švicarske u uzastopnim razdobljima od najviše tri mjeseca po schengenskoj državi bez ikakvih uvjeta ili formalnosti (s izuzetkom obveze posjedovanja vize za državljane treće zemlje iz zemlje koja podliježe obvezi posjedovanja vize ako osoba nema valjanu boravišnu iskaznicu ili boravišnu dozvolu kako je dodatno objašnjeno u točki 2.8. ovog odjeljka).

Ako član obitelji putuje sam i nema valjanu boravišnu iskaznicu ili boravišnu dozvolu kako je dodatno objašnjeno u točki 2.8. ovog odjeljka, počinje se primjenjivati ili se ponovno počinje primjenjivati uobičajeni režim u pogledu duljine kratkotrajnog boravka jer više nisu ispunjeni uvjeti za ostvarivanje olakšica u pogledu slobodnog kretanja građana EU-a, EGP-a i Švicarske i njihovih obitelji.

Prethodni boravci na području bez nadzora unutarnjih granica osoba koje su u pratnji ili se pridružuju građaninu EU-a, EGP-a ili Švicarske ne bi se trebali uzeti u obzir pri izračunu usklađenosti s pravilom od 90 dana u svakom razdoblju od 180 dana, koje se primjenjuje samo na kratkotrajni boravak.

***Primjeri** (u svim tim primjerima državljani treće zemlje nema valjanu boravišnu iskaznicu ili boravišnu dozvolu kako je dodatno objašnjeno u točki 2.8. ovog odjeljka):

Državljanin Indije oženjen za državljanku Francuske u pratnji supruge može provesti tri mjeseca u Njemačkoj, dva mjeseca u Španjolskoj i tri mjeseca u Italiji, čime boravi na području bez nadzora unutarnjih granica u ukupnom uzastopnom razdoblju od osam mjeseci.

Državljanin Japana oženjen je za državljanku Estonije i nikada prije nije bio u EU-u. Državljanin Japana u pratnji estonske supruge dolazi u Italiju na mjesec dana. Nakon tih mjesec dana estonska supruga napusti Italiju i vrati se u Japan iz poslovnih razloga. Državljanin Japana sam može ostati još 90 dana (primjenjuje se ograničenje od 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana).

Državljanin Kine oženjen za državljanku Švedske sam provodi 15 dana u Austriji iz poslovnih razloga. Zatim mu se pridruži supruga koja je državljanka Švedske i provode mjesec dana u Portugalu. Nakon tih mjesec dana supruga iz Švedske napusti EU. Državljanin Kine sam može ostati još 75 dana u razdoblju od 180 dana (primjenjuje se ograničenje od 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana, ali vrijeme boravka zajedno s građankom EU-a (u ovom slučaju razdoblje od mjesec dana) ne bi trebalo brojati pri procjenjivanju ograničenja od 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana).

- 2.2. Pronalaženje podatka u SIS-u ili drugim relevantnim bazama podataka samo po sebi nije osnova za odbijanje ulaska osobama s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije (vidjeti točku 8.3. ovog odjeljka o pravilima koja se primjenjuju na zabranu ulaska korisnicima prava slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije).
- 2.3. Ciljane kontrole provjerom u relevantnim bazama podataka moguće su samo ako bi sustavne kontrole nerazmjerno utjecale na protok prometa na određenim kopnenim i morskim graničnim prijelazima i nakon procjene rizika povezanih s javnim poretom, unutaršnjom sigurnošću, javnim zdravljem ili međunarodnim odnosima bilo koje schengenske države. (Za dodatne informacije o postupku obavješćivanja i procjeni rizika vidjeti dodatke A i B).

U tim bi se situacijama trebali upotrebljavati opći pokazatelji rizika za strane terorističke borce koje je Komisija utvrdila zajedno sa schengenskim državama i relevantnim agencijama kako bi se definiralo koje osobe mogu biti podvrgnute ciljanoj kontroli.

Mogućnost da države članice iz članka 8. stavaka od 2.a do 2.f Zakonika o schengenskim granicama provode ciljane umjesto sustavne kontrole osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije mora se razlikovati od prava država članica iz članka 9. Zakonika o schengenskim granicama na ublažavanje graničnih kontrola zbog izvanrednih i nepredviđenih okolnosti (vidjeti točku 7. ovog odjeljka).

	Povod	Postupovni zahtjevi	Predmet	Trajanje
Ciljane kontrole na određenim graničnim prijelazima	– neproporcionalan utjecaj na protok prometa	– podnošenje prethodne procjene rizika Frontexu	– odnosi se samo na korisnike slobodnog kretanja	– ne smije prelaziti ono što je nužno potrebno

Članak 8. stavci od 2.a do 2.f. Zakonika o schengenskim granicama.		– obavješćivanje država članica, Frontexa i Komisije – šestomjesečno izvješćivanje Frontexa i Komisije	– minimalna provjera i dalje je obvezna – od 7. travnja 2019. zračne granice isključene su iz mogućnosti ciljanih kontrola	– definirano u skladu s procjenom rizika (tj. moglo bi obuhvaćati dulja razdoblja)
Popuštanje Članak 9. Zakonika o schengenskim granicama.	– nepredvidivi događaji koji dovode do predugog čekanja (npr. poplave, prirodne katastrofe, (građanski) rat u susjednoj državi, neočekivano zatvaranje obližnjih graničnih prijelaza, velika prometna nesreća) – iscrpljena su sva kadrovska, infrastrukturna i organizacijska sredstva	– odluku je donio službenik graničnog nadzora koji zapovijeda na graničnom prijelazu – unošenje informacija na graničnom prijelazu u skladu s točkom (b) Priloga II. Zakoniku o schengenskim granicama – godišnje izvješće Europskom parlamentu i Komisiji	– odnosi se na sve putnike – otiskivanje pečata (za državljane trećih zemalja) i dalje je obvezno – ulazne kontrole imaju prednost pred izlaznim kontrolama	privremeno, prilagođeno okolnostima koje ga opravdavaju (tj. samo vrlo kratko razdoblje)

2.4. Ako se primjenjuju takve ciljane kontrole, osobe s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije koje se ne podvrgavaju ciljanim kontrolama provjerom u relevantnim bazama podataka moraju biti podvrgnute „drugim kontrolama osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije” kako bi se utvrdio identitet osobe na temelju predočena putne isprave. Te „druge kontrole” moraju se sastojati od brze i jednostavne provjere valjanosti putne isprave za prelazak granice i, prema potrebi, prisutnosti znakova krivotvorenja upotrebom tehničkih sredstava. Ako postoje sumnje u vezi s putnom ispravom ili ako postoje naznake da bi osoba mogla predstavljati prijetnju za javni poredak, unutarnju sigurnost, javno zdravlje ili međunarodne odnose schengenskih država, službenik graničnog nadzora mora pretražiti relevantne baze podataka iz članka 8. stavka 2. točaka (a) i (b) Zakonika o schengenskim granicama.

- 2.5. Kontrole provjerom u relevantnim bazama podataka mogu se obavljati unaprijed na temelju podataka o putnicima primljenih u skladu s Direktivom 2004/82/EZ ili u skladu s drugim zakonom Unije ili nacionalnim zakonom. Ako se te kontrole provode unaprijed na temelju podataka o putnicima, unaprijed zaprimljeni podaci na graničnom se prijelazu moraju se usporediti s podacima u putnoj ispravi. Moraju se provjeriti i identitet i državljanstvo predmetne osobe te vjerodostojnost i valjanost putne isprave za prelazak granice.
- 2.6. Kako bi se osigurale učinkovite granične kontrole, ako postoje sumnje u pogledu vjerodostojnosti putne isprave ili identiteta njezina nositelja, mora se provjeriti najmanje jedan od biometrijskih identifikatora (slika lica i/ili otisci prstiju) integriranih u putne isprave izdane u skladu s Uredbom (EZ) br. 2252/2004. Ako je moguće, ta se provjera mora obavljati i u slučaju putnih isprava koje nisu obuhvaćene tom uredbom (putovnice EU-a i putne isprave koje izdaje država članica EU-a koje su se izuzele iz njezine primjene: Irska te putovnice i putne isprave koje izdaju treće zemlje). Kad je riječ o podacima o provjeri autentičnosti podataka pohranjenih u biometrijskoj putovnici ([vidjeti točku 16. ovog odjeljka](#)).
- 2.7. Kako bi se izbjeglo da se osobe s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije dvaput podvrgavaju tim sustavnim kontrolama na kopnenim graničnim prijelazima s Rumunjskom, Bugarskom i Hrvatskom, granična tijela mogu na temelju procjene rizika odlučiti da se kontrole provjerom u relevantnim bazama podataka pri izlasku provode samo na nesustavnoj osnovi. Zasad se taj dogovor može primjenjivati na kopnene granice između:
- Bugarske i Grčke,
 - Rumunjske i Mađarske,
 - Bugarske i Rumunjske,
 - Hrvatske i Slovenije,
 - Hrvatske i Mađarske.
- 2.8. Osobe s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije u pravilu mogu prijeći granicu neke schengenske države na temelju sljedećih isprava:

- građani EU-a, EGP-a i Švicarske: na temelju osobne iskaznice ili putovnice,
- hitne putne isprave EU-a⁵¹
- članovi obitelji građana EU-a, EGP-a i Švicarske koji su državljani neke treće zemlje: na temelju putovnice. Možda će morati imati i vizu ako su državljani trećih zemalja čiji državljani podliježu [obvezi posjedovanja vize](#), osim ako imaju:
 - valjanu [boravišnu dozvolu](#) koju je izdala schengenska država koja u cijelosti primjenjuje schengensku pravnu stečevinu,
 - ili valjanu boravišnu iskaznicu koju je na temelju članka 10. i 20. Direktive 2004/38/EZ izdala država članica EU-a ili zemlja EGP-a, neovisno o tome jesu li u pratnji građanina EU-a ili EGP-a ili mu se pridružuju.

Posjedovanje boravišne iskaznice izdane u skladu s člancima 10. i 20. Direktive 2004/38/EZ dovoljan je dokaz da je nositelj te iskaznice član obitelji građanina Unije. Treba napomenuti da boravišna iskaznica ima učinak izuzeća od obveze posjedovanja vize (a u budućnosti i učinak izuzeća iz sustava ETIAS) u bilo kojoj državi članici, uključujući državu članicu čije državljanstvo građanin EU-a ima.

***Primjeri:**

Slovačka državljanka boravi u Njemačkoj sa svojim suprugom iz Kine. Putuju u Francusku. S obzirom na to da kineski suprug ima njemačku boravišnu iskaznicu izdanu u skladu s člankom 10. Direktive 2004/38/EZ, nema potrebe za ulaznom vizom u skladu s Direktivom ili Zakonikom o schengenskim granicama.

Njemački državljani boravi u Njemačkoj sa svojom suprugom Kineskinjom. Putuju u Španjolsku. S obzirom na to da kineska supruga ima njemačku boravišnu dozvolu izdanu u skladu s nacionalnim pravom države članice schengenskog prostora, nema potrebe za ulaznom vizom u skladu sa Zakonikom o schengenskim granicama.

Slovačka državljanka boravi u Rumunjskoj sa svojim kineskim suprugom. Putuju u Francusku. S obzirom na to da kineski suprug ima rumunjsku boravišnu iskaznicu izdanu

⁵¹ Odluka predstavnika vlada država članica koji su se sastali u okviru Vijeća od 25. lipnja 1996. o uspostavljanju privremene putne isprave (96/409/ZVSP) i Direktiva Vijeća (EU) 2019/997 od 18. lipnja 2019. o uspostavljanju privremene putne isprave EU-a i stavljanju izvan snage Odluke 96/409/ZVSP (koja je na snazi, ali još nije primjenjiva).

u skladu s člankom 10. Direktive 2004/38/EZ, izuzet je od obveze posjedovanja vize u skladu s Direktivom.

Slovački državljanin boravi u Irskoj sa svojom kineskom suprugom. Kineska supruga posjeduje boravišnu iskaznicu koju je Irska izdala u skladu s člankom 20. Direktive 2004/38/EZ i putuje sama u Francusku. Irska boravišna iskaznica ima učinak izuzeća od obveze posjedovanja vize u Francuskoj čak i ako njezin nositelj putuje sam.

Dvojica indijskih državljana, od kojih *prvi* posjeduje hrvatsku boravišnu dozvolu, a drugi hrvatsku boravišnu iskaznicu izdanu u skladu s Direktivom 2004/38/EZ, putuju u Sloveniju: Prvi će trebati vizu za ulazak u Sloveniju (budući da hrvatske boravišne dozvole još nemaju učinak izuzeća od obveze posjedovanja vize u području bez kontrola na unutarnjim granicama u skladu s relevantnim schengenskim pravilima), *drugi* je izuzet od obveze posjedovanja vize (jer hrvatske boravišne iskaznice imaju učinak izuzeća od obveze posjedovanja vize u području bez kontrola na unutarnjim granicama u skladu s Direktivom 2004/38/EZ).

f

o

rmatu boravišnih iskaznica, Uredbom (EU) 2019/1157 Europskog parlamenta i Vijeća⁵² uvedeni su usklađeni formati koji se primjenjuju u EU-u od 2. kolovoza 2021. To znači da boravišne iskaznice ili iskaznice stalnog boravka izdane od 2. kolovoza 2021. imaju jedinstveni format. Te iskaznice imaju isti format kao i one utvrđene Uredbom Vijeća (EZ) br. 1030/2002⁵³ i provedene Provedbenom odlukom C(2018) 7767⁵⁴. Nose naziv „boravišna iskaznica” ili „iskaznica stalnog boravka” i standardiziranu oznaku „član obitelji EU čl. 10. DIR 2004/38/EZ” ili „član obitelji EU čl. 20. DIR 2004/38/EZ”. Treba napomenuti da je Uredbom (EU) 2019/1157 predviđeno postupno ukidanje postojećih boravišnih iskaznica ili iskaznica stalnog boravka. To znači da će tijekom određenog broja godina u optjecaju biti različitih oblika boravišnih iskaznica ili iskaznica stalnog boravka (izdanih u skladu s Uredbom (EU) 2019/1157 i onih koje su izdane u prethodnom razdoblju bez posebnog formata)⁵⁵.

Kad je riječ o formatu osobnih iskaznica, za građane EU-a Uredbom (EU) 2019/1157⁵⁶ uvedeni su usklađeni formati za osobne iskaznice, a primjenjuje se od 2. kolovoza 2021. Uredbom (EU) 2019/1157 predviđeno je postupno ukidanje postojećih osobnih iskaznica⁵⁷.

⁵² [Uredba \(EU\) 2019/1157 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o jačanju sigurnosti osobnih iskaznica građana Unije i boravišnih isprava koje se izdaju građanima Unije i članovima njihovih obitelji koji ostvaruju pravo na slobodno kretanje \(SL L 188, 12.7.2019., str. 67.\)](#) značajna je za EGP i treba je uključiti u Sporazum o EGP-u čiji je postupak u tijeku.

⁵³ [Uredba Vijeća \(EZ\) br. 1030/2002 od 13. lipnja 2002. o utvrđivanju jedinstvenog obrasca boravišnih dozvola za državljane trećih zemalja \(SL L 157, 15.6.2002., str. 1.\)](#).

⁵⁴ Provedbena odluka Komisije C(2018)7767 od 30. studenoga 2018. o utvrđivanju tehničkih specifikacija za jedinstveni format boravišnih dozvola za državljane trećih zemalja stavljanju izvan snage Odluke C(2002) 30691.

⁵⁵ U skladu s člankom 8. stavkom 1. Uredbe (EU) 2019/1157 boravišne iskaznice članova obitelji građana Unije koji nisu državljani države članice i koji ne ispunjavaju zahtjeve iz članka 7. prestaju važiti po njihovu isteku ili 3. kolovoza 2026., ovisno o tome što nastupi ranije. Člankom 8. stavkom 2. predviđa se odstupanje od članka 8. stavka 1. u pogledu boravišnih iskaznica koje ne ispunjavaju minimalne sigurnosne standarde utvrđene u dijelu 2. dokumenta 9303 ICAO-a ili koje ne uključuju funkcionalnu strojno čitljivu zonu u skladu s dijelom 3. dokumenta 9303 ICAO-a. Iskaznice prestaju važiti po njihovu isteku ili 3. kolovoza 2023., ovisno o tome što nastupi ranije.

⁵⁶ Uredba (EU) 2019/1157 relevantna je za EGP i treba se uključiti u Sporazum o EGP-u, u vezi s čim je postupak u tijeku.

⁵⁷ U skladu s člankom 5. stavkom 1. Uredbe (EU) 2019/1157 osobne iskaznice koje ne ispunjavaju zahtjeve iz članka 3. prestaju važiti po njihovu isteku ili 3. kolovoza 2031., ovisno o tome što nastupi ranije. Međutim, člankom 5. stavkom 2. predviđena su dva odstupanja. U skladu s time osobne iskaznice koje ne zadovoljavaju minimalne sigurnosne standarde utvrđene u dijelu 2. dokumenta 9303 ICAO-a ili koje ne sadržavaju funkcionalnu strojno čitljivu zonu, prestaju važiti po njihovu isteku ili 3. kolovoza 2026., ovisno o tome što nastupi ranije. Osobne iskaznice osoba koje 2. kolovoza 2021. imaju 70 ili više godina, a koje zadovoljavaju minimalne sigurnosne standarde utvrđene u dijelu 2. dokumenta 9303 ICAO-a i koje sadržavaju funkcionalnu strojno čitljivu zonu prestaju važiti po njihovu isteku.

Član obitelji koji mora posjedovati vizu može imati i dvije putovnice, odnosno važeću putovnicu (bez vize) i nevažeću putovnicu u kojoj se nalazi važeća viza (vidjeti dio II. točku 3.1.2. Priručnika o Zakoniku o vizama).

Za daljnje informacije o posebnim pravilima za članove obitelji građana EU-a, EGP-a i Švicarske vidjeti [dio III. Priručnika za obradu zahtjeva za izdavanje viza i izmjenu izdanih viza](#), dalje u tekstu „Priručnik o vizama”.

Napomena: na temelju Sporazuma o slobodnom kretanju osoba između Europske zajednice i njezinih država članica s jedne strane i Švicarske Konfederacije s druge strane, prethodno navedenim pravilima o provjeri osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije obuhvaćeni su i svi zaposlenici, bez obzira na to čije državljanstvo imaju, osoba koje pružaju usluge i integrirane su u švicarsko tržište rada ili u tržište rada jedne od država članica EU-a, a radi pružanja usluga upućeni su na rad na državno područje jedne od tih država članica EU-a (članak 17. Priloga I. tom sporazumu).

Na temelju Sporazuma o Europskom udruženju slobodne trgovine isto se pravilo primjenjuje i na zaposlenike osoba koje pružaju usluge i integrirane su u švicarsko tržište rada ili u tržište rada jedne od država članica EGP-a, bez obzira na to čije državljanstvo imaju, a radi pružanja usluga upućeni su na rad na državno područje jedne od država članica EGP-a.

- 2.9. Međutim, ako osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije nema potrebne putne isprave ili vizu, a ona je obvezna, predmetna schengenska država toj osobi, prije nego što je vrati, mora pružiti svaku razumnu mogućnost da nabavi potrebne isprave ili da joj se te isprave dostave unutar razumnog vremenskog roka ili da nekim drugim sredstvima potvrdi ili dokaže da ima pravo slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije.

Ako putnik predoči putnu ispravu bez strojno čitljive zone i postoji sumnja o njegovu identitetu, treba provesti kontrolu druge linije.

*** Pravna osnova – sudska praksa:**

[Direktiva 2004/38/EZ \(članci 4., 5. i 27.\)](#)

– [Zakonik o schengenskim granicama \(članak 8.\)](#)

- [Sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba, 21. lipnja 1999.](#)
- [Uredba \(EU\) 2017/1954](#)
- [Presuda Suda od 25. srpnja 2002., predmet C-459/99, MRAX protiv Belgije](#)
- [Presuda Suda od 17. veljače 2005., predmet C-215/03, Salah Oulane protiv Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie](#)
- [Presuda Suda od 31. siječnja 2006., predmet C-503/03, Komisija protiv Španjolske](#)
- [Presuda Suda od 18. lipnja 2020., predmet C-754/18, Ryanair](#)
- [Presuda Suda u predmetu C-202/13, Sean McCarthy](#)

3. KONTROLE DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA PRI ULASKU

3.1. Uvjeti za ulazak koje moraju ispuniti državljani trećih zemalja pri ulasku na državno područje schengenskih država sljedeći su:

- (a) posjedovanje valjanih putnih isprava na temelju kojih se odobrava prelazak granice, pri čemu isprava mora biti valjana još najmanje tri mjeseca nakon planiranog datuma odlaska iz schengenskih država (iako se u opravdanim hitnim slučajevima ta obveza može ukinuti) te mora biti izdana u prethodnih deset godina; zahtjev da putna isprava mora biti izdana u prethodnih deset godina mora biti ispunjen na dan ulaska (ali ne nužno tijekom boravka)⁵⁸, pod uvjetom da je valjana do kraja boravka plus tri mjeseca;

⁵⁸

To je pitanje relevantno samo u iznimnim slučajevima u kojima je valjanost putovnice iz treće zemlje dulja od 10 godina (na primjer, 10 godina i nekoliko mjeseci jer je to bila praksa u trećim zemljama, što je omogućilo prijenos preostale valjanosti stare putovnice na novu putovnicu pri njezinu produljenju). NAPOMENA: U skladu s međunarodnim standardima valjanost putnih isprava nikada ne bi trebala biti dulja od deset godina, stoga bi praktična relevantnost tog pitanja trebala biti samo privremene prirode.

***Primjer:**

Putnik iz treće zemlje doputuje 21. studenoga 2022. na 20 dana u EU s putovnicom izdanom 23. studenoga 2012. koja važi do 23. ožujka 2023. Ispunjen je uvjet ulaska iz članka 6. stavka 1. točke (a) Zakonika o schengenskim granicama jer je na dan dolaska *datum izdavanja* bio prije manje od 10 godina, a *valjanost* je dulja od tri mjeseca nakon planiranog datuma odlaska.

- (b) posjedovanje [valjane vize](#), ako je obvezna, osim ako državljanin treće zemlje ima valjanu [boravišnu dozvolu](#) koju je izdala neka schengenska država koja u cijelosti primjenjuje schengensku pravnu stečevinu, koja se smatra jednakovrijednom vizi ili vizi za dugotrajan boravak. (Boravišne dozvole, vize za dugotrajni boravak i drugi dokumenti navedeni u odjeljcima u nastavku uključuju čip s biometrijskim podacima koji se moraju provjeriti kako je navedeno u točki 3.3. ovog odjeljka.) Ta jednakovrijednost ne vrijedi za privremene dozvole koje se izdaju dok se čeka procjena prvog zahtjeva za boravišnu dozvolu ili zahtjeva za azil;
- (c) obrazloženje svrhe i uvjeta boravka u schengenskoj državi (schengenskim državama) koju posjećuju, uključujući i posjedovanje dovoljno sredstava za uzdržavanje, kako za vrijeme trajanja namjeravanog boravka tako i za povratak u zemlju podrijetla (ili za tranzit do treće zemlje za koju su sigurni da će ih prihvatiti, na primjer jer im je ta zemlja izdala boravišnu dozvolu), ili mogućnost zakonitog pribavljanja tih sredstava;
- (d) nisu osobe za koju je izdano upozorenje u SIS-u u svrhu odbijanja ulaska;
- (e) nisu osobe koje se smatra prijetnjom za javni poredak, unutarnju sigurnost, javno zdravlje ili međunarodne odnose bilo koje od schengenskih država. To posebno vrijedi ako u nacionalnim bazama podataka ne postoji upozorenje za zabranu ulaska predmetnim osobama. U svojoj presudi od 12. prosinca 2019. u predmetu C-380/18 (E.P.) Sud je izričito priznao da se pojam „prijetnja javnom poretku i javnoj sigurnosti” u smislu Zakonika o schengenskim granicama znatno razlikuje od pojma „prijetnja javnom poretku i javnoj sigurnosti” u smislu pravila o slobodnom kretanju (Direktiva 2004/38/EZ). U smislu Zakonika o schengenskim granicama, povrede za koje se može sumnjati da su ih počinili državljani trećih zemalja moraju biti dovoljno ozbiljne, s obzirom na njihovu prirodu i kaznu koja se može izreći, kako bi se

opravdao trenutačni prekid boravka tog državljanina na državnom području država članica. S druge strane, ako ne postoji osuda, nadležna tijela mogu se pozvati na prijetnju javnom poretku samo ako postoje podudarni, objektivni i konkretni elementi na temelju kojih se navedeni državljanin može sumnjiviti za počinjenje takvog kaznenog djela.

*** Pravna osnova:**

- [Zakonik o schengenskim granicama \(članak 6.\)](#)
- [Uredba \(EU\) br. 265/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. ožujka 2010. o izmjeni Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma i Uredbe \(EZ\) br. 562/2006 u vezi s kretanjem osoba s vizom za dugotrajni boravak](#)
- [Uredba \(EU\) 2018/1806 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o popisu trećih zemalja čiji državljani moraju imati vizu pri prelasku vanjskih granica i zemalja čiji su državljani izuzeti od tog zahtjeva](#)
- [Odluka br. 565/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uvođenju pojednostavljenog režima kontrole osoba na vanjskim granicama na temelju jednostranog priznanja od strane Bugarske, Hrvatske, Cipra i Rumunjske određenih isprava kao jednakovrijednih njihovim nacionalnim vizama za tranzit ili namjeravani boravak na njihovim državnim područjima koji ne premašuje 90 dana u svakom razdoblju od 180 dana i stavljanju izvan snage odluka 895/2006/EZ i 582/2008/EZ](#)

*** Poveznice:**

- [popis trećih zemalja čiji državljani za prelazak vanjskih granica moraju imati vize i trećih zemalja čiji su državljani izuzeti od te obveze.](#)
- [informacije o nacionalnim odstupanjima od zahtjeva za posjedovanje vize](#)
- [zajednički popis trećih zemalja čiji državljani moraju imati zrakoplovno-tranzitnu vizu pri tranzitu preko međunarodnog tranzitnog područja zračnih luka na državnom području država članica](#)

[–popis trećih zemalja čiji državljani moraju imati zrakoplovno-tranzitnu vizu pri tranzitu preko međunarodnog tranzitnog područja zračnih luka na državnom području jedne države članice](#)

[–popis boravišnih dozvola koje nositeljima omogućuju tranzit preko zračnih luka država članica bez obveze posjedovanja zrakoplovno-tranzitne vize](#)

3.2. Državljanima trećih zemalja obvezno se podvrgavaju temeljitoj kontroli. Međutim, na sljedeće kategorije osoba primjenjuju se posebna pravila:

- (a) šefovi država i članovi njihovih delegacija ([točka 5.1. ovog odjeljka](#));
- (b) piloti zrakoplova i ostali članovi posade ([točka 5.2. ovog odjeljka](#));
- (c) pomorci ([točka 5.3. ovog odjeljka](#));
- (d) nositelji diplomatskih, službenih ili servisnih putovnica i članovi međunarodnih organizacija ([točka 5.4. ovog odjeljka](#));
- (e) stanovnici pograničnog područja na koje se odnose propisi o malograničnom prometu ([točka 5.5. ovog odjeljka](#));
- (f) maloljetnici ([točka 5.6. ovog odjeljka](#));
- (g) učenici iz trećih zemalja koji imaju boravište u jednoj od država članica ili u nekoj trećoj zemlji koja ne podliježe viznom režimu ([točka 5.7. ovog odjeljka](#));
- (h) prekogranični radnici ([točka 5.8. ovog odjeljka](#));
- (i) turisti s ADS-om (ADS –Approved Destination Status – Status odobrenog turističkog odredišta) ([točka 5.9. ovog odjeljka](#));
- (j) spasilačke službe, policija, vatrogasci i službenici graničnog nadzora ([točka 5.10. ovog odjeljka](#));
- (k) offshore radnici ([točka 5.11. ovog odjeljka](#));

Kontrola **osoba bez državljanstva i izbjeglica** obavlja se na isti način kao i kontrola svih ostalih državljanima trećih zemalja. Valjanost putnih isprava koje treće zemlje izdaju izbjeglicama i osobama bez državljanstva može se provjeriti na „[popisu putnih isprava koje izdaju treće zemlje i teritorijalne jedinice](#)”. Pitanje treba li nositelju takve putne isprave viza za ulazak u EU uređeno je člankom 6. stavkom 2. točkom (b) Uredbe (EU) 2018/1806 i o njemu odlučuje posebno svaka država članica. Relevantne obavijesti dostupne su u tablici „[Izuzeća iz članka 6. stavka 2.](#)”.

Posebna pravila primjenjuju se na tražitelje azila i podnositelje zahtjeva za međunarodnu zaštitu (vidjeti točku 12. ovog odjeljka o tražiteljima azila).

Službenik graničnog nadzora mora bez odgode uzeti i prenijeti podatke o otiscima prstiju svakog državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva uhićene u vezi s nezakonitim prelaskom vanjske granice schengenske države ako osoba ima najmanje 14 godina i ako nije vraćena natrag.

Napomena: za kontrolu državljanina trećih zemalja koji su članovi obitelji građana EU-a, EGP-a ili Švicarske (osobe s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije) vidjeti [točku 2.8. ovog odjeljka.](#)

*** Pravna osnova:**

– [Uredba \(EU\) br. 603/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi sustava „Eurodac” za usporedbu otisaka prstiju \(članak 14.\)](#)

*** Poveznice:**

– [isprave koje osobama bez državljanstva i izbjeglicama izdaju schengenske države](#)
– [informacije o nacionalnim odstupanjima od zahtjeva za posjedovanje vize](#)

3.3. Službenici graničnog nadzora moraju **sustavno kontrolirati** državljane trećih zemalja provjerom u sljedećim bazama podataka:

- u SIS-u;
- u SLTD-u,
- u nacionalnim bazama podataka koje sadržavaju informacije o ukradenim, otuđenim, izgubljenim i poništenim putnim ispravama.

Službenici graničnog nadzora mogu obavljati provjere i u drugim nacionalnim i Interpolovim bazama podataka.

3.4. Kontrole provjerom u relevantnim bazama podataka mogu se obavljati unaprijed na temelju podataka o putnicima primljenih u skladu s Direktivom 2004/82/EZ ili u skladu s drugim zakonom Unije ili nacionalnim zakonom. Ako se te kontrole provode unaprijed na temelju podataka o putnicima, unaprijed zaprimljeni podaci na graničnom se prijelazu moraju se usporediti s podacima u putnoj ispravi. Moraju se provjeriti i

identitet i državljanstvo predmetne osobe te vjerodostojnost i valjanost putne isprave za prelazak granice.

3.5. za putovnice i putne isprave koje sadržavaju medij za pohranu⁵⁹ mora se provjeriti vjerodostojnost podataka na čipu, ovisno o dostupnosti valjanih potvrda. Pri kontroli biometrijskih putovnica mora se provjeriti vjerodostojnost i cjelovitost podataka pohranjenih na mikročipu. Kako bi se provjerilo je li podatke na čip unijelo ovlašteno tijelo i je li ih tko neovlašteno mijenjao, sadržaj čipa mora se provjeriti pasivnom autentifikacijom. Potvrdu potpisnika isprave mora se provjeriti usporedbom s odgovarajućom pouzdanom potvrdom CSCA (Tijelo za izdavanje potvrda o potpisu zemalja) zemlje koja je izdala ispravu. Osim toga, provjera autentičnosti čipa mora se provesti kako bi se provjerilo je li čip stvaran i da nije kloniran⁶⁰.

3.6. Državljanima trećih zemalja obvezno se podvrgavaju temeljitoj kontroli.

Pri ulasku temeljita kontrola sastoji se od provjere toga jesu li ispunjeni svi uvjeti za ulazak, tj.:

- provjere posjeduje li državljanin treće zemlje [ispravu ili isprave koje služe za prelazak granice](#) kojima nije istekla valjanost i uz koje se, ako je to primjenjivo, nalaze potrebna [viza](#), [boravišna dozvola](#) ili viza za dugotrajan boravak. Državljanin treće zemlje koji mora posjedovati vizu može putovati s dvije putovnice, odnosno s važećom putovnicom (bez vize) i nevažećom putovnicom u kojoj se nalazi važeća viza. Od svibnja 2022. na naljepnici vize mora se nalaziti digitalni pečat⁶¹. Sadržavat će sve informacije napisane na naljepnici osim fotografije. Taj digitalni pečat trebao bi se upotrebljavati za provjeru vjerodostojnosti podataka na naljepnici vize pri provjeri na državnom području ili na granici države članice kad VIS nije dostupan.

⁵⁹ Sve isprave uređene pravom Unije (putovnice, osobne iskaznice, boravišne iskaznice, iskaznice povezane s migracijama i druge putne isprave izdane na temelju prava Unije, uključujući dozvolu za malogranični promet) sadržavaju čip, osim vize (u papirnatom obliku). Identifikacijska isprava pomorca, iako se ne temelji na pravu Unije, također sadržava čip.

⁶⁰ Klonirani čip je mjesto gdje se informacije kopiraju iz vjerodostojnog čipa i stavljaju na duplicirani čip bez sigurnosnih ograničenja.

⁶¹ Provedbena odluka Komisije C(2020) 2672 final od 30. travnja 2020. o uvođenju digitalnog pečata na jedinstvenom obrascu za vize. Tijekom prijelaznog razdoblja, do 1. studenoga 2022., države članice mogu izdavati vize s digitalnim pečatom i bez njega.

- sustavne provjere u relevantnim bazama podataka ([vidjeti točku 1.5. ovog odjeljka, četvrta alineja u tablici](#)) i provjere postoji li vjerojatnost da bi njegovo prijevozno sredstvo i predmeti koje prevozi mogli ugroziti javni red, unutarnju sigurnost, javno zdravlje ili međunarodne odnose bilo koje od schengenskih država. Tom se provjerom mora obuhvatiti neposredna provjera podataka i upozorenja o osobama i predmeta sadržanih u SIS-u i nacionalnim zbirkama podataka te mjere koje se moraju poduzeti, prema potrebi, kao rezultat upozorenja,
- pregleda ulaznog i izlaznog pečata u putnoj ispravi predmetnog državljanina treće zemlje, kako bi se usporedbom datuma ulaska i izlaska provjerilo je li ta osoba već prekoračila trajanje najduljeg dopuštenog boravka na području bez nadzora unutarnjih granica ili na državnom području Bugarske, Hrvatske, Cipra ili Rumunjske zasebno⁶², tj. 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana koje prethodi svakom danu boravka,
- provjere podataka o mjestu polaska i odredištu predmetnog državljanina treće zemlje i provjere svrhe njegova namjeravanog boravka te, prema potrebi, provjere odgovarajuće dokazne isprave,
- provjere imaju li državljani trećih zemalja dovoljno sredstava za uzdržavanje za trajanje i svrhu namjeravanog boravka te za povratak u njihovu zemlju podrijetla ili za tranzit do treće zemlje, ili jesu li u mogućnosti ta sredstva zakonito pribaviti. Za ocjenjivanje sredstava za uzdržavanje u obzir se moraju uzeti referentni iznosi koje schengenske države same određuju,
- provjera dostatnih sredstava za uzdržavanje može se izvršiti na temelju gotovine, putničkih čekova i kreditnih kartica u posjedu državljanina treće zemlje. Jamstvene izjave, ako su predviđene nacionalnim zakonodavstvom, i [jamstvena pisma/pozivi domaćina](#), kako su definirani nacionalnim zakonodavstvom, kada državljanin treće zemlje boravi kod domaćina, također mogu biti dokaz o dostatnosti sredstava za uzdržavanje,

⁶² Zasebni izračun razdoblja od 90/180 dana na državnom području Rumunjske i Bugarske mijenja se nakon početka rada sustava EES.

- valjanost kreditne kartice može se provjeriti kod trgovačkog društva izdavatelja ili s pomoću drugih mogućnosti koje su dostupni na graničnom prijelazu (npr. mjenjačnice),
- poziv domaćina može se provjeriti tako da se izravno obrati domaćinu ili da se putem nacionalnih točaka za kontakt države članice boravišta domaćina provjere dobre namjere domaćina.

*** Smjernice u pogledu pojma „prijetnja javnom zdravlju” kao razloga za zabranu ulaska**

Tim je pojmom obuhvaćena bilo koja bolest koja može izazvati epidemiju u smislu Međunarodnih zdravstvenih propisa (IHR) Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) te druge infektivne bolesti ili zarazne parazitske bolesti ako su predmetom zaštitnih odredbi koje se primjenjuju na državljane schengenskih država.

Za potrebe ovog Priručnika sve prijetnje zdravlju europskih građana te sve odluke o učinkovitim mjerama koje treba poduzeti ocjenjivat će se i donositi putem mreže za epidemiološki nadzor i suzbijanje zaraznih bolesti u Zajednici, koja je uspostavljena Odlukom 1082/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća i njezina sustava ranog upozorenja i odgovora (EWRS) te Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC), koji je uspostavljen Uredbom (EZ) br. 851/2004. Tijela EWRS-a sastoje se od javnih zdravstvenih tijela država članica i rade na državnoj razini zajedno s priznatim nacionalnim nadzornim institutima. Procjenu tog rizika obavlja ECDC (ecdc.europa.eu).

Stoga bi tijela svake države članice EU-a koja su nadležna za provedbu zdravstvenih mjera uvijek trebala biti uključena, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i zakonodavstvom Unije u području javnog zdravlja i u skladu s postupcima koje utvrđuje svaka schengenska država, u procjenu opasnosti za javno zdravlje, kako bi se dopustio ili zabranio ulazak na granici.

*** Smjernice za procjenu „prijetnje javnom zdravlju” u slučaju bolesti koja ima epidemiološki potencijal**

Uslijed pandemije bolesti COVID-19 naglašena je nužnost bolje pripremljenosti Unije za pružanje odgovora na krizne situacije na vanjskim granicama povezane s bolestima koje imaju epidemiološki potencijal i prijetnja su javnom zdravlju. Donošenje neujednačenih i

različitih mjera na vanjskim granicama za suočavanje s takvim prijetnjama negativno utječe na funkcioniranje područja bez nadzora unutarnjih granica, smanjuje predvidljivost za putnike i međuljudske kontakte. Komisija preporučuje da se pri primjeni nacionalnih mjera povezanih s prijetnjom javnom zdravlju na vanjskim granicama u obzir uzmu sljedeća razmatranja:

1. Građanima Unije u smislu članka 20. stavka 1. UFEU-a i državljanima trećih zemalja koji na temelju sporazuma između Unije i njezinih država članica, s jedne strane, i tih trećih zemalja, s druge strane, uživaju jednaka prava slobodnog kretanja kao građani Unije, kao i članovima njihovih obitelji, uvijek bi trebalo dopustiti putovanje u države članice EU-a i treće zemlje na koje se schengenska pravna stečevina primjenjuje u bilo koju svrhu, a ne samo radi povratka kući.

Ako putuju iz trećih zemalja na koje se primjenjuje privremeno ograničenje neobveznih putovanja, schengenska država odredišta može imati zdravstvene zahtjeve, kao što su samoizolacija ili slične mjere (pod uvjetom da iste zahtjeve nameću vlastitim državljanima).

2. Državljanima trećih zemalja s dugotrajnim boravištem na temelju Direktive 2003/109/EZ o statusu državljanina trećih zemalja s dugotrajnim boravištem, osobama koje ostvaruju pravo na boravak na temelju drugih direktiva EU-a, Sporazuma o povlačenju ili nacionalnog prava ili koje imaju nacionalne vize za dugotrajni boravak te članovima njihovih obitelji također bi trebalo odobriti ulazak, podložno relevantnim zdravstvenim mjerama.

Isto bi se prema potrebi trebalo primjenjivati i na državljane trećih zemalja koji imaju privremenu dozvolu ulaska [izdanu u svrhu prelaska granice i ostvarivanja prava na zakonit boravak u državi članici nakon preuzimanja boravišne dozvole].

Službenici graničnog nadzora trebali bi provjeriti odgovarajuću dokumentaciju (tj. putne isprave, boravišne dozvole i sve druge službene isprave) kako bi provjerili jesu li državljani trećih zemalja obuhvaćeni područjem primjene utvrđenim u dvama prethodnim podstavcima.

3. Pregled putnika pri ulasku radi otkrivanja simptoma bolesti s epidemiološkim potencijalom može uključivati mjerenje temperature i/ili provjeravanje simptoma ili

upotrebu bilo kojih drugih uređaja za otkrivanje relevantnih simptoma.

Svi javni službenici koji sudjeluju u graničnim, carinskim, sanitarnim ili bilo kakvim kontrolama na vanjskim granicama trebali bi biti opremljeni osobnom zaštitnom opremom koja se, prema potrebi, sastoji od maski, rukavica, gelova za dezinfekciju itd.

4. Pri odlučivanju o tome primjenjuju li se na državljanina treće zemlje privremena ograničenja neobveznih putovanja u schengenske države, odlučujući čimbenik trebao bi biti prethodni boravak u određenom razdoblju u trećoj zemlji za koju su ukinuta ograničenja neobveznih putovanja (a ne državljanstvo).

5. Na zračnim granicama vrata automatizirane granične kontrole imaju važnu ulogu u olakšavanju neometanog protoka putnika na glavnim zračnim graničnim prijelazima, međutim, sustavima e-vrata ne može se provjeriti boravište državljanina trećih zemalja. Schengenske države koje državljanima trećih zemalja dopuštaju upotrebu vrata automatizirane granične kontrole trebale bi razmotriti provedbu provjera na licu mjesta za putnike koji se koriste e-vratima ili privremeno onemogućiti vrata automatizirane granične kontrole za treće zemlje.

6. Službenici graničnog nadzora morat će znati kako izgledaju boravišne i radne dozvole trećih zemalja te biti upoznati s osnovama tiskarskih tehnika i sigurnosnih obilježja tih isprava. Osim boravišnih ili radnih dozvola trećih zemalja, putnici bi mogli predložiti i osobne iskaznice i/ili vozačke dozvole trećih zemalja te druge službene isprave kao dokaz za navedenu državu boravišta.

Ovisno o okolnostima i vrsti predloženih isprava, službenici graničnog nadzora morat će na najbolji način iskoristiti sve što im je na raspolaganju kao referentni materijal, na primjer FADO/iFADO/PRADO21, Frontexov referentni priručnik i upotrebljavati resurse zajedno s nacionalnim bazama podataka o ispravama i drugim komercijalnim mogućnostima.

7. Putnici prije putovanja moraju biti obaviješteni o tome da trebaju dokazati svoju zemlju boravišta, stoga su potrebne dodatne isprave, kao što su boravišne dozvole, radne dozvole, osobne iskaznice ili vozačke dozvole koje izdaje treća zemlja boravišta te sve druge službene isprave kojima se dokazuje navedena država boravišta putnika. To je važno jer podaci o boravišnoj ili radnoj dozvoli trećih zemalja nisu uvijek uneseni ili navedeni u putnim ispravama, posebno putovnicama. Nepoštovanje obveze dokazivanja države

boravišta moglo bi dovesti do zabrane ulaska.

8. Svaka odluka o zabrani ulaska mora biti proporcionalna i nediskriminirajuća. Mjera se smatra proporcionalnom ako je poduzeta nakon savjetovanja s tijelima nadležnima za zdravstvo i ako je zaključeno da je prikladna i nužna za postizanje cilja zaštite javnog zdravlja. Službenik graničnog nadzora mora u obrascu za odbijanje ulaska navesti razlog odbijanja u odjeljku „Napomene”.

9. Putnik može dobiti informativnu brošuru o određenoj bolesti. U slučaju zdravog putnika nema potrebe za dodatnom zdravstvenom obaviješću tijelima susjedne treće zemlje u koju se putnika vraća s graničnog prijelaza na vanjskoj kopnenoj granici EU-a (cestovni ili željeznički promet) ili s graničnog prijelaza na vanjskoj morskoj granici EU-a (na primjer luke za redovite trajektne veze ili druge luke za brodove za kružna putovanja, jedrilice ili ribarske brodove).

10. Kako bi se smanjio dolazak osoba iz trećih zemalja, časnici za vezu u zračnim lukama ili časnici za vezu u tim trećim zemljama mogli bi provoditi provjere prije ukrcaja. Schengenske države također bi mogle rasporediti službenike graničnog nadzora na određene letove s trećim zemljama, čija bi uloga bila biti na odlaznim letovima iz Europe kako bi na povratnim letovima provodili provjere prije ukrcaja. Moglo bi se razmotriti i raspoređivanje zdravstvenih inspektora i/ili medicinskog osoblja izravno na granični prijelaz radi pregleda putnika, pregleda izjava o zdravlju itd.

*** Smjernice o izračunu trajanja boravka:**

Za 90 dana u razdoblju od 180 dana dan ulaska mora se računati kao prvi dan boravka na području bez nadzora unutarnjih granica, a dan izlaska mora se računati kao posljednji dan boravka na tom području. Za Bugarsku, Hrvatsku, Cipar i Rumunjsku to odgovara danu ulaska na državno područje svake od tih schengenskih država i danu izlaska iz tog područja. Pojam „bilo koji” podrazumijeva primjenu „pomičnog” referentnog razdoblja od 180 dana, računajući retroaktivno svaki dan boravka u zadnjem razdoblju od 180 dana, kako bi se provjerilo poštuje li se i dalje uvjet maksimalno dozvoljenog boravka od 90 dana u razdoblju od 180 dana. To znači da se u slučaju odsutnosti u neprekinutom razdoblju od 90 dana dozvoljava novi boravak u trajanju do 90 dana. Vidjeti: <http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border->

crossing/docs/short_stay_schengen_calculator_user_manual_en.pdf

Za izračun razdoblja boravka dopuštenog na temelju novih pravila može se upotrijebiti „kalkulator kratkotrajnog boravka” dostupan na internetskim stranicama Europske komisije/GU-a HOME (https://ec.europa.eu/home-affairs/content/visa-calculator_en ili verzija preuzeta s aplikacije CIRCA). Priručnik za korisnike sadržava informacije o novim pravilima, upotrebi kalkulatora i praktične primjere. Vidjeti: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/index_hr.htm.

Taj način računanja kratkotrajnih boravaka, koji se primjenjuje od 18. listopada 2013., ne primjenjuje se na sporazume o ukidanju vize sklopljene između EU-a i Bahamâ, Brazila, Svetog Kristofora i Nevisa, Mauricijusa i Sejšela u odnosu na koje se primjenjuje definicija („tri mjeseca unutar šestomjesečnog razdoblja nakon datuma prvog ulaska”). Duljina boravka državljana zemalja izvan EU-a koji putuju s vizom izdanom u skladu sa sporazumima o pojednostavnjenju viznog postupka sklopljenih između EU-a i trećih zemalja obračunava se prema novoj metodi obračuna s obzirom na to da u tim sporazumima postoji upućivanje na „90 dana u razdoblju od 180 dana.”

Razdoblja boravka na temelju boravišne dozvole ili vize za dugotrajan boravak ne bi se trebala uzimati u obzir pri izračunu trajanja kratkotrajnog boravka (pri procjeni usklađenosti s pravilom od 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana). Tom se odredbom stoga omogućuje državljanima trećih zemalja kojima nije potrebna viza da zakonito ostanu na državnom području schengenskih država koje u cijelosti primjenjuju pravnu stečevinu za naknadni kratkoročni boravak. Putnik može dokazati da je poštovao uvjete koji se odnose na trajanje kratkotrajnog boravka do datuma isteka prethodne boravišne dozvole ili vize za dugotrajni boravak⁶³. Nacionalna pravila ili prakse kojima se utvrđuje da državljanin treće zemlje u pravilu mora napustiti svoje državno područje nakon završetka dugotrajnog boravka (koji je omogućen na temelju boravišne dozvole ili nacionalne vize) prije nego što mu se dopusti početak naknadnog kratkoročnog boravka na tom području nisu u skladu sa schengenskim pravilima. Putnik je odgovoran za poštovanje pravila 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana⁶⁴. Ako državljanin treće zemlje ne

⁶³ To je izričito potvrđeno i člankom 12. stavkom 3. Zakonika o schengenskim granicama (koji se primjenjuje od datuma početka rada EES-a).

⁶⁴ Člankom 14. stavkom 8. Uredbe (EU) 2017/2226 izričito je propisano da „... ako kratkotrajni boravak državljanina treće zemlje koji se nalazi na državnom području države članice započne izravno nakon boravka

iskoristi mogućnost predviđenu člankom 12. Zakonika o schengenskim granicama ili člankom 14. stavkom 8. Uredbe (EU) 2017/2226 Europskog parlamenta i Vijeća⁶⁵ da zatraži registraciju početka kratkoročnog boravka (ili da se zabilježi da je ušao radi kratkoročnog boravka) na datum isteka prethodne boravišne dozvole ili vize za dugotrajni boravak, postoji opasnost da će se smatrati da je riječ o nezakonitom boravku s negativnim posljedicama, u skladu s pretpostavkom iz članka 12. Zakonika o schengenskim granicama ili članka 20. Uredbe (EU) 2017/2226. Međutim, ta se pretpostavka može naknadno pobiti u skladu s člankom 12. Zakonika o schengenskim granicama.

***Primjeri:**

Student iz Kanade čija boravišna dozvola „student” u Austriji istječe 31. srpnja namjerava u kolovozu putovati interrailom kroz nekoliko schengenskih država. Student iz Kanade ne mora nužno napustiti EU, ali može započeti kratkoročni boravak odmah po isteku boravišne dozvole. U tu bi svrhu prije 31. srpnja trebao u skladu s člankom 12. Zakonika o schengenskim granicama ili člankom 20. Uredbe (E) 2017/2226 od nadležnih tijela zatražiti da se njegov ulazak registrira s datumom 1. kolovoza. (NAPOMENA: Osim toga, nakon što Uredba (EU) 2018/1240 Europskog parlamenta i Vijeća⁶⁶ postane primjenjiva, morat će imati i valjano odobrenje putovanja.)

Istraživač iz Indije čija boravišna dozvola „istraživač” u Austriji istječe 31. srpnja namjerava u kolovozu putovati kroz Alpe (u Austriji i Italiji, ali najviše vremena planira provesti u Austriji). Istraživač iz Indije ne mora nužno napustiti EU, ali može započeti kratkoročni boravak odmah po isteku boravišne dozvole. U tu svrhu mora podnijeti zahtjev za vizu za kratkotrajni boravak u austrijskom konzulatu (na primjer u Pragu ili Bratislavi) i viza mu mora biti izdana prije 1. kolovoza. Osim toga, on bi prije 31. srpnja trebao u skladu s člankom 12. Zakonika o schengenskim granicama ili člankom 20. Uredbe (E)

na temelju boravišne dozvole ili vize za dugotrajni boravak i ako prethodno nije otvoren osobni dosje, taj državljanin treće zemlje može od nadležnih tijela [...] zatražiti da otvore osobni dosje i bilješku o ulasku/izlasku unosom podataka”

⁶⁵ Uredba (EU) 2017/2226 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2017. o uspostavi sustava ulaska/izlaska (EES) za registraciju podataka o ulasku i izlasku te podataka o odbijanju ulaska za državljane trećih zemalja koji prelaze vanjske granice država članica i određivanju uvjeta za pristup EES-u za potrebe izvršavanja zakonodavstva te o izmjeni Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma i uredbi (EZ) br. 767/2008 i (EU) br. 1077/2011 (SL L 327, 9.12.2017., str. 20.).

⁶⁶ Uredba (EU) 2018/1240 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. rujna 2018. o uspostavi europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja (ETIAS) i izmjeni uredbi (EU) br. 1077/2011, (EU) br. 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 i (EU) 2017/2226 (SL L 236, 19.9.2018., str. 1.).

2017/2226 od nadležnih tijela zatražiti da se njegov ulazak registrira s datumom 1. kolovoza.

Kad je riječ o mogućem produljenju kratkoročnih boravaka na temelju bilateralnih sporazuma, članak 20. stavak 2. Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma⁶⁷ sadržava detaljna pravila za rješavanje tih posebnih slučajeva.

3.6.1. Temeljite kontrole na izlasku sastoje se od:

- provjere posjeduje li državljanin treće zemlje valjanu ispravu za prelazak granice,
- provjere putne isprave radi otkrivanja znakova krivotvorenja,
- provjere smatra li se državljanin treće zemlje prijetnjom javnom redu, unutarnjoj sigurnosti ili međunarodnim odnosima bilo koje schengenske države obveznim sustavnim kontrolama provjerom u relevantnim bazama podataka,
- za putovnice i putne isprave koje sadržavaju medij za pohranu mora se provjeriti vjerodostojnost podataka na čipu, ovisno o dostupnosti valjanih potvrda. Pri kontroli biometrijskih putovnica trebalo bi provjeriti vjerodostojnost i cjelovitost podataka pohranjenih na mikročipu. Kako bi se provjerilo je li podatke na čip unijelo ovlašteno tijelo i je li ih tko neovlašteno mijenjao, sadržaj čipa trebalo bi provjeriti pasivnom autentifikacijom. Potvrdu potpisnika isprave trebalo bi provjeriti usporedbom s odgovarajućom pouzdanom potvrdom CSCA zemlje koja je izdala ispravu. Ako dostupna oprema to omogućuje, autentifikaciju čipa treba upotrebljavati za provjeru njegove vjerodostojnosti.

3.6.2. Dodatne kontrole na izlasku mogu uključivati:

- provjeru posjeduje li osoba valjanu vizu, ako je obvezna, osim ako ta osoba ima valjanu boravišnu dozvolu koju izdaje schengenska država ili valjanu vizu za dugotrajni boravak ili druge isprave kojima se odobrava boravak ili ponovni ulazak na njihovo državno područje,
- provjeru je li osoba prekoračila najdulje dopušteno trajanje boravka.

⁶⁷ Konvencija o provedbi Schengenskog sporazuma od 14. lipnja 1985. između vlada država Gospodarske unije Beneluksa, Savezne Republike Njemačke i Francuske Republike o postupnom ukidanju kontrola na zajedničkim granicama (SL L 239, 22.9.2000., str. 19.).

- 3.7. Od državljana trećih zemalja koji imaju valjanu boravišnu dozvolu u pravilu ne bi trebalo tražiti da dokazuju svrhu namjeravanog boravka niti da posjeduju sredstva za uzdržavanje. Međutim, ostale kontrole – osobito pregledavanje putnih i boravišnih isprava, pretrage u SIS-u i nacionalnim bazama podataka – moraju se provesti onako kako je objašnjeno u točkama 1.2. i [3.6.2. ovog odjeljka](#). Za korisnike Sporazuma o povlačenju detaljne smjernice o tome kako mogu dokazati svoj status navedene su u Prilogu 42. ovom Priručniku.
- 3.8. Kako se postupak kontrole u prvoj liniji kod kabine na ulazu/izlazu ne bi usporavao te ako postoji potreba za dodatnim provjerama, te se provjere mogu obaviti na mjestu koje je odvojeno od tih kabina („kontrola druge linije”).

Kad za to postoje odgovarajući prostori i ako to zatraži državljanin treće zemlje, te se temeljite kontrole moraju obavljati u odvojenom, za to određenom prostoru koji nije dostupan javnosti. U slučaju kontrola druge linije predmetne državljanke treće zemlje mora se u pisanom obliku upoznati sa svrhom i postupkom kontrole. Informirati ih se može i plakatom ili letkom koji se uručuje osobama. Letak ili plakat mora biti dostupan na svim službenim jezicima Unije i na jeziku (jezicima) zemalja koje graniče s predmetnim schengenskim državama.

*** Pravna osnova:**

- [Zakonik o schengenskim granicama \(članci 7. i 8., prilozi I. i IV.\)](#)
- [Odluka br. 1082/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o ozbiljnim prekograničnim prijetnjama zdravlju i o stavljanju izvan snage Odluke br. 2119/98/EZ.](#)
- [Uredba \(EZ\) br. 851/2004 Europskog Parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o osnivanju Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti](#)
- [Uredba Vijeća \(EZ\) br. 2252/2004 od 13. prosinca 2004. o standardima za sigurnosna obilježja i biometrijske podatke u putovnicama i putnim ispravama koje izdaju države članice](#)
- Međunarodni zdravstveni propisi (SZO)

4. PRETRAŽIVANJA U SCHENGENSKOM INFORMACIJSKOM SUSTAVU (SIS) I BAZI PODATAKA O UKRADENIM I IZGUBLJENIM PUTNIM ISPRAVAMA (SLTD)

- 4.1. Sve osobe i njihove putne isprave moraju se tijekom graničnih kontrola provjeriti u SIS-u. Nacionalne aplikacije za nadzor granice obično nude integriranu kontrolu osoba i njihovih putnih isprava provjerom u relevantnim bazama podataka. SIS sadržava upozorenja o osobama i predmetima koja se mogu razvrstati u jednu od sljedećih kategorija upozorenja:
- Upozorenja o vraćanju (članak 3. Uredbe (EU) 2018/1860 Europskog parlamenta i Vijeća⁶⁸), ta kategorija upozorenja obuhvaća državljanu trećih zemalja na koje se odnosi odluka o vraćanju u svrhu provjere je li obveza vraćanja ispunjena i potpore izvršenju odluka o vraćanju;
 - Zabrana ulaska ili boravka (članak 24. Uredbe (EU) 2018/1861 Europskog parlamenta i Vijeća⁶⁹), ova kategorija upozorenja obuhvaća državljanu trećih zemalja⁷⁰ koji nemaju pravo ulaska ili boravka na državnom području schengenskih država⁷¹;
 - Osobe za koje se traži uhićenje (članak 26. Uredbe (EU) 2018/1862 Europskog parlamenta i Vijeća⁷²), ova kategorija upozorenja obuhvaća osobe za koje je izdan europski uhidbeni nalog, uhidbeni nalog Islanda/Norveške⁷³ ili zahtjev za izručenje (Švicarska i Lihtenštajn);

⁶⁸ Uredba (EU) 2018/1860 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o upotrebi Schengenskog informacijskog sustava za vraćanje državljanu trećih zemalja s nezakonitim boravkom (SL L 312, 7.12.2018., str. 1.).

⁶⁹ Uredba (EU) 2018/1861 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uspostavi, radu i upotrebi Schengenskog informacijskog sustava (SIS) u području granične kontrole i o izmjeni Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma te o izmjeni i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1987/2006 (SL L 312, 7.12.2018., str. 14.).

⁷⁰ S upozorenjem o državljaninu treće zemlje koji je član obitelji građanina EU-a trebalo bi postupati u skladu s člankom 26. Uredbe (EU) 2018/1861 (vidjeti odjeljak I. točku 8.3.).

⁷¹ Cipar još nema pristup SIS-u te stoga, za potrebe ovog poglavlja, schengenske države su sve države schengenskog područja osim Cipra. Hrvatska može pristupiti upozorenjima o odbijanju ulaska, ali nije obvezna odbiti ulazak ili boravak na svojem državnom području državljanima trećih zemalja za koje je druga schengenska država izdala upozorenje u skladu s Uredbom (EZ) br. 1987/2006, iako može odlučiti djelovati na temelju takvog upozorenja. Hrvatska zasad ne može unositi upozorenja o odbijanju ulaska u SIS.

⁷² Uredba (EU) 2018/1862 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uspostavi, radu i upotrebi Schengenskog informacijskog sustava (SIS) u području policijske suradnje i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2007/533/PUP i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1986/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te Odluke Komisije 2010/261/EU (SL L 312, 7.12.2018., str. 56.).

⁷³ Na temelju sporazuma o postupku predaje između država članica EU-a i Islanda i Norveške koji se počeo primjenjivati 2019.: Sporazum od 28. lipnja 2006. između Europske unije i Republike Islanda i Kraljevine Norveške o postupku predaje između država članica Europske unije i Islanda i Norveške stupio je na snagu 1. studenoga 2019. (SL L 292, 21.10.2006., str. 2.).

- Nestale osobe (članak 32. stavak 1. točke (a) i (b) Uredbe (EU) 2018/1862), svrha je ove kategorije upozorenja pronaći nestale osobe, uključujući djecu i maloljetnike bez pratnje, te ih zaštititi ako je to zakonito i potrebno,
- ugrožene osobe, tj. djeca u opasnosti od otmice/djeca koju treba spriječiti da putuju / ranjive odrasle osobe koje treba spriječiti da putuju (članak 32. stavak 1. točke (c), (d) i (e) Uredbe (EU) 2018/1862), svrha je ovog upozorenja spriječiti da djeca budu oteta i da ranjive osobe putuju bez dozvole ili da budu nezakonito odvedene u inozemstvo. Glavna razlika između izdavanja upozorenja o nestaloj osobi i upozorenja o ranjivim osobama koje treba spriječiti da putuju jest u tome što u drugom slučaju osoba još nije nestala, ali joj prijeti nestanak („preventivna upozorenja”);
- osobe koje se traže radi sudjelovanja u sudskom postupku (članak 34. Uredbe (EU) 2018/1862), svrha je ove kategorije upozorenja saznati mjesto boravišta ili prebivališta osoba koje se traži radi sudjelovanja u kaznenim sudskim postupcima (npr. svjedoci),
- osobe i predmeti radi skrivenih provjera, obavijesnih provjera ili posebnih provjera (članak 36. Uredbe (EU) 2018/1862), svrha je ovog upozorenja dobiti informacije o osobama ili povezanim predmetima u svrhu kaznenoga progona te za otklanjanje opasnosti za javnu ili nacionalnu sigurnost,
- Predmeti koje treba oduzeti ili upotrijebiti kao dokaz u kaznenim postupcima (članak 38. Uredbe (EU) 2018/1862), ovo upozorenje obuhvaća predmete (vozila, prikolice, kamp-kućice, industrijsku opremu i sastavne dijelove industrijske opreme, plovila, motore plovila, vatreno oružje, potvrde o registraciji vozila i registarske pločice vozila, novčanice i lažne novčanice, predmete informacijske tehnologije) i dokumente (prazne službene isprave, izdane osobne isprave, kao što su putovnice, osobne iskaznice, boravišne dozvole, putne isprave i vozačke dozvole koje su ukradene, protupravno prisvojene, izgubljene ili poništene ili su lažne) koji se traže u svrhu oduzimanja ili upotrebe kao dokaza u kaznenom postupku.

- Upozorenja o nepoznatoj traženoj osobi koja sadržavaju samo podatke o otiscima prstiju (članak 40. Uredbe (EU) 2018/1862). Ova kategorija upozorenja sadržava latentne otiske otkrivene na mjestu zločina ili na mjestu počinjenja kaznenih djela terorizma. Svrha je ove kategorije upozorenja pronaći nepoznatog osumnjičenika za počinjenje kaznenog djela.

Tijekom provjere u SIS-u moguće je dobiti više upozorenja za istu osobu. Do toga dolazi ako je nekoliko schengenskih država⁷⁴ izdalo upozorenje za istu osobu. U slučaju takvog pogotka, na zaslonu će se prikazati svi zahtjevi za poduzimanje mjera. Ako su zahtjevi za poduzimanje mjera usklađeni, morat će se poduzeti sve mjere u pogledu te osobe.

Određene su kategorije upozorenja o osobama „inkompatibilne”⁷⁵. To znači da se novo upozorenje o istoj osobi može unijeti samo ako je „kompatibilno” s već postojećim upozorenjem. Ako je upozorenje inkompatibilno, to znači da se smatra da je mjera koju je zatražila jedna schengenska država u upozorenju u suprotnosti s mjerom koju je zatražila druga schengenska država u upozorenju. Sljedeće su kategorije upozorenja inkompatibilne:

- upozorenja o odbijanju ulaska i boravka i upozorenja o nestalim osobama koja treba zaštititi;
- upozorenja o odbijanju ulaska i boravka i upozorenja o ranjivim osobama koje su u opasnosti;
- upozorenja o vraćanju i upozorenja o nestalim osobama koje treba staviti pod zaštitu;
- upozorenja o vraćanju i upozorenja o ranjivim osobama koje su u opasnosti;
- upozorenja o nestalim osobama i upozorenja o ranjivim osobama koje su u opasnosti;

⁷⁴ Za potrebe izdavanja upozorenja u SIS-u, schengenske države su sve države schengenskog područja osim Cipra (koji nema pristup SIS-u) i Hrvatske (za izdavanje upozorenja o odbijanju ulaska jer ne može izdati ta upozorenja), ali i Irske za neke od kategorija upozorenja. Irska nema pristup upozorenjima o odbijanju ulaska i upozorenjima o vraćanju u SIS-u te ih ne može izdavati.

⁷⁵ Vidjeti tablicu u Prilogu 4. Priručniku SIRENE (Provedbena odluka Komisije od 18. studenoga 2021. o utvrđivanju detaljnih pravila za zadaće ureda SIRENE i razmjenu dopunskih informacija u vezi s upozorenjima u Schengenskom informacijskom sustavu u području policijske suradnje i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima („Priručnik SIRENE – policija”) C(2021) 7901 final) i Provedbenu odluku Komisije od 18. studenoga 2021. o utvrđivanju detaljnih pravila za zadaće ureda SIRENE i razmjenu dopunskih informacija u vezi s upozorenjima u Schengenskom informacijskom sustavu u području granične kontrole i vraćanja („Priručnik SIRENE – granice i vraćanje” C(2021) 7900 final).

Ako se pronađe oprečno ili potencijalno inkompatibilno upozorenje, potrebno se odmah obratiti uredu SIRENE za pomoć.

Dogovoren je redosljed prioriteta upozorenja, ali dopušteno je odstupanje od toga ako se obje schengenske države s tim slažu. Redosljed prioriteta tih upozorenja koja mogu biti inkompatibilna jest sljedeći:

- 1) upozorenja u svrhu odbijanja ulaska i boravka;
- 2) upozorenja o vraćanju kojima je pridodana zabrana ulaska;
- 3) upozorenja o nestalim osobama koje treba staviti pod zaštitu;
- 4) upozorenja o ranjivim osobama u opasnosti;
- 5) upozorenja o nestalim osobama koje treba pronaći;
- 6) upozorenja o vraćanju bez zabrane ulaska.

Ako se u isto vrijeme pronađu podaci o SIS-ovu i Interpolovu upozorenju, mora se poštovati SIS-ov postupak jer SIS-ova upozorenja imaju prednost. Izvješća o pronađenim podacima moraju se poslati uredu SIRENE, a ne nacionalnom središnjem uredu Interpola.

4.2. Biometrijska pretraživanja

Biometrijska pretraživanja uvedena su uvođenjem funkcionalnosti SIS-ova sustava za automatsku identifikaciju otisaka prstiju (SIS AFIS). To znači da se SIS može pretraživati i na temelju otisaka prstiju, a ne samo alfanumeričkih podataka.

U skladu s člankom 33. Uredbe 2018/1861 i člankom 43. stavkom 2. Uredbe 2018/1862 daktiloskopski podaci u SIS-u mogu se pretraživati u svim slučajevima u kojima se smatra da je potrebno identificirati osobu (tj. utvrditi je li za osobu koja se provjerava izdano upozorenje u SIS-u). **O potrebi** provjere u SIS-u na temelju daktiloskopskih podataka **u svakom pojedinom slučaju** mora se odlučiti u skladu s pravilima EU-a i nacionalnim pravilima. Daktiloskopski podaci moraju se pretraživati u slučajevima kad se identitet osobe ne može utvrditi drugim sredstvima (tj. na temelju alfanumeričkih podataka, opisa isprava, fotografija ili prikaza lica).

4.3. Proširenja predmeta

Odredene kategorije upozorenja o osobama (osobe za koje se traži uhićenje, nestale i ranjive osobe te osobe koje se traže radi pomoći u kaznenom postupku) mogu sadržavati „proširenja predmeta” s informacijama o predmetu povezanom s traženom osobom i dodaju se u svrhu lociranja osobe.

Proširenja predmeta mogu se dodati sljedećim vrstama predmeta: vozilima, prikolicama i kamp-kućicama; plovilima; spremnicima; zrakoplovima, vatrenom oružju (samo za upozorenja za uhićenje); praznim dokumentima.

Sva upozorenja o osobama mogu sadržavati „opise identifikacijske isprave”, odnosno podatke za opis (valjane) identifikacijske isprave (na primjer putne isprave ili boravišne dozvole) koju upotrebljava osoba na koju se upozorenje odnosi. Uz upozorenje se može priložiti i kopija dokumenta.

Svrha unošenja predmeta i identifikacijskih isprava radi proširenja upozorenja uz upozorenje o osobi jest olakšati pretraživanje osobe na koju se odnosi upozorenje – u tom slučaju sam predmet ili identifikacijska isprava nisu predmet upozorenja.

Upozorenja o predmetima na temelju članaka 36. i 38. Uredbe (EU) 2018/1862 imaju vlastitu svrhu kako je definirana u relevantnim uredbama o SIS-u: provesti skrivenu, obavijesnu ili posebnu provjeru u slučaju članka 36. ili oduzeti ili zaštititi predmet u slučaju članka 38.

4.4. Mjere koje se poduzimaju u slučaju pogotka u SIS-u

U slučaju pogotka pri pretraživanju podatka o osobi ili predmetu u SIS-u, mjera koju treba poduzeti prikazat će se na zaslonu službenika graničnog nadzora.

- 4.4.1. Osobe tražene radi uhićenja moraju se uhititi i predati tijelima koja su nadležna odlučiti o privremenom pritvoru s namjerom izručenja ili predaje državi članici EU-a ili schengenskoj državi tražiteljici.

Kad vaša zemlja označi upozorenje za uhićenje, razlog za upozorenje i dalje će se pojaviti kao „osoba za uhićenje i predaju ili izručenje”, ali mjere koje treba poduzeti neće uključivati uhićenje osobe, nego će se zatražiti „određivanje boravišta ili prebivališta osobe”.

- 4.4.2. Mjere koje bi trebalo poduzeti u pogledu državljana trećih zemalja za koje je izdano upozorenje o vraćanju ovisit će o tome gdje je pronađen pogodak.

(a) Ako se osoba nalazi na vanjskoj granici i napušta državno područje schengenskih država, informacije o činjenici da je osoba locirana na vanjskim granicama pri izlasku i da je napustila državno područje schengenskih država moraju se prikupiti i proslijediti nacionalnom uredu SIRENE, kao i o mjestu i vremenu provjere te o tome je li osoba bila udaljena (prisilno vraćena).

Nakon što primi informacije o pogotku, tj. potvrdi da je osoba napustila državno područje schengenskih država, schengenska država koja izdaje upozorenja mora bez odgode izbrisati upozorenje o vraćanju. Nadalje, ako je to primjenjivo, schengenska država koja izdaje upozorenje mora bez odgode unijeti upozorenje o odbijanju ulaska i boravka (ili upozorenje o vraćanju pretvoreno u upozorenje o odbijanju ulaska) ako je odluci o vraćanju priložena zabrana ulaska.

U slučaju da osoba napušta državno područje schengenske države koja je izdala odluku o vraćanju, schengenska država koja je izdala odluku o vraćanju mora obavijestiti i svoja tijela u slučaju pogotka kako bi se potvrdilo vraćanje i kako bi ta tijela prema potrebi izdala upozorenje o odbijanju ulaska.

Ponovni ulazak osobe trebalo bi odbiti na temelju upozorenja o zabrani ulaska u SIS-u nakon što je takvo upozorenje uneseno. Osobi se može zabraniti ulazak na temelju drugih uvjeta predviđenih Zakonikom o schengenskim granicama.

(b) Ako se osoba pojavi na vanjskoj granici i ulazi na državno područje schengenskih država, činjenica da je osoba locirana na vanjskim granicama pri ulasku, podaci o mjestu i vremenu kontrole moraju se prikupiti i proslijediti nacionalnom uredu SIRENE.

Nakon što primi informacije o pogotku, schengenska država koja izdaje upozorenje mora bez odgode izbrisati upozorenje o vraćanju. Nadalje, ako je to primjenjivo, schengenska država koja izdaje upozorenje mora bez odgode unijeti upozorenje o odbijanju ulaska i boravka (upozorenje o vraćanju pretvoreno u upozorenje o odbijanju ulaska) ako je odluci o vraćanju priložena zabrana ulaska.

U slučaju da osoba ulazi na državno područje schengenske države koja je izdala odluku o vraćanju, schengenska država koja je izdala odluku o vraćanju mora obavijestiti i svoja tijela u slučaju pogotka kako bi se potvrdilo vraćanje i kako bi ta tijela prema potrebi izdala upozorenje o odbijanju ulaska.

Ulazak osobe u schengenske države trebalo bi odbiti na temelju upozorenja o zabrani ulaska u SIS-u nakon što je takvo upozorenje uneseno. Osobi se može zabraniti ulazak na temelju drugih uvjeta predviđenih Zakonikom o schengenskim granicama.

(c) A ako je osoba locirana u državi, uz uvjet da je to dopušteno nacionalnim pravom, osoba se mora zaustaviti i ispitati, mora se kontaktirati nadležno nacionalno tijelo odgovorno za vraćanje i nacionalni ured SIRENE s ciljem vraćanja osobe.

Nije dopušteno izdavati upozorenja o vraćanju za državljane trećih zemalja koji imaju pravo na slobodno kretanje. U slučaju pogotka o upozorenju o zabrani ulaska unesenom u skladu s člankom 24. Uredbe 2018/1861 za državljanina treće zemlje koji ima pravo na slobodno kretanje unutar Unije, schengenska država koja izvršava upozorenje mora se savjetovati sa schengenskom državom koja je izdala upozorenje razmjenom dopunskih informacija kako bi bez odgode donijela odluku o mjerama koje je potrebno poduzeti. Vidjeti dodatne pojedinosti u točki 8.3. ovog odjeljka.

4.4.3. Državljanima trećih zemalja kojima je ulazak zabranjen mora se zabraniti ulazak i moraju u najkraćem roku biti vraćeni u mjesto odakle su došli ili u zemlju podrijetla ako je to moguće u danim okolnostima. Te osobe do odlaska s državnog područja schengenske države moraju ostati pod nadzorom službenika graničnog nadzora. U slučaju pogotka o upozorenju u svrhu odbijanja ulaska i boravka državljanina treće zemlje koji je nositelj boravišne dozvole, posebnu pozornost trebalo bi posvetiti provjeri vjerodostojnosti i valjanosti boravišne dozvole. Osim toga, trebalo bi odmah kontaktirati s nacionalnim uredom SIRENE kako bi se pokrenuo postupak savjetovanja utvrđen u članku 30. Uredbe (EU) 2018/1861 i članku 36. Priručnika SIRENE⁷⁶.

Za državljane trećih zemalja koji su članovi obitelji građana EU-a vidjeti posebne odredbe koje se na njih primjenjuju ([vidjeti točku 8.3. ovog odjeljka](#)).

U slučaju pogotka o upozorenju o zabrani ulaska koja se odnosi na korisnika Sporazuma o povlačenju vidjeti posebne smjernice iz Priloga 42. ovom Priručniku.

4.4.4. Prije dojave podataka o odrasloj osobi stranci koja je prijavila njezin nestanak potrebna je suglasnost te osobe.

⁷⁶ *Ibid.*

4.4.5. Posebnu pozornost treba posvetiti maloljetnicima (neovisno o tome putuju li sami ili u pratnji) i nestalim odraslim osobama koje su ranjive i koje treba zaštititi. U slučaju pogotka o ranjivom maloljetniku, djetetu kojem prijete otmica, djetetu koje treba spriječiti da putuje ili ranjivoj odrasloj osobi koju treba spriječiti da putuje, nacionalno pravo koje dopušta da se osoba zaustavi i dovede pred nadležno tijelo koje može odobriti odvođenje osobe na sigurno mjesto kako bi se spriječilo da osoba nastavi putovanje. Odmah se mora kontaktirati nadležno nacionalno tijelo kako bi se odlučilo treba li osobu staviti pod zaštitu. Za dodatne informacije o predmetu trebalo bi se obratiti i nacionalnom uredu SIRENE.

4.4.6. Podacima uvrštenima za potrebe skrivenih, obavijesnih ili posebnih provjera trebalo bi omogućiti prikupljanje podataka kao što su:

- činjenica da je osoba na koju se odnosi upozorenje pronađena;
- mjesto, vrijeme ili razlog provjere;
- ruta i odredište putovanja;
- osobama u pratnji osobe na koju se odnosi upozorenje i za koje se opravdano može očekivati da su povezane s osobom na koju se odnosi upozorenje;
- predmetima koji se upotrebljavaju ili nose, uključujući putne isprave;
- okolnosti u kojima je pronađena osoba, vozilo, plovilo, zrakoplov ili spremnik;
- svim drugim informacijama koje traži schengenska država koja izdaje upozorenje.

Tijekom prikupljanja ovih podataka na temelju upozorenje o skrivenoj provjeri, potrebno je sačuvati skrivenu prirodu provjera.

Tijekom obavijesne provjere trebalo bi prikupljati iste informacije bez potrebe za održavanjem skrivene prirode provjere.

Tijekom namjenskih provjera mogu se pretraživati osobe, vozila, plovila, zrakoplov, spremnici i predmeti koji se prevoze kako bi se dobile informacije navedene u ovoj točki.

Dodatna pitanja koja treba postaviti mogu se prikazati za skrivene, obavijesne ili posebne provjere.

Ako je u upozorenju navedeno da je potrebno „hitno djelovanje”, informacije navedene u ovoj točki trebalo bi bez odgode priopćiti nacionalnom uredu SIRENE.

*** Zahtjev za informacije o SIS-ovu upozorenju**

Zatraži li osoba informacije o tome kako se njezini osobni podaci obrađuju u SIS-u i o tome koja su njezina prava pristupa, službenik graničnog nadzora treba joj dati informacije o [nadležnom nacionalnom tijelu](#) koje je voditelj obrade podataka u SIS-u kod kojeg osoba može ostvariti svoja prava, kao i o [tijelu za zaštitu podataka](#), te je informirati o tome kako uložiti žalbu kod tijela za zaštitu podataka.

4.4.7. Predmeti koji se oduzimaju ili upotrebljavaju kao dokazi u kaznenom postupku uključuju:

- motorna vozila neovisno o pogonskom sustavu;
- sastavni dijelovi motornih vozila koje se može identificirati;
- prikolice s težinom bez tereta većom od 750 kg;
- kamp-kućice;
- industrijska oprema;
- sastavni dijelovi industrijske opreme koje se može identificirati;
- brodice i brodske motore;
- spremnike;
- zrakoplove i motore zrakoplova;
- vatreno oružje;
- prazne službene isprave koje su ukradene, nezakonito prisvojene, izgubljene ili izgledaju kao takva isprava, ali su lažne;
- izdane osobne isprave, kao što su putovnice, osobne iskaznice, boravišne dozvole, putne isprave i vozačke dozvole koje su ukradene, nezakonito prisvojene, izgubljene ili poništene ili izgledaju kao takva isprava, ali su lažne;
- potvrde o registraciji vozila i registarske pločice koje su ukradene, nezakonito prisvojene, izgubljene ili poništene ili izgledaju kao takva isprava ili pločica, ali su lažne;
- novčanice (registrirane novčanice) i lažne novčanice;

- informatičku opremu.

*** Najbolja praksa – oduzimanje putnih isprava**

Službenici graničnog nadzora trebali bi zaplijeniti sve putne isprave koje su registrirane u SIS-u kao ukradene, nezakonito prisvojene, izgubljene ili poništene ili izgledaju kao takva isprava ili pločica, ali su lažne, posebno kad se radi o ispravi koja je poništena u svrhu putovanja. Može se dogoditi da nositelj isprave registrirane u SIS-u može dokazati da je on zakoniti vlasnik te isprave, da je ta isprava registrirana u SIS-u jer je prijavljena kao izgubljena ili ukradena, ali da je osoba ponovno pronašla ispravu i zaboravila to prijaviti nadležnim tijelima. U tom bi slučaju s nadležnim tijelima uvijek trebalo provjeriti identitet nositelja putne isprave i njegovo pravo na upotrebu putne isprave, ako je potrebno u suradnji s nacionalnim uredom SIRENE.

Daljnje informacije o mjerama koje treba poduzeti u slučaju SIS-ova upozorenja službenici graničnog nadzora trebali bi potražiti kod nacionalnog ureda SIRENE te bi trebali proučiti nacionalne postupke o daljnjim mjerama u slučaju pronalaska podataka u SIS-u.

*** Pravna osnova:**

- [Uredba \(EU\) 2018/1860 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o upotrebi Schengenskog informacijskog sustava za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom](#)
- [Uredba \(EU\) 2018/1861 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uspostavi, radu i upotrebi Schengenskog informacijskog sustava \(SIS\) u području granične kontrole i o izmjeni Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma te o izmjeni i stavljanju izvan snage Uredbe \(EZ\) br. 1987/2006.](#)
- [Uredba \(EU\) 2018/1862 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uspostavi, radu i upotrebi Schengenskog informacijskog sustava \(SIS\) u području policijske suradnje i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2007/533/PUP i stavljanju izvan snage Uredbe \(EZ\) br. 1986/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te Odluke Komisije 2010/261/EU](#)
- Provedbena odluka Komisije od 15. siječnja 2021. o utvrđivanju tehničkih pravila potrebnih za unošenje, ažuriranje, brisanje i pretraživanje podataka u Schengenskom

informativnom sustavu (SIS) i drugih provedbenih mjera u području policijske suradnje i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima C(2021) 92 final.

– Provedbena odluka Komisije od 15. veljače 2021. o utvrđivanju tehničkih pravila potrebnih za unošenje, ažuriranje, brisanje i pretraživanje podataka u Schengenskom informativnom sustavu (SIS) i drugih provedbenih mjera u području granične kontrole i vraćanja C(2021) 660 final

– Provedbena odluka Komisije od 18. studenoga 2021. o utvrđivanju detaljnih pravila za zadaće uredâ SIRENE i razmjenu dopunskih informacija o upozorenjima u Schengenskom informativnom sustavu u području policijske suradnje i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima (Priručnik SIRENE – policija) C(2021) 7901 final

– Provedbena odluka Komisije od 18. studenoga 2021. o utvrđivanju detaljnih pravila za zadaće uredâ SIRENE i razmjenu dopunskih informacija o upozorenjima u Schengenskom informativnom sustavu u području granične kontrole i vraćanja (Priručnik SIRENE – granice i vraćanje) [C\(2021\) 7900 final](#)

4.5. Putne isprave svih osoba trebaju se tijekom graničnih kontrola provjeriti u Interpolovoj bazi podataka SLTD. SLTD sadržava pojedinosti o ukradenim i izgubljenim putovnicama koje je u bazu podataka unijela zemlja koja je izdala ispravu. U slučaju pogotka u bazi SLTD, službenik graničnog nadzora trebao bi poduzeti mjere koje su obvezne ili preporučene na temelju nacionalnog prava.

5. POSEBNA PRAVILA ZA KONTROLU ODREĐENIH KATEGORIJA OSOBA

5.1. Šefovi država

Nad šefovima država i članovima njihovih delegacija čiji je dolazak i odlazak službenicima graničnog nadzora službeno najavljen diplomatskim putem ne provodi se granična kontrola.

* Pravna osnova:

– [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VII.\)](#)

5.2. Piloti zrakoplova

5.2.1. Piloti zrakoplova i ostali članovi posade mogu tijekom obnašanja svojih dužnosti i na temelju pilotskih dozvola ili potvrde člana posade, kako je predviđeno Prilogom 9.

Konvenciji o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu od 7. prosinca 1944. (Konvencija ICAO), prijeći granicu:

- (a) kad se ukrcavaju i iskrcavaju u zračnim lukama u kojima se zrakoplov zaustavlja ili u zračnoj luci dolaska na državnom području schengenske države;
- (b) kad ulaze na državno područje općine u kojoj se nalazi zračna luka gdje se zrakoplov zaustavio ili u zračnu luku dolaska na državnom području schengenske države;
- (c) kad putuju bilo kojim prijevoznim sredstvom do zračne luke na državnom području schengenske države kako bi se ukrcali u zrakoplov koji polazi iz te zračne luke.

U svim ostalim slučajevima moraju se ispuniti opći uvjeti za ulazak koji vrijede za državljane trećih zemalja.

5.2.2. Kad god je to moguće, pri kontroli u zračnim lukama, prednost kod kontrole uvijek treba dati posadi zrakoplova, odnosno treba ih pregledati prije putnika ili na za to posebno određenim mjestima. Nad posadama koje osoblje odgovorno za nadzor državne granice već poznaje može se provesti samo nasumična kontrola.

*** Pravna osnova:**

- [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VII.\)](#)
- [Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu \(ICAO\)](#)

5.3. **Pomorac**⁷⁷

5.3.1. Schengenske države mogu odobriti pomorcima nositeljima pomorske identifikacijske isprave, izdane u skladu s konvencijom br. 108 (1958.) ili br. 185 (2003.) o identifikacijskim ispravama pomoraca Međunarodne organizacije rada, Konvencijom o olakšicama u međunarodnom pomorskom prometu (Konvencija FAL) i mjerodavnim nacionalnim pravom, ulazak u schengenske države odlaskom na kopno radi boravka u području luke pristajanja ili susjednim općinama, ili izlazak iz schengenske države

⁷⁷ U Zakoniku o schengenskim granicama upotrebljava se pojam „pomorac” („seaman”). Za potrebe ovog Priručnika prednost se daje pojmu „pomorac” („seafarer”) jer se na njega odnose i konvencije ILO-a br. 108 i 185 te Konvencija o olakšavanju međunarodnog pomorskog prometa (FAL).

vraćanjem na brodove, bez dolaska na granični prijelaz pod uvjetom da se nalaze na popisu posade broda koji je ranije predan na provjeru nadležnim tijelima.

Međutim, na temelju procjene rizika u pogledu unutarnje sigurnosti i nezakonitog useljavanja pomorci se moraju podvrgnuti kontroli službenika graničnog nadzora prije odlaska na kopno u skladu s člankom 8. Zakonika o schengenskim granicama.

5.3.2. Pomorci koji namjeravaju boraviti izvan općina u blizini luka moraju ispunjavati opće uvjete za ulazak na državno područje schengenskih država.

Međutim, u okolnostima koje se navode u nastavku, nositeljima valjane pomorske knjižice ili pomorske identifikacijske isprave može se odobriti ulazak na državno područje neke schengenske države čak i ako nemaju valjanu vizu i/ili ne mogu dokazati da posjeduju dovoljno sredstava za uzdržavanje u sljedećim okolnostima:

- ukrcaj na brod koji je već pristao ili uskoro treba stići u luku u schengenskoj državi,
- tranzit do treće zemlje ili povratak u zemlju podrijetla,
- hitni slučajevi ili slučajevi nužde (bolest, otkaz, završetak ugovora itd.).

U tim slučajevima nositeljima pomorske knjižice ili pomorske identifikacijske isprave koji zbog svojeg državljanstva moraju imati vizu, a nemaju je pri ulasku na državno područje neke schengenske države, viza se može izdati na granici ([vidjeti točku 9. ovog odjeljka](#)).

*** Pravna osnova:**

- [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VII.\)](#)
- [Konvencija ILO-a br. 185](#)
- [Konvencija FAL](#)

5.4. **Nositelji diplomatskih ili službenih putovnica i članovi međunarodnih organizacija**

5.4.1. S obzirom na posebne povlastice ili imunitete koje uživaju, nositelji diplomatskih ili službenih putovnica koje su izdale treće zemlje i njihove vlade koje priznaju schengenske države i koji putuju u okviru obnašanja svojih dužnosti, mogu na graničnim prijelazima ostvarivati prednost pred drugim putnicima iako, prema potrebi,

i dalje podliježu obvezi posjedovanja vize. Od osoba s tim ispravama ne smije se tražiti da dokažu da imaju dovoljno sredstava za uzdržavanje.

- 5.4.2. Ako na vanjsku granicu stupi osoba koja se poziva na povlastice, imunitet i izuzeća, službenik graničnog nadzora može od nje zatražiti na uvid odgovarajuće isprave kao dokaz pri utvrđivanju njezina statusa, a posebno potvrde koje izdaje akreditacijska država ili diplomatsku putovnicu ili druga sredstva. U slučaju bilo kakve sumnje službenik graničnog nadzora može se, u hitnim slučajevima, izravno obratiti ministarstvu vanjskih poslova.

Nadalje, službenici graničnog nadzora nositeljima diplomatskih ili službenih putovnica ne mogu zabraniti ulazak na državno područje schengenske države ako se najprije nisu savjetovali s odgovarajućim nacionalnim tijelima. To vrijedi i kad je za te osobe u SIS-u izdano upozorenje.

- 5.4.3. Akreditirani članovi diplomatskih misija i konzularnih predstavništava i njihove obitelji mogu ući na državno područje schengenskih država po predodjenju iskaznice koju izdaju ministarstva vanjskih poslova schengenskih država i isprave na temelju koje im se odobrava prelazak granice.

Ako na državno područje schengenske države ulazi diplomat koji je ondje akreditiran i ima pravo dugotrajnog boravka, kontrola ispunjavanja uvjeta za ulazak nije potrebna.

- 5.4.4. Diplomati akreditirani izvan državnog područja schengenskih država moraju ispuniti opće uvjete za ulazak kad putuju iz privatnih razloga.
- 5.4.5. Ako postoji opasnost ili opravdana sumnja da je diplomat počinio protupravno ili kazneno djelo, o tome treba bez odgode obavijestiti ministarstvo vanjskih poslova predmetne zemlje.
- 5.4.6. U skladu s Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima od 18. travnja 1961. diplomati uživaju nepovredivost i druge imunitete samo u zemlji u kojoj su akreditirani i u zemljama kroz koje prolaze kako bi stupili na dužnost ili kako bi se na nju vratili ili pri povratku u vlastitu zemlju. To ne vrijedi ako putuju iz privatnih razloga.
- 5.4.7. Pripadnicima međunarodnih organizacija koji imaju isprave koje su izdale međunarodne organizacije navedene u ovoj točki i koji obavljaju svoje dužnosti smije se, ako je moguće, pri graničnoj kontroli omogućiti povlašteni postupak.

U obzir se posebno moraju uzeti sljedeće isprave:

- propusnica (laissez-passer) Ujedinjenih naroda koja se izdaje osoblju Ujedinjenih naroda i podređenim agencijama na temelju Konvencije o povlasticama i imunitetima specijaliziranih agencija, koju je u New Yorku usvojila Glavna skupština Ujedinjenih naroda 21. studenoga 1947.;
- propusnica (laissez-passer) Europske unije (EU);
- legitimacijska potvrda koju izdaje glavni tajnik Vijeća Europe;
- isprave izdane u skladu s člankom III. stavkom 2. Sporazuma između država ugovornica Sjevernoatlantskog ugovora o statusu njihovih snaga (vojne osobne iskaznice popraćene putnim nalogom, putnim jamstvom ili pojedinačnim ili skupnim službenim nalogom) te isprave izdane u okviru Partnerstva za mir.

Opće je pravilo da nositelji ovih isprava ne moraju dokazivati da imaju dovoljno sredstava za uzdržavanje.

*** Pravna osnova:**

- [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VII.\)](#)
- [Bečka konvencija o diplomatskim odnosima od 18. travnja 1961.](#)

*** Poveznica:**

- [informacije o nacionalnim odstupanjima od zahtjeva za posjedovanje vize](#)

5.5. Stanovnici pograničnog područja na koje se odnose propisi o režimu malograničnog prometa

- 5.5.1. Stanovnici pograničnog područja susjedne treće zemlje koji posjeduju dozvolu za malogranični promet izdanu u okviru režima malograničnog prometa na temelju bilateralnog sporazuma između države članice i predmetne treće zemlje pri prelasku granice imaju poseban tretman, odnosno:

- ne moraju imati vizu ako imaju dozvolu za malogranični promet koju je izdala schengenska država čiju granicu žele prijeći. Može se zahtijevati da uz dozvolu za malogranični promet imaju i putovnicu, ako je to predviđeno bilateralnim sporazumima s predmetnom trećom zemljom;
- nakon što se utvrdi valjanost i vjerodostojnost dozvole za malogranični promet kojom se dokazuje da osoba ima status stanovnika pograničnog područja ne treba obavljati daljnju kontrolu svrhe putovanja ili posjedovanja sredstava za uzdržavanje;
- pri ulasku ili izlasku ne utiskuje se pečat u dozvolu za malogranični promet ni u putovnicu.

5.5.2. Prelazak granice ovim se nositeljima dozvole može dodatno olakšati u okviru bilateralnih sporazuma između schengenske države i treće zemlje u skladu s [odjeljkom II. točkom 3.](#)

*** Pravna osnova:**

- [Uredba \(EZ\) br. 1931/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o utvrđivanju pravila o malograničnom prometu na vanjskim kopnenim granicama država članica te o izmjeni odredaba Schengenske konvencije;](#)
- [bilateralni sporazumi o malograničnom prometu koje su sklopile schengenske države](#)

5.6. Maloljetnici

5.6.1. Službenici graničnog nadzora obraćaju posebnu pozornost na maloljetnike koji putuju sami ili u pratnji. Sa svim bi maloljetnicima tijekom postupaka graničnih kontrola trebalo postupati u skladu s načelom najboljih interesa djeteta. Maloljetnicima bi se tijekom postupaka graničnih kontrola trebala dati prednost i uvijek bi trebalo osigurati postupanje i atmosferu koji su prilagođeni djeci. Službenici graničnog nadzora obvezni su pružiti informacije i objasniti postupke granične kontrole na način prilagođen djeci (npr. upotreba tumača ili crteža) i uvjeriti se da su ih maloljetnici razumjeli. To uključuje početno utvrđivanje moguće potrebe za međunarodnom zaštitom u slučaju maloljetnih migranata koji u EU dolaze nezakonito i njihovo brzo upućivanje nacionalnim tijelima za zaštitu djece u skladu s njihovom dobi i potrebama.

Ako se sumnja u pravu dob osobe, s njom bi trebalo postupati kao s djetetom dok se postupkom procjene dobi ne zaključi suprotno. U tim slučajevima, a osobito ako se čini da je bi mogla biti maloljetna, osobu što prije treba uputiti tijelima nadležnima za preuzimanje odgovornosti za maloljetnike, među ostalim i radi procjene dobi. Ako postoje ozbiljni razlozi za sumnju u to da je osoba na nezakonit način oduzeta osobi koja zakonito ostvaruje roditeljsku skrb nad njom ili ako se sumnja da je izložena zlostavljanju ili lošem postupanju, treba što prije stupiti u kontakt s nacionalnim tijelima za zaštitu djece.

Kad je riječ o maloljetnicima koji prelaze vanjsku zračnu granicu Europske unije, Smjernice za službenike graničnog nadzora koje je Frontex donio u svojem Priručniku VEGA: u obzir treba uzeti djecu u zračnim lukama.

- 5.6.2. U slučaju maloljetnika s pratnjom, službenik graničnog nadzora tijekom graničnih kontrola mora provjeriti ostvaruju li osobe u pratnji maloljetnika roditeljsku skrb nad njima, osobito ako su maloljetnici u pratnji samo jedne odrasle osobe. U tom slučaju službenik mora provesti sve nužne istražne radnje kako bi spriječio otmicu ili nezakonito odvođenje maloljetnika.

Kako bi se izbjegao nestanak djece, mora se osigurati što brža registracija, osobito u slučajevima djece bez osobnih dokumenata.

- 5.6.3. Maloljetnike bez pratnje treba pregledati temeljitom kontrolom njihovih putnih i pratećih isprava kako bi se osiguralo da ne ulaze na državno područje ili da ga ne napuste protiv volje osoba koje ostvaruju roditeljsku skrb. Pri svakom kontaktu s maloljetnicima treba upotrebljavati jezik prilagođen njihovoj dobi i zrelosti, a to prema potrebi može uključivati pomoć tumača ili kulturnog posrednika.

- 5.6.4. U slučaju sumnje u to ima li maloljetnik koji je građanin EU-a ili državljanin treće zemlje koji zakonito boravi u EU-u odobrenje za prelazak granice na izlasku, treba se obratiti nacionalnoj kontaktnoj točki za maloljetnike države članice EU-a ili schengenske države čije državljanstvo taj maloljetnik ima ili u kojoj boravi.

Pojave li se informacije koje upućuju na mogućnost otmice ili sumnju u neodobren izlazak maloljetnika koji je građanin EU-a ili državljanin treće zemlje koji zakonito boravi u EU-u, službenik graničnog nadzora trebao bi učiniti sljedeće:

- maloljetniku zabraniti izlazak ili
- u okolnostima kada ne postoji dostatan temelj za zabranu izlaska maloljetniku, ali postoje sumnje u vezi s pravom na roditeljsku skrb, prikupiti informacije o osobi u pratnji maloljetnika i njihovu odredištu. Te bi podatke, u skladu s primjenjivim nacionalnim zakonodavstvom, trebalo bez odgode poslati nacionalnoj kontaktnoj točki za maloljetnike države članice EU-a ili schengenske države čije državljanstvo taj maloljetnik ima ili u kojoj boravi.

U kontekstu postupaka utvrđenih u točki 5.6. ovog odjeljka, zadaci nacionalnih kontaktnih točaka za maloljetnike trebali bi uključivati:

- pružanje, ako je moguće, podataka o identitetu (ime, državljanstvo i datum rođenja) maloljetnika i osobe u pratnji maloljetnika te o njihovu međusobnom odnosu,
- upozoravanje ostalih nacionalnih agencija nadležnih za maloljetnike koji su izazivaju zabrinutost i obavješćivanje tih agencija o svim mjerama predostrožnosti u vezi s tim maloljetnicima,
- pružanje savjeta i pomoći drugim državama članicama EU-a ili schengenskim državama u vezi s nacionalnim postupcima i zahtjevima u vezi s ispravama.

*** Pravna osnova:**

- [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VII.\)](#)

*** Poveznice:**

- [popis nacionalnih kontaktnih točaka za potrebe savjetovanja u vezi s maloljetnicima](#)
- [popis kontaktnih točaka u državama članicama za pitanja u vezi s upravljanjem granicama](#)
- [Priručnik VEGA:Djeca u zračnim lukama:djeca u pokretu koja su izložena riziku:Smjernice za službenike graničnog nadzora](#)

5.7. Učenici iz trećih zemalja koji imaju boravište u jednoj od država članica EU-a ili u trećoj zemlji čiji državljani ne podliježu obvezi posjedovanja viza⁷⁸

5.7.1. Učenici koji su državljani treće zemlje čiji državljani podliježu obvezi posjedovanja viza, ali zakonito borave u državi članici EU-a i putuju u okviru školskog izleta ne moraju posjedovati vizu za tranzit ili kratkotrajni boravak na području neke druge države članice EU-a ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- (a) u njihovoj je pratnji učitelj iz predmetne škole koji posjeduje valjanu putnu ispravu i vizu ako je potrebna;
- (b) učitelj je u mogućnosti dati na uvid [obrazac](#) koji izdaje predmetna škola i kojim se omogućuje identifikacija svih učenika koji sudjeluju u izletu i na kojem su jasno određeni svrha planiranog boravka ili tranzita i okolnosti tog boravka ili tranzita;
- (c) učenici posjeduju valjanu ispravu za prelazak granice.

Međutim, potonji zahtjev – posjedovanje valjane putne isprave – treba zanemariti u sljedećim slučajevima:

- ako obrazac naveden u točki (b) sadržava nedavnu fotografiju onih učenika koje nije moguće identificirati na temelju osobne iskaznice s fotografijom,
- ako nadležno tijelo države članice EU-a u kojoj učenici borave potvrđuje njihov boravišni status te njihovo pravo na ponovni ulazak na područje te države članice te osigurava odgovarajuće ovjeravanje obrasca (pečatom nacionalnog nadležnog tijela),
- ako je država članica EU-a u kojoj učenici borave obavijestila druge države članice EU-a da želi da se njezini popisi priznaju kao važeće putne isprave.

5.7.2. Odredbama navedenima u točki 5.7.1. ni učenici ni učitelji u njihovoj pratnji ne oslobađaju se od graničnih kontrola u skladu s općim pravilima (točka 1. ovog odjeljka).

Ako za to postoji temelj, može im se zabraniti ulazak ili tranzit u skladu s [točkom 8. ovog odjeljka](#).

⁷⁸

Točka 5.7. ne odnosi se na Norvešku, Island, Švicarsku i Lihtenštajn.

- 5.7.3. Izuzeće od obveze posjedovanja vize može se proširiti i na učenike na školskom izletu koji su državljani trećih zemalja čiji državljani podliježu obvezi posjedovanja viza, ali koji borave u trećoj zemlji koja je izuzeta od te obveze (npr. učenici s turskim državljanstvom koji zakonito borave u Crnoj Gori).

*** Pravna osnova:**

- [94/795/PUP:Odluka Vijeća od 30. studenoga 1994. o zajedničkoj akciji koju je Vijeće donijelo na temelju članka K.3. stavka 2. točke \(b\) Ugovora o Europskoj uniji o olakšavanju putovanja za učenike iz trećih zemalja s boravištem u državi članici](#)
- [Uredba \(EU\) 2018/1806 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o popisu trećih zemalja čiji državljani moraju imati vizu pri prelasku vanjskih granica i zemalja čiji su državljani izuzeti od tog zahtjeva](#)

5.8. **Prekogranični radnici**

Prekogranični radnici i ostale kategorije redovnih prekograničnih dnevnih migranata koji su službenicima graničnog nadzora poznati jer često prelaze granicu na istom graničnom prijelazu i za koje je pri prvoj kontroli utvrđeno da za njih ni u SIS-u ni u nacionalnoj bazi podataka nije izdano upozorenje podliježu samo nasumičnim kontrolama kako bi se osiguralo da su nositelji valjane isprave kojom im se odobrava prelazak granice i da ispunjavaju potrebne uvjete za ulazak. Nasumične kontrole moraju se provoditi u skladu s postupcima koji se primjenjuju općenito na državljane trećih zemalja, odnosno na osobe s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije.

Nad tim se osobama povremeno moraju provesti temeljite kontrole, bez upozorenja i u nepravilnim vremenskim razmacima.

*** Pravna osnova:**

- [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VII.\)](#)

5.9. Turisti s ADS-om

Memorandumom o razumijevanju između Europske zajednice i Državne uprave za turizam Narodne Republike Kine o vizama i povezanim pitanjima za turističke skupine iz Narodne Republike Kine (Status odobrenog turističkog odredišta)⁷⁹ uređuju se putovanja turističkih skupina kineskih državljana iz Kine na područje Unije.

Članovi takvih kineskih turističkih skupina („turisti s ADS-om”), koje se trebaju sastojati od najmanje pet osoba, moraju ući u Uniju i napustiti je kao skupina. Osim toga, moraju i putovati unutar područja Unije kao skupina u skladu s unaprijed utvrđenim programom putovanja.

Turisti s ADS-om u pravilu moraju biti u pratnji voditelja puta koji mora osigurati da oni ulaze na područje Unije i izlaze iz njega kao skupina.

Nad skupinama turista s ADS-om moraju se provesti uobičajeni postupci kontrole (točku 1.2. ovog [odjeljka](#)). Provjere mogu uključivati i provjeru statusa ADS, koji bi u svakom slučaju trebao biti naznačen na naljepnici vize. Vize s naznakom „ADS” uvijek su pojedinačne vize. Voditelj puta mora podlijegati uobičajenim postupcima kontrole koji uključuju provjeru statusa te osobe kao voditelja puta.

Službenik graničnog nadzora može zatražiti i dokazne isprave kojima se dokazuje status ADS i status voditelja puta.

* Pravna osnova:

– [Odluka Vijeća od 8. ožujka 2004. o sklapanju Memoranduma o razumijevanju između Europske zajednice i Državne uprave za turizam Narodne Republike Kine o vizama i povezanim pitanjima za turističke skupine iz Narodne Republike Kine \(ADS\)](#)

5.10. Službe spašavanja, policija, vatrogasne postrojbe i službenici graničnog nadzora

U nacionalnom pravu moraju se utvrditi pravila za ulazak i izlazak pripadnika službi spašavanja, policije i vatrogasnih postrojbi koji djeluju u hitnim slučajevima te za službenike graničnog nadzora kada granicu prelaze pri vršenju svojih službenih dužnosti.

5.11. Offshore radnici

⁷⁹ SL L 83, 20.3.2004., str. 14.

Offshore radnici koji se redovno vraćaju u schengenske države bez boravka na državnom području treće zemlje ne bi se trebali sustavno kontrolirati. Međutim, procjena rizika nezakonitog useljavanja trebala bi se uzeti u obzir kako bi se ocijenila učestalost provjera koje se trebaju provesti.

5.12. Osobe premještene unutar društva

Programom mobilnosti unutar EU-a uspostavljenim Direktivom 2014/66/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁸⁰ utvrđuju se autonomna pravila koja omogućuju nositeljima dozvole za osobu premještenu unutar društva, uključujući nositelje te dozvole koju je izdala schengenska država koja još ne primjenjuje schengensku pravnu stečevinu u cijelosti, da budu mobilni te da ulaze, borave i rade u jednoj državi članici EU-a ili u više država članica koje su obvezane tom direktivom (tj. sve države članice EU-a osim Danske i Irske).

Kratkoročna mobilnost (do 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana po državi članici EU-a koju obvezuje Direktiva 2014/66/EU): nositelji dozvole za osobu premještenu unutar društva ne moraju imati valjanu vizu ako dokažu da se sele u drugu državu članicu EU-a koju obvezuje Direktiva 2014/66/EU u kontekstu mobilnosti unutar EU-a odobrene na temelju te direktive. Ti dokazi moraju uključivati:

- (a) primjerak obavijesti koju je poslao subjekt domaćin u prvoj državi članici EU-a koju obvezuje Direktiva 2014/66/EU u skladu s člankom 21. stavkom 2. te direktive; *ili*
- (b) pismo subjekta domaćina iz druge države članice EU-a koju obvezuje ta direktiva u kojemu su navedene barem pojedinosti o trajanju mobilnosti unutar EU-a i lokacija subjekta ili subjekata domaćina u drugoj državi članici EU-a koju obvezuje ta direktiva.

Na temelju pravila o mobilnosti za osobu premještenu unutar društva, najdulje dopušteno trajanje kumulativnih kratkoročnih boravaka u drugoj državi članici EU-a koju obvezuje Direktiva 2014/66/EU može biti dulje od 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana: dopušteni su uzastopni kratkoročni boravci u trajanju do 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana po državi članici EU-a koju obvezuje Direktiva 2014/66/EU u različitim državama članicama EU-a koje obvezuje ta direktiva i oni mogu odgovarati znatnom dijelu ukupnog najduljeg trajanja boravka osoba premještenih unutar društva (tri godine za rukovoditelje i stručnjake; jedna godina za pripravnike), ovisno o okolnostima svakog

⁸⁰ Direktiva 2014/66/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uvjetima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u okviru premještaja unutar društva (SL L 157, 27.5.2014., str. 1.).

pojedinačnog slučaja. Pravila o kratkoročnoj mobilnosti izravno se primjenjuju od 29. studenoga 2016.

*** Primjer:**

Indijski rukovoditelj s hrvatskom dozvolom za osobu premještenu unutar društva može boraviti 170 dana (90 dana kratkoročne mobilnosti u Italiji nakon kojih slijedi 80 dana kratkoročne mobilnosti u Njemačkoj) tijekom razdoblja od 180 dana bez narušavanja schengenskih pravila.

Dugoročna mobilnost (više od 90 dana po državi članici EU-a koju obvezuje Direktiva 2014/66/EU): pravila o dugoročnoj mobilnosti ovise o tome što relevantna druga država članica EU-a koju obvezuje ta direktiva odabere pri njezinu prenošenju (vidjeti tablicu u nastavku). Druga država članica EU-a koju obvezuje Direktiva 2014/66/EU može zahtijevati boravišnu dozvolu koja sadrži izraz „mobile ICT” (mobilna osoba premještena unutar društva – postupak podnošenja zahtjeva) koju izdaje ta druga država članica EU-a koju obvezuje ta direktiva ili može odabrati primjenu pravila o kratkoročnoj mobilnosti. U prvom je slučaju obvezno potrebna boravišna dozvola „mobile ICT”; u drugom se slučaju primjenjuju pravila o kratkoročnoj mobilnosti.

Sažetak – postupci koje su države odabrale za kratkoročnu i dugoročnu mobilnost

(bez postupka/obavijest/zahtjev)

	Kratkoročna mobilnost	Dugoročna mobilnost
BE	bez postupka	zahtjev
BG	bez postupka	zahtjev
CZ	bez postupka	zahtjev
DE	obavijest	zahtjev
EE	obavijest	obavijest
EL	obavijest	obavijest
ES	obavijest	obavijest
FR	obavijest	zahtjev

HR	bez postupka	zahtjev
IT	bez postupka	zahtjev
CY	obavijest	zahtjev
LV	bez postupka	zahtjev
LT	bez postupka	zahtjev
LU	obavijest	zahtjev
HU	obavijest	zahtjev
MT	obavijest	zahtjev
NL	obavijest	zahtjev
AT	bez postupka	zahtjev
PL	obavijest	zahtjev
PT	bez postupka	zahtjev
RO	obavijest	zahtjev
SI	obavijest	zahtjev
SK	obavijest	obavijest
FI	obavijest	zahtjev
SE	bez postupka	zahtjev

*** Pravna osnova:**

– [Direktiva 2014/66/EU \(članci od 20. do 23.\)](#)

5.13. Istraživači i članovi njihovih obitelji

Programom mobilnosti unutar EU-a uspostavljenim Direktivom (EU) 2016/801 Europskog parlamenta i Vijeća⁸¹ utvrđuju se autonomna pravila koja omogućuju istraživačima i članovima njihovih obitelji koji imaju boravišnu dozvolu ili vizu za dugotrajan boravak koju je izdala država članica EU-a koju obvezuju odredbe te direktive, uključujući nositelje

⁸¹ Direktiva (EU) 2016/801 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanja poslova au pair (preinaka) (SL L 132, 21.5.2016., str. 21.)

boravišne dozvole ili vize za dugotrajan boravak koju je izdala schengenska država koja još ne primjenjuje schengensku pravnu stečevinu u cijelosti, da budu mobilni te da ulaze i borave u drugoj državi članici EU-a ili u više njih, koje obvezuju odredbe te direktive (tj. sve države članice EU-a osim Danske i Irske).

Kratkoročna mobilnost (do 180 dana u bilo kojem razdoblju od 360 dana po državi članici EU-a koju obvezuje Direktiva (EU) 2016/801):

Nositelji dozvole za istraživače ili vize za dugotrajan boravak ne moraju imati valjanu vizu ili boravišnu dozvolu države članice EU-a u koju ulaze ako dokažu da se sele u drugu državu članicu EU-a koju obvezuje Direktiva (EU) 2016/801 u kontekstu mobilnosti unutar EU-a odobrene na temelju te direktive. Ti dokazi moraju uključivati:

- (a) primjerak obavijesti poslane nadležnim tijelima prve i druge države članice EU-a koje obvezuje Direktiva (EU) 2016/801 u skladu s člankom 28. stavkom 2. te direktive; ili
- (b) primjerak sporazuma o gostovanju u kojem su utvrđene pojedinosti o mobilnosti istraživača ili, ako pojedinosti o mobilnosti nisu utvrđene u sporazumu o gostovanju, dopis istraživačke organizacije iz druge države članice koju obvezuje Direktiva (EU) 2016/801 u kojem se utvrđuju barem trajanje mobilnosti unutar EU-a i lokacija istraživačke organizacije u toj drugoj državi članici.

Ni članovi obitelji istraživača koji imaju boravišnu dozvolu ne moraju imati valjanu vizu ili boravišnu dozvolu države članice EU-a u koju ulaze ako dokažu da su u pratnji istraživača koji se seli u drugu državu članicu EU-a koju obvezuje Direktiva (EU) 2016/801 u kontekstu mobilnosti unutar EU-a odobrene na temelju te direktive. Ti se dokazi moraju pružiti dostavljanjem valjane boravišne dozvole koju je izdala prva država članica EU-a koju obvezuje ta direktiva te dostavljanjem:

- (a) primjerka obavijesti poslane nadležnim tijelima prve i druge države članice EU-a koje obvezuje Direktiva (EU) 2016/801 u skladu s njezinim člankom 30. stavkom 2. ili
- (b) dokaza da su u pratnji istraživača.

Istraživači i članovi njihovih obitelji mogu boraviti u jednoj drugoj državi članici EU-a koju obvezuje Direktiva (EU) 2016/801 do 180 dana u bilo kojem razdoblju od 360 dana. Dopusnjeni su uzastopni kratkoročni boravci u trajanju do 180 dana u bilo kojem razdoblju od 360 dana po državi članici EU-a koju obvezuje Direktiva (EU) 2016/801 u različitim

državama članicama EU-a koje obvezuje ta direktiva i oni mogu odgovarati znatnom dijelu ukupnog trajanja boravka istraživača i članova njegove obitelji, ovisno o okolnostima svakog pojedinačnog slučaja. Pravila o kratkoročnoj mobilnosti izravno se primjenjuju od 24. svibnja 2018.

*** Primjer:**

Nigerijski istraživač s bugarskom boravišnom dozvolom ili vizom za dugotrajan boravak može boraviti 250 dana (150 dana kratkoročne mobilnosti u Italiji nakon kojih slijedi 100 dana kratkoročne mobilnosti u Njemačkoj) bez narušavanja schengenskih pravila.

Dugoročna mobilnost (više od 180 dana po državi članici EU-a koju obvezuje Direktiva (EU) 2016/801): pravila o dugoročnoj mobilnosti ovise o tome što relevantna druga država članica EU-a koju obvezuje Direktiva (EU) 2016/801 odabere pri njezinu prenošenju (vidjeti tablicu u nastavku). Druga država članica EU-a koju obvezuje Direktiva (EU) 2016/801 može zahtijevati boravišnu dozvolu ili vizu za dugotrajan boravak u kojoj se unosi „istraživač – mobilnost” (postupak podnošenja zahtjeva) koju izdaje ta druga država članica EU-a koja podliježe toj direktivi ili može odabrati primjenu pravila o kratkoročnoj mobilnosti. U prvom će slučaju obvezno je potrebna boravišna dozvola ili viza za dugotrajan boravak u koju je uneseno „istraživač – mobilnost”; u drugom se slučaju primjenjuju pravila o kratkoročnoj mobilnosti. Postupak za članove obitelji isti je kao i postupak koji se primjenjuje na istraživača.

Sažetak – postupci koje su države odabrale za kratkoročnu i dugoročnu mobilnost

(bez postupka/obavijest/zahtjev)

	Kratkoročna mobilnost	Dugoročna mobilnost
BE	(bez postupka)	(zahtjev)
BG	obavijest	zahtjev
CZ	bez postupka	bez postupka
DE	obavijest	zahtjev
EE	obavijest	obavijest
EL	obavijest	zahtjev

ES	obavijest	obavijest
FR	obavijest	obavijest
HR	bez postupka	zahtjev
IT	obavijest	zahtjev
CY	obavijest	zahtjev
LV	bez postupka	zahtjev
LT	bez postupka	zahtjev
LU	obavijest	zahtjev
HU	obavijest	zahtjev
MT	obavijest	zahtjev
NL	obavijest	zahtjev
AT	bez postupka	zahtjev
PL	obavijest	zahtjev
PT	bez postupka	zahtjev
RO	obavijest	zahtjev
SI	obavijest	zahtjev
SK	obavijest	obavijest
FI	obavijest	obavijest
SE	bez postupka	zahtjev

*** Pravna osnova:**

[Direktiva \(EU\) 2016/801 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanja poslova au pair \(članci 27., 28., 29., 30. i 32.\)](#)

5.14. **Studenti**

Programom mobilnosti unutar EU-a koji je uspostavljen Direktivom (EU) 2016/801 utvrđuju se autonomna pravila koja omogućuju nositeljima studentske boravišne dozvole ili vize za dugotrajan boravak koju je izdala država članica EU-a koju obvezuju odredbe te direktive, uključujući nositelje boravišne dozvole ili vize za dugotrajan boravak koju je izdala schengenska država koja još ne primjenjuje schengensku pravnu stečevinu u cijelosti i koji su obuhvaćeni Unijinim ili multilateralnim programom koji sadržava mjere mobilnosti ili sporazumom između dviju ili više ustanova visokog obrazovanja, da budu mobilni te da ulaze, borave i studiraju u drugoj državi članici EU-a ili u više država članica koje obvezuju odredbe Direktive (EU) 2016/801 (tj. sve države članice EU-a osim Danske i Irske) do 360 dana po državi članici EU-a koju obvezuje ta direktiva.

Nositelji studentske boravišne dozvole ili vize za dugotrajan boravak u kojima se upućuje na određeni program ili sporazum ne moraju imati valjanu vizu ili boravišnu dozvolu države članice EU-a u koju ulaze ako dokažu da se sele u drugu državu članicu EU-a koju obvezuje Direktiva (EU) 2016/801 u kontekstu mobilnosti unutar EU-a odobrene na temelju te direktive. Ti dokazi moraju uključivati:

- (a) primjerak obavijesti poslane nadležnim tijelima prve i druge države članice EU-a koje obvezuje Direktiva (EU) 2016/801 u skladu s njezinim člankom 31. stavkom 2. ili
- (b) dokaz o tome da student provodi dio studija u drugoj državi članici koju obvezuje Direktiva (EU) 2016/801 u okviru Unijina ili multilateralnog programa koji sadržava mjere mobilnosti ili sporazuma između dviju ili više ustanova visokog obrazovanja.

Dopušteni su uzastopni boravci u trajanju do 360 dana po državi članici EU-a koju obvezuje Direktiva (EU) 2016/801 u različitim državama članicama EU-a koje obvezuje ta direktiva i oni mogu odgovarati znatnom dijelu ukupnog najduljeg trajanja boravka studenta, ovisno o okolnostima svakog pojedinačnog slučaja. Pravila o mobilnosti studenata izravno se primjenjuju od 24. svibnja 2018.

*** Primjer:**

Američki student s rumunjskom studentskom boravišnom dozvolom koji sudjeluje u programu Erasmus + na njemačkom sveučilištu može u Njemačkoj ostati do 360 dana bez narušavanja schengenskih pravila.

Sažetak – postupak odabran za mobilnost studenata

(bez postupka/obavijest/zahhtjev)

	Mobilnost studenata
BE	(obavijest)
BG	obavijest
CZ	bez postupka
DE	obavijest
EE	bez postupka
EL	obavijest
ES	obavijest
FR	obavijest
HR	bez postupka
IT	obavijest
CY	obavijest
LV	bez postupka
LT	bez postupka
LU	obavijest
HU	obavijest
MT	obavijest
NL	obavijest
AT	bez postupka
PL	obavijest
PT	obavijest
RO	obavijest
SI	obavijest

SK	obavijest
FI	obavijest
SE	obavijest

*** Pravna osnova:**

– [Direktiva \(EU\) 2016/801 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanja poslova au pair](#) (članci 27., 31. i 32.)

5.15. Korisnici sporazuma o povlačenju

U prilogima 42. i 43. ovom Priručniku detaljno se objašnjava postupanje na vanjskim granicama od 1. siječnja 2021. s državljanima Ujedinjene Kraljevine i članovima njihovih obitelji koji su korisnici dijela drugog Sporazuma o povlačenju o pravima građana⁸². Smjernice za neuključivanje korisnika Sporazuma o povlačenju u EES i ETIAS izdat će se bliže početku primjene tih dvaju sustava.

U sve svrhe i sva razmatranja osim onih izričito navedenih u prilogima 42. i 43. te u budućim smjernicama u vezi s EES-om i ETIAS-om, s državljanima Ujedinjene Kraljevine i članovima njihovih obitelji koji su korisnici Sporazuma o povlačenju treba postupati na isti način kao sa svim ostalim državljanima trećih zemalja koji zakonito borave u schengenskoj državi.

Korisnici prava na temelju Sporazuma o povlačenju prethodno su ostvarivali svoja prava na slobodno kretanje koja su uživali kao građani EU-a samo u svojoj državi domaćinu. Kad je riječ o kretanju u schengenskim državama koje nisu njihove države domaćini, s njima se postupa kao s državljanima trećih zemalja sa zakonitim boravkom u toj državi domaćinu.

6. OTISKIVANJE PEČATA U PUTNE ISPRAVE

6.1. Do početka rada sustava ulaska/izlaska u putne isprave svih državljana trećih zemalja mora se sustavno otiskivati pečat pri ulasku i izlasku. Pečat nije dokaz da je provedena

⁸² U odjeljku 2. Priloga 42. navodi se i upućivanje na druge sporazume o povlačenju sklopljene između Ujedinjene Kraljevine i država pridruženih Schengenu.

temeljita kontrola; njime se samo s točnošću mogu utvrditi datum i mjesto prelaska granice. Otiskivanjem pečata nastoji se osigurati i da se tijekom kontrola pri ulasku i izlasku može provjeriti poštuje li se najdulje dopušteno trajanje boravka državljanina treće zemlje na području bez nadzora unutarnjih granica ili na državnom području Bugarske, Hrvatske, Cipra i Rumunjske zasebno – 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana.

6.2. Ulazni ili izlazni pečat ne otiskuje se u sljedećim slučajevima:

- (a) u putne isprave državljanina država članica EU-a, Norveške, Islanda, Lihtenštajna i Švicarske;
- (b) u putne isprave šefova država i dostojanstvenika čiji je dolazak prethodno službeno najavljen diplomatskim putem;
- (c) u dozvole pilota ili potvrde članova posade zrakoplova;
- (d) u putne isprave pomoraca koji ne borave na državnom području schengenske države osim u trenutku pristajanja njihova broda i na području luke u kojoj je brod pristao;
- (e) u putne isprave članova posade i putnika na brodovima za kružna putovanja koji ne podliježu graničnoj kontroli, u slučajevima predviđenima u [odjeljku IV. točki 2.](#);
- (f) u isprave kojima se državljanima Andore, Monaka i San Marina omogućuje prelazak granice;
- (g) u isprave stanovnika pograničnog područja obuhvaćenih režimom malograničnog prometa ([odjeljak II. točka 3.](#));
- (h) u putne isprave posada putničkih i teretnih vlakova na međunarodnim linijama;
- (i) u putne isprave državljanina trećih zemalja koji predoče boravišnu iskaznicu predviđenu Direktivom 2004/38/EZ koju je izdala država članica EU-a ili zemlja EGP-a, neovisno o tome jesu li u pratnji građanina EU-a ili EGP-a ili mu se pridružuju.

Člankom 11. stavkom 1. Zakonika o schengenskim granicama pojašnjava se da država članica može otiskivati pečat u putne isprave državljanina trećih zemalja koji su nositelji boravišne dozvole ili vize za dugotrajni boravak koju je izdala ta država članica. Za usporedbu, isto bi vrijedilo i za korisnike Sporazuma o povlačenju. Međutim, Komisija

takvo otiskivanje pečata ne smatra korisnim jer je svrha otiskivanja pečata utvrditi je li državljanin treće zemlje poštovao dopušteno trajanje kratkotrajnog boravka unutar područja bez nadzora unutarnjih granica i ta se logika ne može primijeniti na državljane trećih zemalja koji imaju pravo na dugotrajni boravak. Komisija stoga preporučuje službenicima graničnog nadzora, posebno kad je riječ o korisnicima Sporazuma o povlačenju, da se suzdrže od otiskivanja pečata. U svakom slučaju, ako se otiskivanje pečata ipak dogodi, takav pečat ne može utjecati na duljinu dopuštenog dugotrajnog boravka.

U putne isprave članova obitelji građana EU-a, EGP-a i Švicarske koji su državljani trećih zemalja isto se mora otisnuti pečat, osim ako predoče boravišnu iskaznicu izdanu u skladu s Direktivom 2004/38/EZ. Uredbom (EU) 2019/1157 uvedeni su usklađeni formati boravišnih iskaznica, a primjenjuje se u EU-u od 2. kolovoza 2021. To znači da boravišne iskaznice ili iskaznice stalnog boravka izdane od 2. kolovoza 2021. imaju jedinstveni format (vidjeti točku 2.8. ovog odjeljka). Za one koje su prethodno izdane, čak i ako boravišna iskaznica izdana u skladu s Direktivom 2004/38/EZ nije dostavljena u skladu s člankom 39. Zakonika o schengenskim granicama, države članice moraju osigurati da nositelju nije potrebna viza za ulazak. Naime, ta obveza proizlazi izravno iz Direktive 2004/38/EZ.

*** Primjeri:**

1) Indijska državljanka, supruga njemačkog državljanina, nositeljica nizozemske boravišne iskaznice (čime se dokazuje da je član obitelji građanina EU-a): u putnu ispravu te osobe ne smije se otisnuti pečat, neovisno o tome je li u pratnji bračnog druga ili mu se pridružuje.

2) Moldavska supruga talijanskog državljanina koja posjeduje irsku boravišnu iskaznicu (u kojoj se navodi njezin status člana obitelji građanina EU-a), u putnu ispravu te osobe ne smije se otisnuti pečat, neovisno o tome je li moldavska supruga u pratnji svojeg bračnog druga ili mu se pridružuje.

3) Državljanica Indije, supruga francuskog državljanina, nositeljica schengenske vize, ali (još) ne i boravišne iskaznice, koja se pridružuje francuskom građaninu u Njemačkoj: u ovom slučaju, u putnu ispravu ove osobe mora se otisnuti pečat.

- 6.3. Iznimno, na zahtjev državljanina treće zemlje, te ako bi mu otiskivanje ulaznog/izlaznog pečata moglo prouzročiti ozbiljne poteškoće, pečat se može otisnuti na zasebnom listu. Taj se list uručuje tom državljaninu treće zemlje.

6.4. U praksi može se dogoditi i da isprava kojom se državljaninu treće zemlje omogućuje prelazak granice više nije pogodna za otiskivanje pečata jer u njoj više nema praznih stranica. U tom slučaju tom državljaninu treće zemlje treba preporučiti da podnese zahtjev za novu putovnicu kako bi se u budućnosti pečati otiskivali u nju.

Međutim, iznimno – a posebno u slučaju osoba koje redovno prelaze granicu – može se upotrijebiti zaseban list na koji se ubuduće mogu otiskivati pečati. Taj se list uručuje tom državljaninu treće zemlje.

U svakom slučaju, nedostatak praznih stranica u putovnici nije valjan i dostatan temelj za zabranu ulaska nekoj osobi (vidjeti [točku 8. ovog odjeljka](#) o temeljima za zabranu).

*** Preporučena praksa:**

List naveden u točkama 6.3. i 6.4. treba sadržavati najmanje sljedeće pojedinosti:

- naziv i lokaciju graničnih postaja,
- datum izdavanja;
- ime nositelja putne isprave,
- broj putne isprave;
- pečat i službeni žig graničnog prijelaza,
- ime i potpis službenika graničnog nadzora.

6.5. U slučaju ulaska i izlaska državljanina trećih zemalja koji podliježu obvezi posjedovanja vize pečat se u pravilu mora otisnuti na stranicu suprotnu od one na koju je unesena viza. Ako treba otisnuti više pečata (na primjer u slučaju vize za višekratni ulazak), i to se čini tako da se pečat otisne na stranicu do stranice na kojoj je nalijepljena viza. Ako se ta stranica ne može iskoristiti, pečat se mora otisnuti na sljedeću stranicu. Pečati se ne smiju otiskivati u strojno čitljivu zonu niti preko osobnih podataka i ostalih stranica s izvornim službenim bilješkama.

*** Preporučena praksa:**

- pečate treba otisnuti, ako je to moguće, kronološkim redoslijedom kako bi bilo jednostavnije pronaći datum kada je osoba zadnji put prešla granicu;
- izlazni pečat treba otisnuti u blizini ulaznog pečata;
- pečat treba otisnuti u vodoravnom položaju kako bi bilo jednostavno pročitati ga;
- novi se pečat ne smije otisnuti preko već otisnutih pečata, uključujući one koji su otisnuti u drugim zemljama.

- 6.6. Različite vrste pečata upotrebljavaju se za predočavanje dokaza o ulasku i izlasku (pravokutni pečat za ulazak, pravokutni pečat s oblim uglovima za izlazak). Ti pečati sadržavaju slova kojima se naznačuju zemlja i granična postaja, datum, broj kontrole i piktogram kojim se naznačuje način putovanja pri ulasku i izlasku (kopneni, zračni ili pomorski).

Upiti u vezi s pečatima za ulazak i izlazak te s dokumentacijom u vezi s krivotvorenim, izgubljenim ili nepropisno otisnutim pečatima mogu se uputiti [kontaktnoj točki](#) koju je svaka schengenska država uspostavila za te potrebe.

- 6.7. Svaki granični prijelaz mora voditi evidenciju o pečatima za ulazak i izlazak koji se predaju svakom službeniku graničnog nadzora koji provodi kontrole i koji te pečate vraća. To uključuje i oznake svakog zasebnog pečata koji će se u budućnosti možda morati upotrijebiti za potrebe usporedbe.

Kad pečati nisu u upotrebi moraju biti zaključani, a pristup pečatima mora se ograničiti na ovlaštene službenike graničnog nadzora.

- 6.8. Sigurnosni kodovi na pečatima moraju se mijenjati u redovnim vremenskim razmacima koji ne prelaze jedan mjesec.

- 6.9. Ako se pri izlasku čini da u putnoj ispravi državljanina treće zemlje nema pečata za ulazak, službenik graničnog nadzora može pretpostaviti da je nositelj isprave nezakonito ušao na područje bez unutarnjih granica ili na područje schengenske države koja još ne primjenjuje pravnu stečevinu u cijelosti i/ili da je premašio najdulji dopušteni rok boravka. U tom se slučaju može odrediti kazna predviđena nacionalnim pravom.

- 6.10. U svojoj presudi od 5. veljače 2020., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Zapošljavanje pomoraca u luci Rotterdam) (C-341/18), Sud je odlučio da se u vrlo specifičnom scenariju pretpostavka na kojoj se temelji Zakonik o schengenskim granicama, a to je da će nakon granične kontrole, tj. „*nedugo nakon toga*” uslijediti fizički izlazak/ulazak, očito nije poštovala (5 – 10 tjedana kašnjenja između ukrcavanja na brod i isplovljavanja broda) te ustvrdio da datum izlaznog pečata ne bi trebao odgovarati datumu izlazne kontrole, nego stvarnom datumu prelaska vanjske granice (fizički prijelaz).

Države članice zadržavaju diskrecijsko pravo u tumačenju pojma „ubrzo nakon toga”. Međutim, prihvaćeni najdulji rok nikada ne bi trebao biti dulji od 10 dana. Države članice mogu odrediti kraća najdulja razdoblja (koja ne bi trebala biti kraća od tri dana) te mogu odrediti i različita razdoblja za redovne i iznimne okolnosti. Datum izlaznog pečata trebao bi odgovarati datumu izlazne kontrole (a ne stvarnom datumu odlaska), osim ako stvarni datum odlaska nastupa nakon najduljeg razdoblja koje je prihvatila odgovarajuća država članica.

*** Pravna osnova:**

- [Zakonik o schengenskim granicama \(članak 11. i Prilog IV.\)](#)
- [Direktiva 2004/38/EZ \(članak 5.\)](#)
- [Schengenska konvencija \(članak 21.\)](#)
- [Popis kontaktnih točaka za razmjenu informacija o sigurnosnim kodovima ulaznih i izlaznih pečata](#)

7. POPUŠTANJE U REŽIMU KONTROLE

- 7.1. Režim kontrole na vanjskim granicama ili unutarnjim granicama na kojima nadzor još nije ukinut može se ublažiti u slučaju iznimnih i nepredviđenih okolnosti. Takvim se okolnostima smatraju nepredvidljivi događaji koji dovode do tako gustog prometa da vrijeme čekanja na graničnom prijelazu postane predugo i da su pritom iskorištene sve organizacijske i kadrovske mogućnosti. Takvom bi se situacijom mogla smatrati poplava ili neka druga ozbiljna prirodna katastrofa koja onemogućuje prelazak granice

na drugim graničnim prijelazima, pa se prometni tok s nekoliko graničnih prijelaza preusmjerava na samo jedan.

- 7.2. Određivanje pojma „predugog” čekanja procjena je koja ovisi o više čimbenika i koju provodi službenik graničnog nadzora koji rukovodi graničnim prijelazom. S obzirom na prirodu popuštanja kao iznimke od provođenja sustavnih provjera, što može ugroziti cilj Zakonika o schengenskim granicama i imati negativan učinak na sigurnost u schengenskim državama, ta bi se procjena trebala temeljiti na zajedničkim kriterijima. Komisija u pravilu preporučuje da se popuštanje primjeni samo ako su sva raspoloživa sredstva iskorištena u najvećoj mogućoj mjeri i ako posljedice nepredviđenih događaja dovode (ili će vjerojatno dovesti) do vremena čekanja duljeg od 60 minuta.
- 7.3. Uvijek je potrebno jasno razlikovati opravdanja za privremenu primjenu *ciljanih kontrola* u skladu s člankom 8. stavkom 2.a Zakonika o schengenskim granicama (vidjeti točku 2.3.) i opravdanja za *popuštanje* u skladu s člankom 9. Zakonika o schengenskim granicama. Iako temeljni izazovi mogu biti slični, kao što su infrastrukturna pitanja, informatički problemi s obradom, prekid rada informatičkih sustava i gužva u prometu/vrhunac turističke sezone, što dovodi do prekomjernog vremena čekanja, ključni kriterij za opravdanje popuštanja je *nepredvidljivost*. Određene situacije mogu biti „nepredvidljive”, kao što je na primjer gužva u prometu zbog prometne nesreće, nepredviđeni informatički problemi ili situacija iz točke 7.1. Druge situacije, kao što su velike gužve u cestovnom ili zračnom prometu tijekom turističkih sezona ili planirana informatička ažuriranja, u pravilu su „predvidljive” i stoga nisu obuhvaćene. U slučajevima koji ispunjavaju uvjet o nepredvidljivom događaju potrebno je obratiti dužnu pozornost na zahtjev da se iscrpe sva sredstva u pogledu osoblja, objekata i organizacije prije korištenja popuštanja, što bi trebalo biti samo krajnja mjera.

*** Kontrolni popis prije donošenja odluke o popuštanju u pogledu graničnih kontrola:**

1. Je li okolnost doista iznimna i nepredvidljiva (a ne samo predvidljivi sezonski vrhunac prometa)?
2. Jesu li zaista iscrpljena sva sredstva u vezi s osobljem, objektima i organizacijom?

3. Dovode li okolnosti (ili je vjerojatno da će dovesti) do vremena čekanja duljeg od 60 minuta? (NAPOMENA: nije potrebno čekati da se postigne to vrijeme čekanja, već se popuštanje može pokrenuti prije.)

- 7.4. Ako je došlo do popuštanja u režimu granične kontrole, obavljanje ulazne granične kontrole u pravilu ima prednost nad obavljanjem izlazne granične kontrole. Odluku o popuštanju u režimu granične kontrole donosi službenik nadzora koji rukovodi graničnim prijelazom. Ta su popuštanja u režimu granične kontrole privremena, prilagođena okolnostima koje ih opravdavaju i uvode se postupno.
- 7.5. Čak i u slučaju popuštanja u režimu granične kontrole, službenik graničnog nadzora mora otisnuti pečat u putne isprave državljanina trećih zemalja pri ulasku i izlasku u skladu s [točkom 6. ovog odjeljka](#) te mora provjeriti barem identitet državljanina treće zemlje.

*** Pravna osnova:**

– [Zakonik o schengenskim granicama \(članak 9.\)](#)

8. ZABRANA ULASKA

- 8.1. Državljanima trećih zemalja ulazak se mora zabraniti u sljedećim slučajevima:
- (a) ako nemaju valjane putne isprave;
 - (b) ako imaju lažnu (krivotvorenu) putnu ispravu;
 - (c) ako nemaju valjanu vizu, a ona je obvezna, boravišnu dozvolu ili vizu za dugotrajan boravak koju je izdala schengenska država⁸³;
 - (d) ako imaju lažne (krivotvorene) vize ili boravišne dozvole;
 - (e) ako nemaju odgovarajuću dokumentaciju kojom bi opravdali svrhu i uvjete boravka;
 - (f) ako su već boravili 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana (koje podrazumijeva uzimanje u obzir razdoblja od 180 dana koje prethodi svakom

⁸³ Boravišne dozvole i vize za dugotrajan boravak koje izdaju Bugarska, Hrvatska, Cipar ili Rumunjska nisu valjane za ulazak na područje bez nadzora unutarnjih granica.

danu boravka) na području bez nadzora unutarnjih granica ili na području Bugarske, Hrvatske, Cipra ili Rumunjske;

- (g) ako nemaju dovoljno sredstava za uzdržavanje s obzirom na trajanje i vrstu boravka ili sredstava za povratak u matičnu zemlju ili državu tranzita;
- (h) ako je za njih u SIS-u⁸⁴ ili u nacionalnim bazama podataka izdano upozorenje u svrhu zabrane ulaska;
- (i) ako predstavljaju prijetnju javnom poretku, unutarnjoj sigurnosti, javnom zdravlju ili međunarodnim odnosima jedne schengenske države ili više njih.

*** Primjeri:**

1.) Skupina biciklista iz Nigerije ide u Tursku i tvrdi da će sudjelovati u biciklističkoj utrci koja se ondje organizira. Dolaze u zračnu luku u Varšavi (Poljska), gdje navode da će u Tursku putovati autobusom. Tijekom kontrole prve linije utvrđuje se da iako imaju valjanu vizu za tranzit kroz Poljsku, nemaju valjanu vizu za ulazak u Tursku. U kontroli druge linije obavlja se podrobnije ispitivanje prilikom kojeg predočuju dokument kojim se potvrđuje sudjelovanje u utrci i tvrde da neće biti teškoća oko dobivanja vize na turskoj granici. Međutim, biciklisti niti posjeduju bicikle koji im trebaju za utrku niti mogu uvjerljivo objasniti gdje će ih i kako nabaviti kad stignu u Tursku. Nakon savjetovanja s turskim službenicima graničnog nadzora o ovom pitanju i uzimajući u obzir njihovo negativno mišljenje o mogućnosti da im se u ovakvom slučaju na granici izda viza donosi se odluka o zabrani ulaska.

2.) Moldavski državljanin automobilom stiže na vanjsku granicu i tvrdi da putuje u Njemačku u turističke svrhe. U kontroli prve linije utvrđuje se da putnik nije u mogućnosti pokazati nijedan dokument (hotelsku rezervaciju, pozivno pismo itd.) kojim se dokazuje gdje će u Njemačkoj boraviti niti može dokazati da ima dovoljno sredstava za uzdržavanje za troškove boravka i povratka. U tom slučaju donosi se odluka o zabrani.

3.) Tuniski državljanin stiže u zračnu luku Schipol (Nizozemska). Svrha je njegova putovanja posjet rodbini (braći i sestrama) koji borave u Bruxellesu (Belgija). Ima valjanu schengensku vizu, povratnu kartu i pozivno pismo/jamstvo svojih domaćina koji borave u

⁸⁴

Bugarski, hrvatski i rumunjski službenici graničnog nadzora nisu obvezni zabraniti ulazak državljanima trećih zemalja za koje je u SIS-u izdano upozorenje u svrhu zabrane ulaska.

Belgiji. Međutim, to pismo nisu ovjerala nadležna belgijska tijela (kako nalaže belgijsko pravo). U tom slučaju, prije nego što se donese odluka o dopuštanju ili zabrani ulaska, treba provesti daljnje provjere kao što su: pregled putovnice kako bi se utvrdilo je li osobi prije bila izdana schengenska viza i je li je zakonito koristila; usporedba prethodnih pečata za ulazak/izlazak kako bi se utvrdilo je li osoba u prošlosti prekoračila boravak na području bez nadzora unutarnjih granica; stupanje u kontakt s nadležnim belgijskim tijelima kako bi se zatražilo da izvrše potrebne provjere domaćina. Ovim provjerama želi se utvrditi dolazi li osoba u dobroj vjeri; odluka se donosi tek na temelju rezultata tih provjera.

4.) U zračnu luku Helsinki-Vantaa (Finska) slijeće zrakoplov iz Šangaja. Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) proglasila je hitnu situaciju u području javnog zdravlja na međunarodnoj razini (zbog opasnosti od SARS-a) te se zahtijeva poduzimanje strogih mjera predostrožnosti prema putnicima koji stižu iz Kine. Od svih putnika zahtijeva se da ispune kartice za praćenje, koje sadržavaju i broj mjesta i kontaktne podatke za slučaj da ih naknadno treba potražiti. Na terminalu svi putnici prolaze kroz posebno predviđeni hodnik u koji je postavljena medicinska oprema. Nekoliko kineskih državljana i državljana EU-a pokazuju simptome SARS-a i još su uvijek zarazni. Nakon savjetovanja s liječnicima donosi se odluka o zabrani ulaska kineskim državljanima (pod uvjetom da im ne treba hitna medicinska pomoć) i o hitnoj hospitalizaciji državljana EU-a zbog ozbiljne prijetnje od širenja bolesti. S ostalim putnicima iz zrakoplova kontaktira se uz pomoć podataka iz kartica za praćenje i od njih se traži da se jave liječniku. Ovime se ne isključuje mogućnost poduzimanja alternativnih mjera kao što je na primjer karantena, ako je to potrebno i opravdano radi zaštite javnog zdravlja.

5.) Skupina nogometnih navijača iz Turske stiže na vanjsku granicu. Putuju autobusom. Tijekom graničnih kontrola pokazuje se da posjeduju opasna sredstva kao što su palice za bejzbol, nunčake, noževi i drugi predmeti koji se mogu upotrijebiti protiv drugih ljudi. U ovom im se slučaju ulazak mora zabraniti radi osiguranja javnoga reda, osim ako putnici pristanu predati opasnu opremu prije prelaska poljske granice.

6.) Skupina mladih marokanskih turista koja putuje trajektom iz Tangera stiže u luku Alicante (Španjolska). Prema planu putovanja skupina bi trebala posjetiti dva španjolska grada (Barcelonu i Madrid) i nekoliko gradova u Francuskoj. U Maroko se vraćaju

zrakoplovom iz zračne luke Paris-Charles de Gaulle; imaju valjane karte za povratno putovanje. Tijekom granične kontrole jedan od njih nema valjanu schengensku vizu i izjavljuje kako je nije stigao pribaviti. Svrha putovanja utvrđena je i putnici maju dovoljno sredstava za uzdržavanje. Međutim, ta osoba ni na koji način ne može dokazati kako vizu nije mogla zatražiti unaprijed, kao ni to da postoje nepredvidljivi ili nezaobilazni razlozi da joj se ulazak odobri. U tom slučaju, te ako ne postoje nikakvi humanitarni razlozi i/ili međunarodne obveze, osobi bez vize treba zabraniti ulazak.

7.) Ruska obitelj prelazi estonsku granicu automobilom. Međutim, čini se da vozilo ima ozbiljan mehanički nedostatak (tj. ima neispravne kočnice), čime bi moglo druge dovesti u opasnost. U tim okolnostima tim se osobama ne može dopustiti ulazak u tom vozilu sve dok se kvar ne popravi. Međutim, ako su ispunjeni svi ostali uvjeti za ulazak, mora im se dopustiti ulazak na državno područje pješice ili nekim drugim sredstvom.

8.) Somalski državljanin koji ima somalsku običnu putovnicu i boravišnu dozvolu koju je izdala druga schengenska država koja u cijelosti primjenjuje schengensku pravnu stečevinu želi ući na područje Češke radi tranzita do te druge schengenske države. Osoba se ne nalazi u nacionalnim bazama podataka u svrhu zabrane ulaska. Češka ne priznaje obične somalske putovnice. Uvjeti za ulazak utvrđeni u članku 6. stavku 1. Zakonika o schengenskim granicama uključuju posjedovanje valjane putne isprave koja nositelja ovlašćuje za prelazak vanjske granice. Međutim, ne postoji službena hijerarhija tih uvjeta za ulazak; iznimke utvrđene u članku 6. stavku 5. Zakonika o schengenskim granicama primjenjuju se za sve uvjete utvrđene u članku 6. stavku 1. Zakonika o schengenskim granicama. To znači da bi bilo koji državljanin treće zemlje koji ne ispunjava sve uvjete utvrđene u članku 6. stavku 1. Zakonika o schengenskim granicama, ali posjeduje boravišnu dozvolu ili vizu za dugotrajan boravak, trebao biti ovlašten ući na područje druge države članice u svrhu tranzita kako bi mogao doći do državnog područja schengenske države koja u cijelosti primjenjuje schengensku pravnu stečevinu i koja je izdala boravišnu dozvolu ili vizu za dugotrajan boravak, osim ako se njegovo ime nalazi na nacionalnom popisu upozorenja države članice čije vanjske granice želi prijeći te je upozorenje popraćeno uputom za zabranu ulaska ili tranzita. U slučaju somalskog državljanina, Češka bi trebala dopustiti osobi da uđe u Češku u svrhu tranzita kako bi mogla doći do schengenske države koja u cijelosti primjenjuje schengensku pravnu

stečevinu i koja je izdala boravišnu dozvolu.

- 8.2. Schengenska država ne bi trebala zabraniti ulazak državljaninu treće zemlje te mu dopušta da uđe na njezino državno područje u sljedećim slučajevima:
- (a) iz humanitarnih razloga, zbog nacionalnih interesa ili zbog međunarodnih obveza;
 - (b) ako osoba koja ne posjeduje valjanu vizu ispunjava mjerila za izdavanje vize na granici ([točka 9. ovog odjeljka](#));
 - (c) isključivo jer osoba ima vizu za višekratni ulazak koju je izdala druga država članica;
 - (d) isključivo jer osoba ima vizu za višekratni ulazak, ali putuje u neku drugu svrhu koja se može navesti u rubrici „Napomene” na naljepnici vize. Nacionalne napomene koje upotrebljavaju neke države članice mogu biti povezane s (glavnom) svrhom zbog koje je podnesen zahtjev za vizu. Taj unos na naljepnici vize ne sprečava nositelja da upotrijebi valjanu vizu za višekratni ulazak za putovanje u druge svrhe (vidjeti i točku 8.6. ovog odjeljka);
 - (e) ako osoba ima valjanu boravišnu dozvolu ili vizu za dugotrajan boravak koju je izdala schengenska država koja u cijelosti primjenjuje schengensku pravnu stečevinu, ali ne ispunjava sve uvjete za ulazak utvrđene u članku 6. stavku 1. Zakonika o schengenskim granicama, osoba bi trebala biti ovlaštena ući na područje schengenskih država u svrhu tranzita kako bi došla do schengenske države koja u cijelosti primjenjuje pravnu stečevinu koja je izdala boravišnu dozvolu ili vizu za dugotrajan boravak. Međutim, tranzit se može zabraniti u slučaju postojanja upozorenja za tu osobu u nacionalnim bazama podataka schengenske države čiju vanjsku granicu ta osoba želi prijeći, a uz upozorenje se nalazi uputa da se osobi zabrani ulazak ili tranzit. Ako se na nositelja boravišne dozvole odnosi upozorenje o zabrani ulaska ili boravka u SIS-u, trebalo bi odmah kontaktirati s nacionalnim uredom SIRENE kako bi se pokrenuo postupak savjetovanja utvrđen u članku 30. Uredbe (EU) 2018/1861 i članku 36. Priručnika SIRENE – granice i vraćanje.

*** Pravna osnova:**

- [Zakonik o schengenskim granicama \(članci 1., 4., 6., 8. i 14. te Prilog V.\)](#)
- [Zakonik o vizama \(članci 32. i 35. te Prilog VI.\)](#)
- [Odluka br. 565/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uvođenju pojednostavljenog režima kontrole osoba na vanjskim granicama na temelju jednostranog priznanja od strane Bugarske, Hrvatske, Cipra i Rumunjske određenih isprava kao jednakovrijednih njihovim nacionalnim vizama za tranzit ili namjeravani boravak na njihovim državnim područjima koji ne premašuje 90 dana u svakom razdoblju od 180 dana i stavljanju izvan snage odluka 895/2006/EZ i 582/2008/EZ](#)
- [nacionalni unosi u rubrici „Napomene” na naljepnici vize](#)

8.3. Osobama s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije ulazak se može zabraniti samo zbog razloga povezanih s javnim redom ili javnom sigurnosti iz Direktive 2004/38/EZ, odnosno kad njihovi osobni postupci predstavljaju stvarnu, trenutačnu i dovoljno ozbiljnu prijetnju nekom od temeljnih društvenih interesa.

8.3.1. Stoga se ni upozorenje u SIS-u samo po sebi ne može smatrati dovoljnim razlogom za automatsku zabranu ulaska tim osobama; u tom slučaju službenik graničnog nadzora uvijek mora temeljito ispitati situaciju i procijeniti je s obzirom na načela iz točke 8.3. ovog odjeljka.

Ako je upozorenje unijela neka druga schengenska država, službenik graničnog nadzora mora putem ureda SIRENE odmah stupiti u vezu s odgovornim tijelima schengenske države koja je izdala upozorenje. Ta tijela moraju provjeriti razloge zbog kojih je upozorenje uvršteno i vrijede li još uvijek. Taj podatak moraju bez odgode prenijeti tijelima schengenske države tražiteljice. Službenici graničnog nadzora mogu prema potrebi na bilo koji drugi dostupan način kontaktirati tijela druge schengenske države koja je izdala boravišnu iskaznicu kako bi provjerili njezinu valjanost.

Upozorenje o zabrani ulaska sadržavat će određene informacije koje bi mogle pomoći u utvrđivanju razloga zbog kojih je upozorenje uneseno. Upozorenje će sadržavati informacije o tome temelji li se odluka o odbijanju ulaska i boravka na:

(1) prethodnoj osudi iz članka 24. stavka 2. točke (a) Uredbe 2018/1861; ili

- (2) ozbiljnoj prijetnji sigurnosti iz članka 24. stavka 2. točke (b) Uredbe 2018/1861; ili
- (3) zaobilaženju prava Unije ili nacionalnog prava o ulasku i boravku kako je navedeno u članku 24. stavku 2. točki (c) Uredbe 2018/1861; ili
- (4) zabrani ulaska kako je navedeno u članku 24. stavku 1. točki (b) Uredbe 2018/1861; ili
- (5) mjeri ograničavanja iz članka 25. Uredbe 2018/1861;

Osim toga, moguće je u samom upozorenju navesti vrstu kaznenog djela ako su upozorenja o odbijanju ulaska povezana s kaznenim djelima. Schengenska država koja izdaje upozorenje može u upozorenju navesti i je li dotična osoba član obitelji građanina Unije ili druge osobe koja uživa pravo na slobodno kretanje. Međutim, uvijek bi se trebalo savjetovati sa schengenskom državom koja izdaje upozorenje u slučaju pogotka o državljaninu treće zemlje koji uživa pravo na slobodno kretanje.

Na temelju primljenih podataka nadležna tijela donijet će ocjenu utemeljenu na mjerilima iz točke 8.3. ovog odjeljka. Službenik graničnog nadzora na toj će osnovi predmetnoj osobi dopustiti ili zabraniti ulazak.

Ako podatke nije moguće dobiti u razumnom roku, predmetnoj osobi mora se dopustiti ulazak na državno područje. U tom slučaju službenici graničnog nadzora i druga nadležna nacionalna tijela mogu provesti nužne provjere nakon što osoba uđe na državno područje, a poslije toga, prema potrebi, poduzeti odgovarajuće mjere.

Mjerom iz točke 8.3.1 ovog odjeljka ne dovode se u pitanje drugi postupci koje treba provesti zbog upozorenja u SIS-u, kao što su uhićenje te osobe, donošenje zaštitnih mjera, postupci u vezi s podacima o izgubljenim i ukradenim ispravama itd. Ako se takvom provjerom utvrdi postojanje upozorenja u SIS-u o potrebi zapljene isprave, ona se mora odmah zaplijeniti te treba bez odgode stupiti u kontakt s uredom SIRENE radi daljnjih uputa.

*** Pravna osnova/sudska praksa:**

– [Direktiva 2004/38/EZ \(članci od 27. do 33.\)](#)

- [Odluka br. 1082/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o ozbiljnim prekograničnim prijetnjama zdravlju i o stavljanju izvan snage Odluke br. 2119/98/EZ.](#)
- [Uredba \(EZ\) br. 851/2004 Europskog Parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o osnivanju Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti](#)
- [Presuda Suda od 3. srpnja 1980., predmet C-157/79, Regina protiv Stanislausa Piecka](#)
- [Presuda Suda od 31. siječnja 2006., predmet C 503/03, Komisija protiv Španjolske](#)

8.3.2. Ako osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije nema potrebne putne isprave ili vizu, a viza je obvezna, predmetna schengenska država toj osobi, prije nego li je vrati, mora pružiti svaku razumnu mogućnost da nabavi potrebne isprave ili da joj se te isprave dostave unutar razumnog vremenskog roka ili da nekim drugim sredstvima potvrdi ili dokaže da ima pravo slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije.

*** Pravna osnova/sudska praksa:**

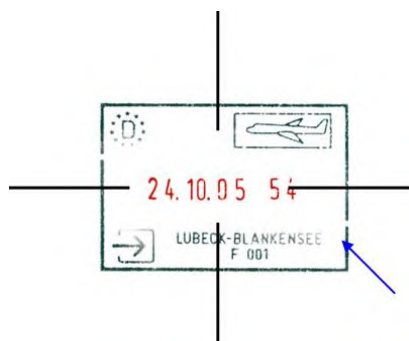
- [Direktiva 2004/38/EZ \(članak 5. i članci od 27. do 33.\)](#) koja se tumači zajedno s [Komunikacijom Komisije COM\(2009\) 313 final](#)
- [Presuda Suda od 25. srpnja 2002., predmet C 459/99, MRAX protiv Belgije](#)
- [Presuda Suda od 17. veljače 2005., predmet C 215/03, Salah Oulane protiv Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie](#)

8.4. Kad službenik državljaninu treće zemlje zabranjuje ulazak mora:

- (a) ispuniti [standardni obrazac](#) za zabranu ulaska, potkrijepiti razloge za zabranu te ga dati na potpis predmetnom državljaninu treće zemlje koji zadržava jedan primjerak potpisanog obrasca. U slučaju da ga državljanin treće zemlje odbije potpisati, službenik graničnog nadzora to će navesti na obrascu pod stavkom „Napomene”;
- (b) u putovnicu otisnuti ulazni pečat koji se poništava križanjem neizbrisivom crnom tintom, a nasuprot njemu na desnoj strani, isto neizbrisivom tintom, napisati slova koja odgovaraju razlozima za zabranu ulaska, kako su navedeni

u obrascu za zabranu ulaska (vidjeti primjer u nastavku). S obzirom na jasan tekst Priloga V. dijela A točke 1. Zakonika o schengenskim granicama (kao i članka 18. Uredbe (EU) 2017/2226 koji odražava isti pristup) („Pri zabrani ulaska službenik graničnog nadzora... stavlja ulazni pečat, poništen....”) službenici graničnog nadzora trebali bi staviti poništeni pečat u trenutku odluke o odbijanju ulaska.

Primjer pečata za zabranu ulaska:

Slovo kojim se označuje razlog za zabranu ulaska u skladu s jedinstvenim obrascem.

- 8.5. Ako odgovorni službenik utvrdi da je za nositelja vize u SIS-u izdano upozorenje u svrhu zabrane ulaska, vizu mora ukinuti stavljanjem pečata „UKINUTO”. Vidjeti dodatne pojedinosti [u točki 10. ovog odjeljka](#). Ako se ukine viza, odgovarajući podaci unose se u VIS. Za pojedinosti o mjerama koje treba izvršiti u VIS-u vidjeti [Prilog 32. ovom Priručniku](#).

Ako je država članica ukinula vizu koju je izdala druga država članica, preporučuje se da se ta informacija proslijedi u obliku obrasca utvrđenog u [Prilogu 31. ovom Priručniku](#).

- 8.6. Viza se ne smije poništiti ili ukinuti samo zato što državljanin treće zemlje nije mogao predložiti [dokazne isprave](#) potrebne za opravdanje svrhe putovanja. U tom slučaju službenik graničnog nadzora mora predmet dodatno istražiti kako bi ocijenio je li osoba vizu dobila prijevarom i predstavlja li opasnost u smislu nezakonitog useljavanja. Prema potrebi obratit će se nadležnim tijelima schengenske države koja su izdala tu vizu. Samo ako se utvrdi da je viza pribavljena na prijevaru, službenik graničnog nadzora tu vizu mora poništiti otiskivanjem pečata „PONIŠTENO”. Vidjeti dodatne pojedinosti [u](#)

[točki 10. ovog odjeljka](#). Ako se poništi viza, odgovarajući podaci unose se u VIS. Za pojedinosti o mjerama koje treba izvršiti u VIS-u vidjeti Prilog 32. ovom Priručniku.

Ako je država članica poništila vizu koju je izdala druga država članica, preporučuje se da se ta informacija proslijedi u obliku obrasca utvrđenog u [Prilogu 30. ovom Priručniku](#).

Najbolja praksa: poništavanje ulaznog ili izlaznog pečata kad se ne radi o zabrani ulaska

Mogući su slučajevi kad treba poništiti već otisnuti pečat u putovnici (na primjer, ako je službenik graničnog nadzora greškom otisnuo pogrešan pečat). U tom slučaju putnik ne snosi nikakvu odgovornost, a pečat se stoga ne može poništiti na isti način kao kad se nekome zabranjuje ulazak. Stoga se preporučuje njegovo poništavanje povlačenjem dviju usporednih crta preko njegova gornjeg lijevog kuta, kako je prikazano na primjeru u nastavku:

- 8.7. U skladu s pravom na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje iz članka 47. Povelje EU-a o temeljnim pravima, sve osobe kojima je ulazak odbijen ili nositelj vize čija je viza poništena ili ukinuta trebali bi imati pravo žalbe u skladu s nacionalnim pravom. Predmetnom državljaninu treće zemlje moraju se dati pisane upute o žalbenom postupku i kontaktnim točkama koje mu mogu pružiti informacije o zastupnicima koji su nadležni postupati u njegovo ime.

Kad se viza poništi ili ukine službenik graničnog nadzora mora ispuniti standardni obrazac za obavješćivanje i obrazloženje u kojem potkrepljuje razloge za poništenje ili ukidanje i predati ga predmetnom državljaninu treće zemlje (vidjeti [Prilog 25. ovom Priručniku](#)).

- 8.8. Ako se ulazak zabranjuje osobi s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije, službenik graničnog nadzora toj osobi uvijek mora dostaviti pisanu odluku. Odluka mora biti sastavljena tako da predmetna osoba može razumjeti njezin sadržaj i posljedice. U odluci se precizno i u cijelosti mora navesti na kojim se razlozima povezanima s javnim redom ili javnom sigurnosti temelji donesena odluka, osim ako je to suprotno interesima državne sigurnosti. U odluci se jasno navodi na kojem sudu ili upravnom tijelu predmetna osoba može podnijeti žalbu i rok za njezino podnošenje. Za obavijest o negativnoj odluci mogu se koristiti obrasci, no u obrazloženju se mora uvijek dati puno objašnjenje razloga na kojima se temelji odluka u tom konkretnom slučaju. Stoga navođenje jedne ili više mogućnosti označivanjem polja u standardnom obrascu nije dovoljno u slučaju odbijanja ulaska članu obitelji građanina EU-a.
- 8.9. Odluka o zabrani ulaska mora se odmah izvršiti.
- 8.10. Ako je državljanina treće zemlje kojem je zabranjen ulazak zrakom, morem ili kopnom doveo prijevoznik, on je obavezan za njega bez odgode ponovno preuzeti odgovornost. Prijevoznik je posebno obavezan državljanina treće zemlje vratiti u treću zemlju iz koje ga je dovezao ili u treću zemlju koja je izdala putnu ispravu s kojom je putovao ili u bilo koju treću zemlju u kojoj će ga sigurno prihvatiti. Ako državljanina treće zemlje kojem je zabranjen ulazak nije moguće vratiti odmah, prijevoznik je odgovoran za sve troškove povezane s povratnim putovanjem. Ako prijevoznik ne može vratiti državljanina treće zemlje, mora osigurati njegov povratak bilo kojim drugim sredstvom (na primjer, tako da se obrati nekom drugom prijevozniku).
- 8.11. Prijevozniku se mora izreći sankcija u skladu s Direktivom 2001/51/EZ i u skladu s nacionalnim pravom.
- 8.12. Službenici graničnog nadzora moraju poduzeti sve primjerene mjere, u skladu s lokalnim okolnostima, kako bi spriječili nezakonit ulazak državljanina trećih zemalja kojima je zabranjen ulazak (na primjer, tako što će osigurati njihov ostanak u tranzitnom području zračne luke ili tako što će im u morskoj luci zabraniti izlazak na kopno).

*** Pravna osnova:**

– [Direktiva 2004/38/EZ \(članak 5. i članci od 27. do 33.\)](#) koja se tumači zajedno s

[Komunikacijom Komisije COM\(2009\) 313 final](#)

- [Zakonik o schengenskim granicama \(članak 14. i Prilog V.\)](#)
- [Schengenska konvencija \(članak 26.\)](#);
- [Direktiva Vijeća 2001/51/EZ od 28. lipnja 2001. o dopuni odredaba članka 26. Konvencije o primjeni Sporazuma iz Schengena od 14. lipnja 1985.](#);
- [Zakonik o vizama \(članak 34. i Prilog VI.\)](#)

9. **VIZE ZA KOJE SE ZAHTJEVI PODNOSE NA GRANICI, UKLJUČUJUĆI I POMORCE U TRANZITU, I ODBIJANJE IZDAVANJA TIH VIZA**

Zajedničku viznu politiku još ne primjenjuju Bugarska, Hrvatska, Cipar i Rumunjska. Stoga nacionalne vize koje izdaju te četiri zemlje nisu valjane za kretanje na području bez nadzora unutarnjih granica. Međutim, Bugarska, Hrvatska, Cipar i Rumunjska mogu dopustiti ulazak na svoje državno područje ili tranzit kroz njega nositeljima jedinstvenih viza koje su izdale schengenske države.

9.1. Vrste viza

[Vidjeti točke od 27. do 32. u prvom dijelu ovog Priručnika](#)

Za daljnje informacije o različitim vrstama viza vidjeti [točku 8. dijela II. Priručnika o Zakoniku o vizama](#).

Za dodatne informacije o izdavanju viza na granici vidjeti [dio IV. Priručnika o Zakoniku o vizama](#).

Za dodatne informacije o posebnim pravilima za izdavanje viza na granici članovima obitelji građana EU-a/EGP-a i Švicarske vidjeti [dio III. Priručnika o Zakoniku o vizama](#).

*** Pravna osnova:**

– [Uredba \(EU\) 2018/1806 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o popisu trećih zemalja čiji državljani moraju imati vizu pri prelasku vanjskih granica i zemalja čiji su državljani izuzeti od tog zahtjeva](#)

– [Zakonik o vizama \(članak 2.\)](#)

*** Poveznice:**

– [ispunjavanje naljepnice vize](#)

– [primjeri ispunjene naljepnice vize](#)

10. PONIŠTAVANJE I UKIDANJE VIZA

Vidjeti [dio V. točke 2. i 3. Priručnika o Zakoniku o vizama](#)

*** Pravna osnova:**

– [Zakonik o vizama \(članak 34. i Prilog VI.\)](#)

11. POSEBNE TRANZITNE SCHEME

11.1. Dokument o pojednostavljenom tranzitu (FTD) i Dokument o pojednostavljenom željezničkom tranzitu (FRTD)

- 11.1.1. Novi putni režim za tranzit između Kalinjingrada i kontinentalne Rusije stupio je na snagu 1. srpnja 2003. Njime su uvedene dvije vrste isprava – Dokument o pojednostavljenom tranzitu (FTD) i Dokument o pojednostavljenom željezničkom tranzitu (FRTD). Ti su dokumenti potrebni za prelazak državnog područja Litve kako bi se omogućilo i olakšalo putovanje državljanima treće zemlje koji putuju između dvaju dijelova vlastite zemlje koji se zemljopisno ne dodiruju.
- 11.1.2. FTD služi za višekratne ulaske radi neposrednog tranzita bilo kojom vrstom kopnenog prijevoza preko državnog područja Litve. Izdaju ga litavska tijela i vrijedi za razdoblje do najviše tri godine. Tranzit na temelju FTD-a ne prelazi 24 sata.
- 11.1.3. FRTD služi za jedno povratno putovanje vlakom i vrijedi do tri mjeseca. Tranzit na temelju FRTD-a ne prelazi šest sati.
- 11.1.4. FTD i FRTD imaju jednaku vrijednost kao viza i konzularna tijela moraju ih izdavati na jedinstvenom obrascu u skladu s uredbama Vijeća (EZ) br. 693/2003⁸⁵ i (EZ) br. 694/2003⁸⁶. Ne izdaju se na granici.

*** Pravna osnova:**

- [Uredba Vijeća \(EZ\) br. 693/2003 od 14. travnja 2003. o uspostavi posebnog Dokumenta o pojednostavljenom tranzitu \(FTD\), Dokumenta o pojednostavljenom željezničkom tranzitu \(FRTD\), izmjeni Zajedničkih konzularnih uputa, te Zajedničkog priručnika](#)
- [Uredba Vijeća \(EZ\) br. 694/2003 od 14. travnja 2003. o jedinstvenim obrascima za Dokument o pojednostavljenom tranzitu \(FTD\) i Dokument o pojednostavljenom željezničkome tranzitu \(FRTD\), kako je određeno Uredbom \(EZ\) br. 693/2003](#)

11.2. Tranzit preko državnog područja schengenskih država koje schengensku pravnu stečevinu još ne primjenjuju u cijelosti⁸⁷

⁸⁵ Uredba Vijeća (EZ) br. 693/2003 od 14. travnja 2003. o uspostavi posebnog Dokumenta o pojednostavljenom tranzitu (FTD), Dokumenta o pojednostavljenom željezničkom tranzitu (FRTD), izmjeni Zajedničkih konzularnih uputa, te Zajedničkog priručnika (SL L 099, 17.4.2003., str. 8.)

⁸⁶ Uredba Vijeća (EZ) br. 694/2003 od 14. travnja 2003. o jedinstvenim obrascima za Dokument o pojednostavljenom tranzitu (FTD) i Dokument o pojednostavljenom željezničkome tranzitu (FRTD), kako je utvrđeno Uredbom (EZ) br. 693/2003 (SL L 099, 17.4.2003., str. 15.).

- 11.2.1. Do pristupanja području bez nadzora unutarnjih granica Bugarska, Hrvatska, Cipar i Rumunjska mogu priznavati: vize koje su valjane za dva ulaska ili njih više, vize za dugotrajan boravak i boravišne dozvole koje su izdale schengenske države kao jednakovrijedne nacionalnim vizama za potrebe tranzita preko svojih državnih područja ili planiranih boravka na tom državnom području koji ne prelaze 90 dana u bilo kojem razdoblju od 180 dana.
- 11.2.2. Na nositelje isprava iz točke 11.2.1. primjenjuju se uobičajeni postupci provjere (točka 1. ovog odjeljka).

*** Pravna osnova:**

– [Odluka br. 565/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uvođenju pojednostavljenog režima kontrole osoba na vanjskim granicama na temelju jednostranog priznanja od strane Bugarske, Hrvatske, Cipra i Rumunjske određenih isprava kao jednakovrijednih njihovim nacionalnim vizama za tranzit ili namjeravani boravak na njihovim državnim područjima koji ne premašuje 90 dana u svakom razdoblju od 180 dana i stavljanju izvan snage odluka 895/2006/EZ i 582/2008/EZ](#)

12. **TRAŽITELJI AZILA/PODNOŠITELJI ZAHTJEVA ZA MEĐUNARODNU ZAŠTITU⁸⁸**

*** Opća načela:**

Države članice moraju ispitati sve zahtjeve za međunarodnu zaštitu, uključujući zahtjeve koji se podnose na granici, kako bi utvrdile jesu li dopušteni i/ili ispunjava li podnositelj zahtjeva uvjete za status izbjeglice, u skladu sa Ženevskom konvencijom o statusu izbjeglica od 28. srpnja 1951., kako je izmijenjena Protokolom iz New Yorka od 31. siječnja 1967., ili za status osobe kojoj je odobrena supsidijarna zaštita, na temelju kriterija utvrđenih u Direktivi 2011/95/EU.

Država članica odgovorna za razmatranje zahtjeva utvrđuje se u skladu s Uredbom (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća⁸⁹ (Uredba Dublin III).

⁸⁷ Ova točka odnosi se samo na Bugarsku, Hrvatsku, Cipar i Rumunjsku.

⁸⁸ Ova se točka primjenjuje na Dansku, Irsku, Norvešku, Island, Lihtenštajn i Švicarsku s obzirom na utvrđivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil i Eurodac.

Ova se točka primjenjuje na Irsku u mjeri u kojoj se odnosi na Direktivu 2005/85/EZ.

- 12.1. Državljanina treće zemlje mora se smatrati podnositeljem zahtjeva za azil/međunarodnu zaštitu ako na bilo koji način izrazi strah da će, bude li vraćen u svoju zemlju podrijetla ili državu prethodnog uobičajenog boravišta, biti izložen progonu ili ozbiljnoj nepravdi.

Želja za međunarodnom zaštitom ne mora se izraziti ni na koji poseban način. Riječ „azil” ne mora biti izričito upotrijebljena; odluka se donosi prema tome je li izražen strah od onoga što bi se moglo dogoditi po povratku. U slučaju dvojbe u pogledu toga može li se određena izjava protumačiti kao želja za zahtjevom za azil ili za nekim drugim oblikom međunarodne zaštite, službenici graničnog nadzora moraju se savjetovati s nacionalnim tijelima odgovornima za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu.

- 12.2. Svim državljanima trećih zemalja koji na granici izraze želju za podnošenjem zahtjeva za azil/međunarodnu zaštitu (to uključuje teritorijalno more, zračne luke i tranzitne zone u pomorskim lukama) mora se omogućiti da zahtjev podnesu što prije. U tu svrhu službenici graničnog nadzora moraju podnositelje zahtjeva upoznati, na jeziku za koji se opravdano može očekivati da ga razumiju, s postupkom koji trebaju slijediti (kako se i gdje podnosi zahtjev) te s njihovim pravima i obvezama, uključujući i moguće posljedice ako ne ispune svoje obveze i ne budu surađivali sa službenicima graničnog nadzora.

Kako bi se izbjegli nesporazumi i kako bi se osiguralo da podnositelji zahtjeva dobiju odgovarajuće informacije o svojim pravima i obvezama te postupku, ako podnositelj zahtjeva za međunarodnu zaštitu ne poznaje dovoljno jezik kojim se govori u predmetnoj državi članici EU-a, mora se pozvati prevoditelj.

- 12.3. Nadležna nacionalna tijela koja je svaka država članica EU-a imenovala za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu moraju se obavijestiti da je podnesen zahtjev za međunarodnu zaštitu.

⁸⁹ Uredba (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (SL L 180, 29.6.2013., str. 31.).

⁹⁰ Direktiva 2013/32/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o zajedničkim postupcima za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite (SL L 180, 29.6.2013., str. 60.).

Službenik graničnog nadzora ne smije donijeti odluku o vraćanju podnositelja zahtjeva bez prethodnog savjetovanja s nadležnim nacionalnim tijelom koje je odgovorno za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu.

- 12.4. Moraju se uzeti otisci prstiju svih podnositelja zahtjeva za azil ako imaju najmanje 14 godina, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom države članice EU-a, te ih se mora poslati u središnji sustav Eurodaca kako bi se omogućila kontrola u sustavu EUODAC.

*** Pravna osnova:**

- [Ženevska konvencija od 28. srpnja 1951.](#) i [Protokol iz New Yorka](#);
- [Uredba \(EU\) br. 603/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o uspostavi sustava „Eurodac” za usporedbu otisaka prstiju za učinkovitu primjenu Uredbe \(EU\) br. 604/2013 o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva i o zahtjevima za usporedbu s podacima iz Eurodaca od strane tijela kaznenog progona država članica i Europolu u svrhu kaznenog progona te o izmjeni Uredbe \(EU\) br. 1077/2011 o osnivanju Europske agencije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde](#);
- [Uredba \(EU\) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva](#);
- [Provedbena uredba Komisije \(EU\) br. 118/2014 od 30. siječnja 2014. o izmjeni Uredbe \(EZ\) br. 1560/2003 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Uredbe Vijeća \(EZ\) br. 343/2003 o uvođenju kriterija i mehanizama za utvrđivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji državljanin treće zemlje podnosi u jednoj od država članica](#);
- [Direktiva 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljanina trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni statusa izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite](#);

- [Direktiva 2013/32/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o zajedničkim postupcima za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite;](#)
- [Direktiva 2013/33/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju standarda za prihvata podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu;](#)
- [Povelja o temeljnim pravima Europske unije, posebno članak 4. \(Zabrana mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kazne\), članak 18. \(Pravo na azil\) i članak 19. \(Zaštita u slučaju udaljšavanja, protjšerivanja ili izručenja\).](#)

13. UNOŠENJE PODATAKA NA GRANICI

Na svim graničnim prijelazima sve službene i druge informacije od osobite važnosti evidentiraju se ručno ili elektroničkim putem. Informacije koje se evidentiraju posebno uključuju:

- imena službenika graničnog nadzora odgovornog za lokalnu provedbu granične kontrole te imena drugih službenika u svakom timu,
- popuštanje u režimu granične kontrole osoba,
- izdavanje, na granici, zamjenskih viza i isprava za putovnice i vize,
- uhićene osobe i prigovore (kaznena djela i prekršaji),
- osobe kojima je zabranjen ulazak (razlozi zabrane i državljanstvo),
- sigurnosne kodove ulaznih i izlaznih pečata, osobne podatke službenika graničnog nadzora koji upotrebljava pečate u bilo kojem trenutku ili smjeni te informacije koje se odnose na izgubljene i ukradene pečate,
- prigovore osoba koje podliježu kontrolama,
- ostale policijske ili sudske mjere od posebne važnosti,
- posebne događaje.

14. SURADNJA S DRUGIM SLUŽBAMA

Službenici graničnog nadzora moraju usko surađivati sa svim državnim tijelima razmještenima na granici, na primjer s carinskim tijelima ili drugim službama nadležnima za pitanja sigurnosti u vezi s robom ili službama nadležnima za sigurnost prometa.

15. OZNAČIVANJE KRIVOTVORENIH ISPRAVA

Kad službenik graničnog nadzora pri obavljanju granične kontrole uoči krivotvorenu ispravu, predmetnom državljaninu treće zemlje trebao bi zabraniti ulazak, a ispravu označuje u skladu sa Zakonikom o schengenskim granicama (Prilog V. dijelovi A i B).

Službenik treba poduzeti sve nužne mjere za sprečavanje daljnje upotrebe krivotvorene isprave. Kako bi ostvario taj cilj, u pravilu treba zaplijeniti ispravu.

Ako je ispravu potrebno predati nadležnim tijelima (za nadzor državne granice ili drugim tijelima) predmetne treće zemlje/zemlje podrijetla (neposredno, putem prijevozničkog društva ili diplomatskim kanalima), službenik graničnog nadzora trebao bi:

- poništiti ispravu – bušenjem ili rezanjem isprave, ako je moguće, u strojno čitljivoj zoni (SČZ);

ili, ako to nije moguće:

- označiti ispravu na sljedeći način (samo u slučaju da isprava nije označena kako je opisano u prvom stavku ove točke):

1.) Papir

označiti zadnju stranicu putovnice u donjem lijevom kutu i, ako je moguće, označiti i stranicu na kojoj se mogu naći znakovi krivotvorenja tako da se oko slova „F” crvenom kemijskom olovkom upiše trokutić (osim ako je ta stranica popunjena, pa u tom slučaju treba upotrijebiti susjedne stranice);

2.) Polimer

označiti prazan prostor na samostalnoj ispravi izrađenoj od polimera tako da se oko slova „F” ultraljubičastom tintom, po mogućnosti crvenom, kemijskom olovkom upiše trokutić;

ili (samo za isprave koje su u cijelosti krivotvorene)

označiti prazan prostor na krivotvorenoj samostalnoj ispravi izrađenoj od polimera bušenjem ili rezanjem isprave tako da se ne zahvate osobni podaci i imitacije sigurnosnih obilježja.

U posebnom slučaju krivotvorenja isprave za koju se čini da ju je izdala neka druga schengenska država, po završetku nacionalnog postupka povezanog s njezinom zapljenom ispravu treba vratiti toj državi.

16. PROVJERA AUTENTIČNOSTI PODATAKA POHRANJENIH U BIOMETRIJSKOJ PUTOVNICI

Za osiguranje učinkovitosti graničnih kontrola potrebno je pri kontroli biometrijskih putovnica provjeriti autentičnost i cjelovitost podataka pohranjenih na mikročipu. Kako bi se provjerilo je li podatke na čip unijelo ovlašteno tijelo i je li ih tko neovlašteno mijenjao, sadržaj čipa trebalo bi provjeriti pasivnom autentifikacijom. Potvrdu potpisnika isprave trebalo bi provjeriti usporedbom s odgovarajućom pouzdanom potvrdom CSCA zemlje koja je izdala ispravu. Ako dostupna oprema to omogućuje, autentifikaciju čipa treba upotrebljavati za provjeru njegove vjerodostojnosti.

17. VALJANOST UNOSA PODATAKA O DJECI U PUTOVNICE RODITELJA

Na temelju Uredbe (EZ) br. 2252/2004 za nositelje putovnica koje su izdale schengenske države od 26. lipnja 2012. predviđa se primjena sljedećeg režima:

1. djeca, bez obzira na dob, trebaju vlastitu putovnicu;
2. djeci se ne dopušta putovanje samo na temelju toga što su upisana u putovnicu svojih roditelja;
3. putovnice roditelja ostaju valjane za roditelje i nakon 26. lipnja 2012., čak i ako su u njih upisana imena njihove djece.

Te se odredbe ne primjenjuju na Irsku. Ne primjenjuju se ni na putovnice koje su izdale treće zemlje, osim zemalja pridruženih Schengenu.

Odredbe Direktive 2004/38/EZ primjenjuju se kad obitelji iz EU-a/EGP-a putuju iz jedne države članice EU-a/EGP-a u drugu, kad prolaze kroz državu članicu EU-a/EGP-a (pri odlasku u treću zemlju ili pri povratku iz treće zemlje) i kad se vraćaju iz treće zemlje u državu članicu EU-a/EGP-a različitu od države čiji su državljani.

U skladu s člankom 5. stavkom 4. Direktive 2004/38/EZ⁹¹, činjenica da djeca upisana u putovnicu svojih roditelja nemaju vlastite putovnice ne treba automatski dovesti do zabrane njihova izlaska iz državnog područja schengenske države ili ulaska u njega. Osim u slučaju opravdane sumnje u identitet i državljanstvo djece upisane u putovnice svojih roditelja, predocjenje roditeljske putovnice trebalo bi u načelu smatrati dokazom da su predmetna djeca građani EU-a obuhvaćena pravom na slobodno kretanje na temelju prava Unije.

Međutim, pravo građana EU-a na slobodno kretanje i boravak, neovisno o njihovoj dobi, ne bi se trebalo upotrebljavati za izbjegavanje odredbi Uredbe (EZ) br. 2252/2004, osobito ako postoje ozbiljni razlozi za sumnju u to da je dijete na nezakonit način oduzeto iz skrbi osoba koje zakonito ostvaruje roditeljsku skrb nad tim djetetom.

ODJELJAK II.: Kopnene granice

1. KONTROLE CESTOVNOG PROMETA

- 1.1. Službenik graničnog nadzora koji je zadužen za granični prijelaz mora osigurati učinkovite kontrole osoba i isprava te istovremeno siguran i neometan protok cestovnog prometa. U tu svrhu treba uvesti tehnička unapređenja tamo gdje je to potrebno kako bi se smanjilo vrijeme provjere odgovarajućih baza podataka. Prema potrebi, tehničku infrastrukturu graničnih prijelaza treba poboljšati, uključujući u svrhu povećanja upotrebe čitača putovnica i mobilnih terminala.
- 1.2. Ako je moguće, treba postaviti zasebne trake za osobe s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije i trake za ostale državljane trećih zemalja, u skladu s općim pravilima o odvajanju traka.
- 1.3. Kad je god to moguće, kontrolu trebaju obavljati dva službenika graničnog nadzora.

⁹¹ Primjedbe u skladu s člankom 5. stavkom 4. Direktive 2004/38/EZ: Ako građanin Unije ili član obitelji koji nije državljanin države članice nema potrebne putne isprave ili, prema potrebi, potrebne vize, dotična država članica tim osobama, prije nego što ih vrati, pruža svaku razumnu mogućnost da pribave potrebne isprave ili da im se isprave dostave u razumnom roku ili da drugim sredstvima potvrde ili dokažu da uživaju pravo na slobodno kretanje i boravak.

*** Pravna osnova:**

– [Zakonik o schengenskim granicama \(članci 8. i 10. te Prilog VI.\)](#)

*** Najbolje prakse:**

● Prijevozna sredstva treba pretražiti:

- (a) ako postoji opravdana sumnja da su u vozilu skrivene osobe, droge, eksplozivne tvari i/ili oružje;
- (b) ako postoji opravdana sumnja da su vozač ili putnici u vozilu počinili kazneno djelo ili upravni prekršaj;
- (c) ako su predočene isprave vozila nepotpune ili lažne.

U svakom slučaju, na te se pretrage primjenjuje nacionalno pravo predmetne schengenske države.

● Pse tragače trebalo bi upotrebljavati za nasumične kontrole radi otkrivanja eksplozivnih tvari, droga i skrivenih osoba.

Kontrole osobnih vozila:

● Kontrole osoba koje putuju osobnim vozilima, kad god je to moguće, treba obavljati na sljedeći način:

- (a) vozač i putnici mogu ostati u vozilu za vrijeme kontrole;
- (b) službenik graničnog nadzora kontrolira isprave i uspoređuje ih s osobom koja prelazi granicu;
- (c) drugi službenik graničnog nadzora istovremeno promatra osobe u automobilu i osigurava službenika koji obavlja kontrolu.

● Kad postoji sumnja da je neka putna isprava, vozačka dozvola, potvrda o osiguranju ili registracijska isprava krivotvorena, svi putnici trebaju izaći iz automobila. Automobil je potrebno temeljito pretražiti. Te radnje obavljaju se u kontroli druge linije.

Kontrola autobusa:

● Kontrola osoba koje putuju autobusom može se obaviti na putničkom terminalu ili u samom autobusu, ovisno o okolnostima. Kad se kontrola obavlja u autobusu, kad god je to

moguće, treba poduzeti sljedeće mjere:

- (a) kontrola isprava treba započeti kontrolom vozača autobusa i voditelja skupine ako se radi o organiziranom putovanju;
- (b) u slučaju sumnje u putnu ispravu ili svrhu putovanja ili kad postoje pokazatelji koji upućuju na to da bi neka osoba mogla predstavljati prijetnju javnom redu, unutarnjoj sigurnosti ili javnom zdravlju schengenskih država, treba zatražiti da ta osoba napusti autobus i podvrci je temeljitoj kontroli druge linije dok drugi službenik graničnog nadzora za to vrijeme promatra osobe u autobusu i osigurava službenika koji obavlja kontrolu.

- U slučaju gustog prometa, ako je to dopušteno u lokalnim okolnostima, kontroli se najprije podvrgavaju putnici koji putuju autobusima na redovitim lokalnim linijama.

Službenici graničnog nadzora trebali bi tijekom kontrola putnih isprava u autobusima upotrebljavati prenosive elektroničke uređaje, posebno za pretraživanje u SIS-u.

Kontrola kamiona:

Kontrole kamiona treba obavljati na sljedeći način, u uskoj suradnji s nadležnim carinskim tijelima:

- (a) kad god je to moguće, treba postojati posebna traka za kamione:
 - na kojoj se kamion i njegov sadržaj mogu primjereno pretražiti,
 - na kojoj se neometano može koristiti psima tragačima,
 - na kojoj se za pretraživanje može upotrebljavati tehnička oprema (npr. uređaji za rendgensko pretraživanje i detektori ugljičnog dioksida);
- (b) tijekom kontrole kamiona službenik graničnog nadzora trebao bi posebnu pozornost posvetiti kamionima s kontejnerima u kojima mogu biti skriveni ukradeni automobili, krijumčarene osobe ili opasne tvari. Treba pažljivo pregledati svu dokumentaciju koja se odnosi na sadržaj;
- (c) sve kamione treba temeljito pretražiti:
 - ako su pokidani carinski žigovi,
 - ako su cerade uništene ili šivane,
 - ako postoji sumnja da bi unutra mogle biti skrivene osobe, droge, opasne.

- Mogu se obaviti i sljedeće dodatne kontrole:

(a) kontrola cestovnog prometa, uključujući i usklađenost s odredbama koje se odnose na socijalna pitanja (na primjer tehnička ispravnost vozila, radno vrijeme vozača i vrijeme odmora, vozačevo osiguranje);

(b) kontrola cestovnog prijevoza (usklađenost robe koja se prevozi s dokumentacijom);

(c) kontrola prisutnosti radioaktivne i opasne robe.

Sve ove dodatne kontrole obavljaju se u skladu s pravom Unije i nacionalnim propisima svake schengenske države.

1.4. Schengenske države mogu sklapati ili zadržati bilateralne sporazume sa susjednim trećim zemljama o uspostavi zajedničkih graničnih prijelaza, na kojima službenici graničnog nadzora države članice i službenici graničnog nadzora treće zemlje neposredno jedan nakon drugoga obavljaju izlazne i ulazne kontrole u skladu sa svojim nacionalnim pravom na državnom području druge stranke. Ti zajednički granični prijelazi mogu se nalaziti na državnom području schengenske države ili na državnom području treće zemlje.

2. **KONTROLE U ŽELJEZNIČKOM PROMETU**

2.1. Dežurni službenik graničnog nadzora koji zapovijeda željezničkim graničnim prijelazom treba prikupiti informacije o željezničkim voznim redovima i predviđenom broju putnika željeznicom kako bi osigurao učinkovitu graničnu kontrolu.

2.2. Kontrola na granicama na koje se primjenjuju odredbe o vanjskim granicama mogu se provesti na jedan od sljedeća tri načina:

(a) na prvoj postaji na dolasku ili posljednjoj postaji na odlasku;

(b) u vlaku, tijekom provoza između posljednje postaje na odlasku i prve postaje na dolasku, neovisno o smjeru.

2.3. Granična kontrola sastoji se od kontrole:

(a) posade vlaka;

(b) putnika koji se ukrcavaju;

(c) putnika koji dolaze iz inozemstva i nisu prethodno bili povrgnuti kontroli;

- (d) vanjske strane vlaka.
- 2.4. Granična kontrola putnika u željezničkim vozilima velikih brzina može se obaviti na jedan od sljedećih načina:
- (a) na postajama na kojima se putnici ukrcavaju na vlak;
 - (b) na postajama na kojima se osobe iskrcavaju na državnom području schengenskih država;
 - (c) u vlaku, tijekom provoza između postaja, pod uvjetom da osobe ostanu u vlaku.
- 2.5. U pogledu brzih vlakova iz područja koje nije dio područja bez nadzora unutarnjih granica koji se više puta zaustavljaju na državnom području schengenskih država, ako je željeznički prijevoznik u mogućnosti ukrcati putnike isključivo za preostali dio puta unutar područja bez nadzora unutarnjih granica, ti putnici podliježu ulaznim kontrolama ili u vlaku ili u postaji odredišta, osim kad su kontrole obavljene na postaji na kojoj su se ukrcali na vlak.
- U tom slučaju osobe koje žele vlakom putovati isključivo preostali dio puta moraju prije polaska vlaka dobiti jasnu obavijest da će tijekom putovanja ili na odredišnoj postaji podlijegati ulaznoj kontroli.
- Kada putuju u obrnutom smjeru, osobe u vlaku podliježu izlaznim kontrolama na temelju sličnih postupaka.
- 2.6. Službenik graničnog nadzora može pregledati unutrašnje prostore u vagonima kako bi provjerio ima li u njima skrivenih predmeta ili osoba koje podliježu kontrolama. Službenici graničnog nadzora uvijek će temeljito pretražiti vlak ako postoji sumnja da su u njemu skrivene eksplozivne tvari ili droge.
- 2.7. Kad postoje razlozi za sumnju da se osobe koje su prijavljene ili osumnjičene za počinjenje kaznenog djela ili državljani trećih zemalja koji namjeravaju nezakonito ući skrivaju u vlaku, službenik graničnog nadzora, ako ne može postupati u skladu sa svojim nacionalnim propisima, obavješćuje tijela schengenske države prema čijem državnom području ili unutar čijeg se državnog područja vlak kreće.

***Pravna osnova:**

***Najbolja praksa**

- Za vrijeme kontrole na peronu na prvoj dolaznoj postaji ili na zadnjoj postaji prije polaska vlak treba čuvati kako bi se spriječilo pojedince da izbjegnu graničnu kontrolu. Službenici koji obavljaju kontrolu i službenici koji čuvaju vlak trebaju u svakom trenutku biti u kontaktu.
- Tijekom kontrole putnika u vlaku putnicima se ne bi smjelo dopustiti kretanje duž vlaka.
- Kontrola teretnih vlakova treba se sastojati od kontrole isprava posade vlaka i pregledavanja vagona tog vlaka.
- Tijekom granične kontrole putničkih i teretnih vlakova službenici graničnog nadzora posebnu pozornost trebaju posvetiti putnicima i predmetima kad postoji opasnost da se prevoze eksplozivne tvari. Za pravilno izvršavanje tih zadaća treba koristiti pse tragače.
- Graničnu kontrolu na vlaku treba dovršiti prije dogovorene željezničke postaje.
- Mjere koje se poduzimaju radi kontrole ne bi u načelu smjele dovesti do kašnjenja u polasku vlakova. Ako je do kašnjenje ipak došlo, o tome treba što prije obavijestiti šefa postaje.

3. **MALOGRANIČNI PROMET**

- 3.1. Schengenske države mogu sklapati bilateralne sporazume sa susjednim trećim zemljama radi uspostavljanja pojednostavljenog režima „malograničnog prometa” za stanovnike pograničnog područja. Taj se režim primjenjuje na stanovnike trećih zemalja s boravištem u pograničnom području (najviše 50 km) treće zemlje koja je susjedna schengenskoj državi, koji u tom području u pravilu borave najmanje godinu dana (iznimke se mogu predvidjeti [bilateralnim sporazumima](#)) i koji imaju legitimne razloge (obiteljske veze, gospodarske i društvene razloge ili razloge povezane s kulturom) za česte prelaske granice. U okviru tog režima stanovnicima pograničnog područja dopušta se prelazak granice i boravak u pograničnom području schengenske države u neprekinutom razdoblju od najviše tri mjeseca.
- 3.2. Bilateralnim sporazumima može se predvidjeti sljedeće:
- (a) uspostavljanje posebnih graničnih prijelaza rezerviranih za stanovnike pograničnog područja;
 - (b) određivanje posebnih prometnih traka na graničnim prijelazima, koje su rezervirane za stanovnike pograničnog područja;
 - (c) da se u iznimnim slučajevima opravdanim u lokalnim okolnostima stanovnicima pograničnih područja odobri prelazak granice na mjestima koja nisu službeni granični prijelazi te izvan za to određenog vremena. To se na primjer primjenjuje na situacije kad poljoprivrednici trebaju često prelaziti granicu kako bi radili na svojim poljima ili kad granica prolazi kroz grad. U tim se slučajevima u njihovim dozvolama za malogranični promet treba navesti na kojem se mjestu dopušta prelazak (vidjeti odjeljak I. točku 5.5.).
- 3.3. Nad stanovnicima pograničnog područja koji granicu prelaze u skladu s točkama (a) i (b) i koji su službenicima graničnog nadzora dobro poznati jer često prelaze granicu, mogu se obično provoditi samo nasumične kontrole. Međutim, s vremena na vrijeme nad tim se osobama moraju provoditi temeljite provjere, bez upozorenja i u nepravilnim vremenskim razmacima.
- 3.4. Kad je bilateralnim sporazumom s trećom zemljom predviđeno pojednostavnjenje iz točke 3.2.(c) (tj. dopuštanje prelaska granice na mjestima koja nisu službeni granični prijelazi), predmetna schengenska država mora provoditi nasumične kontrole i duž granice održavati redovitu zaštitu radi sprečavanja neovlaštenih prelazaka granice.

- 3.5. Dodatne pojedinosti o kontrolama stanovnika pograničnog područja obuhvaćenih režimom malograničnog prometa navedene su u [odjeljku I. točki 5.5.](#)

*** Pravna osnova:**

- [Uredba \(EZ\) br. 1931/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o utvrđivanju pravila o malograničnom prometu na vanjskim kopnenim granicama država članica te o izmjeni odredaba Schengenske konvencije](#)
- [bilateralni sporazumi o malograničnom prometu](#)

ODJELJAK III.: Zračne granice

1. KONTROLE U ZRAČNOJ LUCI

- 1.1. Kako bi se osigurala učinkovita granična kontrola u zračnoj luci, službenici graničnog nadzora moraju prikupiti sve potrebne informacije o voznom redu u zračnom prometu kako bi se, u skladu s protokom putnika i uvažavajući činjenicu da prednost treba dati putnicima u dolasku, razmjestio dovoljan broj osoblja.

Tehničku infrastrukturu graničnih prijelaza treba poboljšati, uključujući povećanu upotrebu čitača putovnica, e-vrata i mobilnih terminala.

Tehnička poboljšanja treba uvesti tamo gdje je to potrebno kako bi se smanjilo vrijeme potrebno za provjere odgovarajućih baza podataka.

- 1.2. U zračnim lukama mora se postaviti odgovarajuća infrastruktura kako bi se razdvojili putnici na unutarnjim letovima (letovi između zračnih luka koje se nalaze na području bez nadzora unutarnjih granica) od onih koji lete na vanjskim letovima i spriječio neovlašteni protok osoba i/ili isprava između tih dvaju područja.
- 1.3. Granična kontrola obično se obavlja na službenom graničnom prijelazu u zračnoj luci; međutim, ako postoji opasnost povezana s unutarnjom sigurnošću i nezakonitom imigracijom, granična kontrola može se obaviti u zrakoplovu ili na izlazu.

- 1.4. Pristup međunarodnom tranzitnom području mora biti pod nadzorom; uobičajeno je da se kontrole ne obavljaju u tranzitnom području, osim ako je to opravdano razlozima povezanima s unutarnjom sigurnosti i nezakonitom imigracijom.

*** Najbolje prakse:**

- Kontrolu posade treba obaviti prije kontrole putnika i to na odvojenom mjestu.
- Kad god je to moguće, treba uspostaviti zasebno mjesto za obavljanje granične kontrole druge linije.
- Kad god je to moguće, treba uspostaviti zaseban red za diplomate i putnike sa smanjenom pokretljivošću.
- Svi dijelovi zračne luke trebaju se strogo nadzirati praćenjem i ophodnjama, a posebno u području gdje se putnici prijavljuju na let, u zoni kontrole putovnica i tranzitnom području. Iz sigurnosnih razloga svu prtljaga koju su vlasnici napustili ili sve druge ostavljene sumnjive predmete treba odmah prijaviti sigurnosnim tijelima.

- 1.5. Mjesto na kojem se provode granične kontrole obavezno se utvrđuje u skladu sa sljedećim postupkom:

- (a) putnici na letu iz zračne luke izvan područja bez nadzora unutarnjih granica koji dolaze u schengensku državu moraju se podvrgnuti ulaznoj kontroli u zračnoj luci dolaska tog leta. Putnici na letu unutar područja bez nadzora unutarnjih granica koji se ukrcavaju na let čije je odredište izvan tog područja (transferni putnici) moraju se podvrgnuti izlaznoj kontroli u zračnoj luci polaska tog leta;

*** Primjeri:**

- Za let iz Brazilije za Lisabon s vezom u Lisabonu za Pariz ulazna kontrola obavlja se u Lisabonu.
- Za let iz Pariza za Lisabon s transferom za Braziliju izlazna kontrola obavlja se u Lisabonu.

- (b) za letove iz zračne luke koja se nalazi izvan područja bez nadzora unutarnjih granica ili u nju, bez transfernih putnika i za letove s više od jednog zaustavljanja u zračnim lukama na području bez nadzora unutarnjih granica bez promjene zrakoplova:

- (i) putnici na letovima iz zračne luke koja se nalazi izvan područja bez nadzora unutarnjih granica ili u nju, bez prethodnog ili kasnijeg transfera unutar područja bez nadzora unutarnjih granica moraju se podvrgnuti ulaznoj kontroli u ulaznoj zračnoj luci i izlaznoj kontroli u izlaznoj zračnoj luci,

*** Primjeri:**

- Za let iz New Yorka za Berlin ulazna kontrola obavlja se u Berlinu.
- Za let iz Berlina za New York izlazna kontrola obavlja se u Berlinu.

- ii. putnici na letovima iz zračne luke koja se nalazi izvan područja bez nadzora unutarnjih granica ili u nju s više od jednog zaustavljanja na području bez nadzora unutarnjih granica bez promjene zrakoplova (tranzitni putnici) i pod uvjetom da se putnici ne mogu ukrcati u zrakoplov radi nastavka dijela puta na području bez nadzora unutarnjih granica, moraju se podvrgnuti ulaznoj kontroli u zračnoj luci dolaska i izlaznoj kontroli u zračnoj luci polaska,

*** Primjeri:**

- Za let Peking–Helsinki–Frankfurt–Pariz, sa zaustavljanjima u Helsinkiju i Frankfurtu samo radi iskrcanja putnika (zabranjen je ukrcaj radi nastavka dijela puta) ulazna kontrola obavlja se za putnike koji se iskrcavaju u Helsinkiju, Frankfurtu i Parizu.
- Za let Pariz–Frankfurt–Helsinki–Peking, sa zaustavljanjima u Frankfurtu i Helsinkiju samo za ukrcaj putnika (iskrcaj zabranjen). Izlazna kontrola obavlja se u Parizu, Frankfurtu i Helsinkiju.
- Za let Sofija–Helsinki–Frankfurt–Pariz, sa zaustavljanjima u Helsinkiju, Frankfurtu samo radi iskrcanja putnika (zabranjen je ukrcaj radi nastavka dijela puta) ulazna kontrola obavlja se za putnike koji se iskrcavaju u Helsinkiju, Frankfurtu i Parizu.
- Za let Pariz–Frankfurt–Helsinki–Sofija, sa zaustavljanjima u Frankfurtu i Helsinkiju samo za ukrcaj putnika (iskrcaj zabranjen). Izlazna kontrola obavlja se u Parizu, Frankfurtu i Helsinkiju.

- iii. kad na letovima iz zračne luke koja se nalazi izvan područja bez nadzora unutarnjih granica s više zaustavljanja na području bez nadzora unutarnjih granica zračni prijevoznik ukrcava putnike samo radi putovanja na preostalom

dijelu puta na tom području, putnici se moraju podvrgnuti izlaznoj kontroli u zračnoj luci polaska i ulaznoj kontroli u zračnoj luci dolaska. Kontrole putnika koji su se tijekom ovih zaustavljanja već nalazili u zrakoplovu i nisu se ukrcali na području bez nadzora unutarnjih granica obvezno se provode u skladu s točkom (b) podtočkom ii. Primjenjuje se obrnuti postupak na tu kategoriju letova kada je zemlja odredišta izvan područja bez nadzora unutarnjih granica.

*** Primjeri:**

- Let New York–Pariz–Frankfurt–Rim, s odobrenim ukrcajem putnika za vrijeme zaustavljanja u Parizu i Frankfurtu. Ulazna kontrola za putnike koji slijeću u Pariz, Frankfurt (uključujući i one koji su se ukrcali u Parizu) i Rim (uključujući i one koji su se ukrcali u Parizu i Frankfurtu).
- Let Hamburg–Bruxelles–Pariz–Kairo, s odobrenim ukrcajem pri zaustavljanju u Bruxellesu i Parizu. Izlazna kontrola provodi se u Hamburgu, Bruxellesu i Parizu.

- 1.6. Kad zrakoplov u slučaju više sile ili neposredne opasnosti mora sletjeti na najbližu sletnu stazu koja nije granični prijelaz, taj zrakoplov može nastaviti let samo uz odobrenje službenika graničnog nadzora i, u dijelu koji se odnosi na carinsku kontrolu, carinske uprave. Kada zrakoplov u slučaju više sile ili neposredne opasnosti mora sletjeti u zračnu luku koja je granični prijelaz, preporučuje se da se postupi na sljedeći način:

*** Primjeri:**

1. Let s polazištem u trećoj zemlji te odredištem isto tako u trećoj zemlji koji u slučaju nužde pristaje u području bez kontrole unutarnjih granica:

Ako putnici ostanu u tranzitnom području, ne ulaze u područje bez nadzora unutarnjih granica i stoga za njih nisu potrebne granične kontrole.

Ako putnici prijeđu granicu, primjerice zato što ne postoji tranzitno područje, potrebne su granične kontrole i putnici bi, prema potrebi, trebali dobiti vizu u skladu s člankom 35. Zakonika o vizama i biti registrirani u EES-u/dobiti pečat u svojoj putovnici. Ako u opisanom nepredviđenom događaju nije moguće izdati vizu (ili u budućnosti ETIAS) na granici, kao krajnju mjeru trebalo bi primijeniti odstupanje iz članka 6. stavka 5. točke (c) Zakonika o schengenskim granicama.

2. Let s polazištem u području bez unutarnjih kontrola te odredištem u trećoj zemlji koji u slučaju nužde pristaje u području bez kontrole unutarnjih granica:

Ako putnici ostanu u tranzitnom području, ne ulaze ponovno u područje bez nadzora unutarnjih granica za njih nisu potrebne granične kontrole.

Ako ne postoji tranzitno područje, važno je da putnici nisu napustili područje bez kontrole unutarnjih granica. Stoga bi izlazni pečat trebalo poništiti i provesti još jednu izlaznu kontrolu prije ukrcaja u novi zrakoplov. Treba obratiti pozornost na to da se putnik ne registrira kao osoba koja je prekoračila trajanje dopuštenog boravka jer tu nije riječ o krivnji putnika. (*NAPOMENA*: U okviru EES-a primijenile bi se paralelne logike i paralelne odredbe te bi se bilješka o izlasku trebala poništiti/ispraviti u skladu s člankom 35. stavcima 1., 2. i 3. Uredbe (EU) 2017/2226.

3. Let s polazištem u trećoj zemlji i odredištem u području bez kontrole unutarnjih granica koji u slučaju nužde pristaje u tom području:

Ako putnici ostanu u tranzitnom području, ne ulaze u područje bez nadzora unutarnjih granica za njih nisu potrebne granične kontrole.

Ako putnici prijeđu granicu, primjerice zato što ne postoji tranzitno područje, trebalo bi provoditi uobičajene granične kontrole za ulazak u područje bez nadzora unutarnjih granica jer se promijenilo samo njihovo mjesto ulaska.

*** Najbolje prakse:**

- Po slijetanju zrakoplova službenik graničnog nadzora treba doći do mjesta gdje je zrakoplov parkiran prije nego što se putnici iskrcaju:
 - ako je u zrakoplovu počinjeno kazneno djelo,
 - ako postoji opasnost po unutarnju sigurnost,
 - ako postoji opasnost od nezakonite migracije,
 - ako se u zrakoplovu nalaze osobe protjerane iz drugih zemalja,
 - ako od posade treba prikupiti sve neophodne informacije.

- Sve putnike kojima je ulazak zabranjen treba odvojiti od ostalih. Kad ih nije moguće odmah vratiti u mjesto ukrcaja, do odlaska bi trebali ostati na zasebnom prostoru pod nadzorom službenika graničnog nadzora.
- Osobe koje su počinile kazneno djelo treba izravno iz zrakoplova prevesti na za to posebno određena mjesta i predati nadležnim tijelima.

*** Pravna osnova:**

– [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VI.\)](#)

- 1.7. Po potrebi treba poboljšati tehničku infrastrukturu graničnih prijelaza, uključujući povećanu upotrebu čitača putovnica, e-vrata i mobilnih terminala.

Tehnička poboljšanja treba uvesti tamo gdje je to potrebno kako bi se smanjilo vrijeme potrebno za provjere odgovarajućih baza podataka.

- 1.8. Trebalo bi češće upotrebljavati unaprijed dostavljene informacije o putnicima (API), koje zračni prijevoznici prikupljaju i prenose u skladu s Direktivom 2004/82/EZ, a omogućuju učinkovitije kontrole svih putnika (uključujući građane EU-a) na dolaznim letovima koji prelaze vanjske granice. Odgovornost je nacionalnih tijela utvrditi za koje se letove koji dolaze izvan schengenskih država moraju prenositi unaprijed dostavljene informacije o putnicima u skladu s trenutačnom i ažuriranom procjenom rizika. Schengenske države mogu se koristiti tim informacijama i u svrhu izvršavanja zakonodavstva.

Na temelju nacionalnog prava schengenske države mogu od zračnih prijevoznika tražiti da prenose unaprijed dostavljene informacije o putnicima i za letove između schengenskih država koje u cijelosti primjenjuju schengensku pravnu stečevinu i onih koje je još ne primjenjuju u cijelosti.

2. KONTROLA NA UZLETIŠTIMA

- 2.1. Kontrola osoba u skladu s općim pravilima mora se osigurati i u zračnim lukama koje nemaju status međunarodnih zračnih luka prema važećem nacionalnom pravu („uzletišta”), ali kroz koje je dopušteno preusmjeravanje letova iz zračne luke koja se nalazi izvan područja bez nadzora unutarnjih granica ili prema njoj.

- 2.2. Na uzletištima nije potrebno fizički odvajati tokove putnika s unutarnjih i ostalih letova, čime se ne dovodi u pitanje Uredba (EZ) br. 300/2008 o zajedničkim pravilima u području sigurnosti civilnog zrakoplovstva. Osim toga, kada promet nije gust, nije nužna stalna nazočnost službenika graničnog nadzora, ali samo ako se jamči da se potreban broj osoblja može pravodobno rasporediti.
- 2.3. Kada službenici graničnog nadzora nisu stalno nazočni na uzletištu, direktor zračne luke te službenike na odgovarajući način obavješćuje o dolascima i polascima zrakoplova iz zračne luke koja se nalazi izvan područja bez nadzora unutarnjih granica ili prema njoj.

*** Pravna osnova:**

- [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VI.\)](#)
- [Uredba \(EZ\) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2008. o zajedničkim pravilima u području zaštite civilnog zračnog prometa i stavljanju izvan snage Uredbe \(EZ\) br. 2320/2002 \(Tekst značajan za EGP\)](#)

3. KONTROLE OSOBA NA PRIVATNIM LETOVIMA

- 3.1. U slučaju privatnih letova iz zračne luke koja se nalazi izvan područja bez nadzora unutarnjih granica ili prema njoj kapetan prije polijetanja mora podnijeti službenicima graničnog nadzora schengenske države odredišta te, prema potrebi, schengenske države prvog ulaska, opću izjavu koja, među ostalim, sadržava plan leta u skladu s Prilogom 2. Konvenciji o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu te informacije o osobnim podacima putnika.
- 3.2. Ako se privatni letovi koji dolaze izvan područja bez nadzora unutarnjih granica na putu za državu unutar tog područja zaustavljaju na području drugih država iz područja bez nadzora unutarnjih granica, nadležna tijela države ulaska na to područje moraju obaviti graničnu kontrolu i otisnuti ulazni pečat na opću izjavu.
- 3.3. Kada se ne može sa sigurnošću utvrditi da je riječ o letu isključivo iz područja bez nadzora unutarnjih granica ili jedino prema tom području, bez slijetanja izvan tog područja, nadležna tijela provode kontrole osoba u zračnim lukama i uzletištima u skladu s općim pravilima.

- 3.4. Ulazak i izlazak jedrilica, ultralakih zrakoplova, helikoptera, malih zrakoplova koji mogu letjeti samo na kratkim udaljenostima i zračnih brodova uređuje se nacionalnim pravom, a prema potrebi i bilateralnim sporazumima.

*** Pravna osnova:**

- [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VI.\)](#)
- [Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu \(ICAO\)](#)

ODJELJAK IV.: Morske granice

1. OPĆI POSTUPCI KONTROLE U POMORSKOM PROMETU

- 1.1. Službenik graničnog nadzora koji zapovijeda graničnim prijelazom mora osigurati obavljanje učinkovite kontrole putnika i posade plovila. Kontrola će se temeljiti na analizi rizika te uključivati stalni i sveobuhvatni nadzor morskog područja.
- 1.2. Kontrole brodova moraju se provoditi se u luci dolaska ili luci polaska, ili na području namijenjenom za tu svrhu, koje se nalazi u neposrednoj blizini plovila, ili na plovilu u teritorijalnim vodama kako je definirano Konvencijom o pravu mora Ujedinjenih naroda (UNCLOS). Međutim, u skladu s dogovorima postignutima o tom pitanju, kontrole se mogu provoditi tijekom uplovljavanja u područje bez nadzora unutarnjih granica ili u njemu po dolasku broda u područje bez nadzora unutarnjih granica ili njegovu odlasku iz tog područja.
- Nad osobama koje ostaju na brodu ne bi se trebale provoditi sustavne kontrole. Međutim, pretraga broda i kontrola osoba koje ostaju na brodu trebale bi se provoditi kad je to opravdano na temelju procjene opasnosti povezane s unutarnjom sigurnošću i nezakonitom imigracijom.
- 1.3. Zapovjednik broda, brodski agent ili svaka osoba propisno ovlaštena osoba mora sastaviti popis posade i svih putnika na brodu s podacima kako se traže u obrascima 5. (popis posade) i 6. (popis putnika) Konvencije o olakšicama u međunarodnom pomorskom prometu (Konvencija FAL) te, prema potrebi, s brojevima viza ili boravišnih dozvola.

Posadom se smatraju sve osobe stvarno zaposlene na brodu tijekom plovidbe za obavljanje poslova ili pružanje usluga koje su uvrštene u popis posade.

- 1.4. Popisi iz točke 1.3. moraju se bez odgode predati službenicima graničnog nadzora ili drugim tijelima najkasnije 24 sata prije dolaska u luku ili najkasnije kada brod napusti prethodnu luku ako je vrijeme putovanja kraće od 24 sata ili, ako luka pristajanja nije poznata ili se promjeni tijekom putovanja, čim ta informacija bude dostupna.
- 1.5. Potvrda primitka (potpisana preslika popisa ili elektronička potvrda o primitku) mora se vratiti zapovjedniku broda te je on na zahtjev mora predočiti nakon što brod uplovi u luku.
- 1.6. Kapetan broda ili agent brodovlasnika odmah izvješćuje službenike graničnog nadzora o svim promjenama u popisima posade ili putnika.
- 1.7. Zapovjednik broda mora obavijestiti službenike graničnog nadzora o prisutnosti slijepih putnika na svojem brodu najkasnije 24 sata prije dolaska u luku ili najkasnije kada brod napusti prethodnu luku, ako je vrijeme putovanja kraće od 24 sata, ili ako luka pristajanja nije poznata ili se promjeni tijekom putovanja, čim ta informacija bude dostupna. Zapovjednik broda odgovoran je za slijepu putnike.
- 1.8. Kapetan obavješćuje službenike graničnog nadzora o polasku broda. Kad to nije moguće, obraća se odgovarajućem pomorskom tijelu i daje mu drugi primjerak ispunjenog i potpisanog popisa.

*** Pravna osnova:**

– [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VI.\)](#)

2. **KONTROLA BRODOVA ZA KRUŽNA PUTOVANJA**

- 2.1. Brodovi za kružna putovanja brodovi su koji slijede plan putovanja prema prethodno utvrđenom programu, koji uključuje program turističkih aktivnosti u različitim lukama, a obično ne prima putnike niti dopušta putnicima iskrcaj tijekom putovanja.
- 2.2. Kapetan broda mora za kružna putovanja službenicima graničnog nadzora dostaviti plan i program putovanja čim se oni utvrde i najmanje 24 sata prije dolaska u luku ili najkasnije kada brod napusti prethodnu luku, ako je vrijeme putovanja kraće od 24 sata,

ili ako luka pristajanja nije poznata ili se promjeni tijekom putovanja, čim ta informacija bude dostupna.

- 2.3. Ako plan putovanja broda za kružna putovanja obuhvaća isključivo luke na području bez nadzora unutarnjih granica, ne provodi se granična kontrola i brod može pristajati u lukama koje nisu granični prijelazi. Međutim, kontrole posade i putnika na tim brodovima moraju se obavljati samo kad je to opravdano na temelju procjene opasnosti povezane s unutarnjom sigurnošću i nezakonitom imigracijom.
- 2.4. Ako plan putovanja broda za kružna putovanja obuhvaća luke na području bez nadzora unutarnjih granica i luke izvan tog područja, granična kontrola mora se provoditi na sljedeći način:
- (a) ako brod za kružna putovanja dolazi iz luke koja se nalazi izvan područja bez nadzora unutarnjih granica i prvi put pristaje u luci koja se nalazi u schengenskoj državi, posada i putnici obvezno podliježu ulaznoj kontroli na temelju nominalnog popisa članova posade i putnika⁹².

*** Primjer:**

– brod za kružna putovanja koji plovi od Tunisa do Palerma.

Vidjeti „preporučene prakse” iz točke 2.7. ovog odjeljka.

Putnici koji izlaze na kopno podliježu obveznim ulaznim kontrolama u skladu s općim pravilima, osim ako procjena opasnosti povezane s unutarnjom sigurnošću i nezakonitom imigracijom pokaže da nije potrebno provoditi takvu kontrolu⁹³.

- (b) ako brod za kružna putovanja dolazi iz luke koja se nalazi izvan područja bez nadzora unutarnjih granica i ponovno pristane u luku koja se nalazi na tom području, posada i putnici podliježu obveznoj ulaznoj kontroli na temelju nominalnih popisa posade i putnika, u mjeri u kojoj su ti popisi izmijenjeni od pristajanja broda za kružna putovanja u prethodnoj luci na državnom području schengenske države.

⁹² Kako je utvrđeno u točki 2.6. ovog odjeljka, provjere na temelju nominalnih popisa ili druge provjere povezane s rizikom razlikuju se od provjera na temelju članka 8. Zakonika o schengenskim granicama i ne dovode do otiskivanja pečata ili evidencije u EES-u.

⁹³ Na primjer u slučaju organiziranih turističkih izleta ili dnevnih izleta tijekom zaustavljanja u luci, kako je objašnjeno u točki 2.7.

*** Primjer:**

– Ruta broda za kružna putovanja sljedeća je: iz Istanbula u Atenu, zatim u Tunis i potom u Barcelonu.

Vidjeti „preporučene prakse” iz točke 2.7.

Putnici koji izlaze na kopno podliježu obveznim ulaznim kontrolama u skladu s općim pravilima, osim ako procjena opasnosti povezane s unutarnjom sigurnošću i nezakonitom imigracijom pokaže da nije potrebno provoditi takvu kontrolu, kao što je to u slučaju turističkih izleta i dnevnih izleta. Ako u nominalnom popisu nije bilo izmjena, nije potrebno svakog putnika identificirati na temelju putne isprave. Unatoč tome, putnici koji se iskrcavaju moraju cijelo vrijeme imati sa sobom putovnice i pokazati ih službeniku graničnog nadzora ako on to zatraži;

- (c) ako brod za kružna putovanja dolazi iz luke koja se nalazi na području bez nadzora unutarnjih granica i pristaje u luci koja se nalazi na tom području, putnici koji izlaze na kopno podliježu obveznoj ulaznoj kontroli u skladu s općim pravilima ako procjena opasnosti povezane s unutarnjom sigurnošću i nezakonitom imigracijom to zahtijeva;

*** Primjer:**

– brod za kružna putovanja koji najprije dolazi iz Tunisa, a zatim pristaje redom u lukama u Palermu, Genovi i Barceloni.

Vidjeti „preporučene prakse” iz točke 2.7.

- (d) ako brod za kružna putovanja polazi iz luke koja se nalazi u schengenskoj državi prema luci koja se nalazi izvan područja bez nadzora unutarnjih granica, posada i putnici podliježu obveznim izlaznim kontrolama na temelju nominalnog popisa posade i putnika. Ako procjena opasnosti povezane s unutarnjom sigurnošću i nezakonitom imigracijom to zahtijeva, putnici koji se ukrcavaju na brod podliježu obveznoj izlaznoj kontroli u skladu s općim pravilima⁹⁴.

⁹⁴

Vidjeti bilješku 102.

*** Primjer:**

– brod za kružna putovanja koji plovi od Barcelone do Tunisa.

Vidjeti „preporučene prakse” iz točke 2.7.

- (e) ako brod za kružna putovanja polazi iz jedne luke koja se nalazi na području bez nadzora unutarnjih granica prema drugoj takvoj luci, ne provodi se izlazna kontrola. Međutim, kontrole posade i putnika na tim brodovima moraju se obavljati samo kad je to opravdano na temelju procjene opasnosti povezane s unutarnjom sigurnošću i nezakonitom imigracijom⁹⁵.

*** Primjer:**

– brod za kružna putovanja plovi iz Genove u Barcelonu, a zatim nastavlja plovidbu izvan područja bez nadzora unutarnjih granica (npr., Tunis).

Vidjeti „preporučene prakse” iz točke 2.7.

- 2.5. Kapetan broda ili, umjesto njega, agent brodovlasnika, mora nadležnim službenicima graničnog nadzora dostaviti popis posade i putnika u roku od najmanje 24 sata prije dolaska u luku ili najkasnije kada brod napusti prethodnu luku, ako je vrijeme putovanja kraće od 24 sata, ili ako luka pristajanja nije poznata ili se promjeni tijekom putovanja, čim ta informacija bude dostupna. Potvrda primitka (potpisana preslika popisa ili elektronička potvrda o primitku) mora se vratiti zapovjedniku broda te je on na zahtjev mora predočiti nakon što brod uplovi u luku.
- 2.6. U slučajevima kad službenici graničnog nadzora na temelju procjene rizika u pogledu unutarnje sigurnosti i nezakonite imigracije odluče da nije nužno provesti kontrolu putnika u skladu s točkom 8. Zakonika o schengenskim granicama na kružnom putovanju u skladu s općim pravilima o graničnoj kontroli, ne zahtijeva se otiskivanje pečata u putne isprave. Provjere na temelju nominalnih popisa ili druge provjere povezane s rizikom razlikuju se od provjera na temelju članka 8. Zakonika o schengenskim granicama i ne dovode do otiskivanja pečata ili evidencije u EES-u.

⁹⁵

Vidjeti bilješku 102.

2.7. Pri procjeni sigurnosnih i migracijskih rizika za potrebe utvrđivanja jesu li kontrole ulaska ili izlaska potrebne, službenici graničnog nadzora trebali bi, među ostalim, uzeti u obzir sljedeće elemente: državljanstvo putnika, sve dostupne informacije o brodarskom društvu i njegovoj pouzdanosti, sva izvješća o stanju i sve relevantne informacije koje posjeduju, a to uključuje i informacije pribavljene od ostalih schengenskih država ili susjednih trećih zemalja te plan putovanja. Procjenom bi se trebala uzeti u obzir i potreba za odgovarajućom bilješkom o ulasku i izlasku za svakog pojedinačnog putnika kako bi se spriječilo pojavljivanje „lažnih prekoračenja trajanja dopuštenog boravka” (putnika s ulaskom, ali bez bilješke o izlasku) i „lažnih nezakonitih migranata” (putnika za koje se pri izlaznoj kontroli utvrdi da nema bilješke o ulasku), čime bi se osigurala pouzdanost podataka iz EES-a i izbjegli mogući problemi s nepotpunim registrima državljana trećih zemalja, kako je navedeno.

*** Preporučena praksa:**

U slučaju brodova za kružna putovanja s planom putovanja koji obuhvaća i schengenske luke i luke trećih zemalja, za potrebe registracije državljana trećih zemalja u EES-u u pravilu se preporučuje sljedeće:

– provoditi *izlazne* kontrole u skladu s člankom 8. Zakonika o schengenskim granicama kada se putnici (ili posada) ukrcaju na brod za kružna putovanja na početku svojeg putovanja;

– provoditi *ulazne* kontrole u skladu s člankom 8. Zakonika o schengenskim granicama kada se putnici (ili posada) iskrcaju s broda za kružna putovanja na kraju svojeg putovanja;

– *ne provoditi kontrole ulaska ili izlaska* u skladu s člankom 8. Zakonika o schengenskim granicama u kontekstu organiziranih turističkih izleta ili dnevnih izleta tijekom zaustavljanja u schengenskoj luci;

– tijekom zaustavljanja u schengenskoj luci *ne provoditi kontrole ulaska ili izlaska* u skladu s člankom 8. Zakonika o schengenskim granicama putnika koji ostaju na brodu za kružna putovanja.

Time se ne dovodi u pitanje pravo država članica da, u skladu s analizom rizika za unutarnju sigurnost ili nezakonito useljavanje, provode provjere (različite od provjera u skladu s člankom 8. Zakonika o schengenskim granicama) na brodu za kružna putovanja u skladu s Prilogom VI. Zakoniku o schengenskim granicama. Ako se te provjere provode, državljani trećih zemalja koji su podvrgnuti kontroli neće biti registrirani u EES-u.

*** Pravna osnova:**

– [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VI.\)](#)

3. KONTROLA IZLETNIČKE PLOVIDBE

3.1. Izletnička plovidba upotreba je izletničkih plovila u sportske ili turističke svrhe.

3.2. Osobe koje se nalaze na izletničkom plovilu koje dolazi iz luke u schengenskoj državi ili polazi prema njoj ne podliježu graničnoj kontroli i mogu ući u luku koja nije granični prijelaz.

Međutim, u skladu s procjenom rizika od nezakonitog useljavanja, a posebno kada je obala države koja nije dio područja bez nadzora unutarnjih granica u neposrednoj blizini državnog područja predmetne schengenske države, provodi se kontrola osoba i/ili se fizički pretražuje izletničko plovilo.

- 3.3. Izletničko plovilo koje dolazi izvan područja bez nadzora unutarnjih granica može, u iznimnom slučaju, ući u luku koja nije granični prijelaz. U tim slučajevima osobe na plovilu obavješćuju lučke vlasti kako bi im odobrile ulazak u tu luku. Lučke vlasti stupaju u kontakt s tijelima u najbližoj luci određenoj kao granični prijelaz kako bi ih obavijestile o dolasku plovila. Izjava o putnicima obvezno se daje podnošenjem popisa ukrcanih osoba lučkim vlastima. Taj se popis mora staviti na raspolaganje službenicima graničnog nadzora najkasnije po dolasku. Na isti način, ako zbog više sile izletničko plovilo koje dolazi izvan područja bez nadzora unutarnjih granica mora pristati u luku koja nije granični prijelaz, lučke vlasti obavješćuju tijela u najbližoj luci određenoj kao granični prijelaz kako bi ih obavijestile o nazočnosti plovila. Primjena ove iznimke ne smije postati pravilo i mora biti ograničena na iznimne okolnosti, uključujući višu silu (npr. ekstremni vremenski uvjeti, hitni zdravstveni problemi, kvar stroja ili drugi tehnički problemi, sudjelovanje u operacijama traganja i spašavanja,). Druge iznimne okolnosti koje mogu opravdati primjenu iznimke mogle bi biti: sportska događanja i situacije obilježene iznimno velikim priljevom izletničkih brodova na određeno zemljopisno područje, zbog čega je znatno teže apsorbirati povećanje aktivnosti na graničnom prijelazu. U svim tim slučajevima granične kontrole morat će provoditi tijela najbližeg graničnog prijelaza.
- 3.4. Tijekom tih kontrola mora se predati dokument koji sadrži sve tehničke karakteristike plovila te imena osoba na brodu. Primjerak tog dokumenta mora se dostaviti tijelima u lukama ulaska i izlaska. Sve dok se plovilo zadržava u teritorijalnim vodama jedne od schengenskih država koje u cijelosti primjenjuju schengensku pravnu stečevinu, primjerak tog dokumenta nalazi se među ispravama plovila.

- 3.5. Nad izletničkim plovilima moraju se provoditi nasumične kontrole bez obzira na procjene rizika od nezakonitog useljavanja.

*** Pravna osnova:**

– [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VI.\)](#)

4. KONTROLA PLOVILA ZA OBALNI RIBOLOV

- 4.1. Obalni ribolov jest ribolov koji se vrši pomoću plovila koja se vraćaju u luku na području bez nadzora unutarnjih granica svaki dan ili unutar 36 sati, ne pristajući u luci koja se nalazi izvan tog područja.
- 4.2. Posade ribarskih brodova obalnog ribolova koji se vraćaju svaki dan ili u roku od 36 sati u matičnu luku ili u bilo koju drugu luku na području bez nadzora unutarnjih granica, a da pritom ne pristaju u neku luku koja se nalazi izvan tog područja, ne kontroliraju se sustavno.
- 4.3. Kada postoji rizik od nezakonitog useljavanja, a osobito kada je obala treće zemlje u neposrednoj blizini državnog područja predmetne schengenske države, provodi se kontrola osoba i/ili fizička pretraga plovila.
- 4.4. Članovi posade ribarskih brodova obalnog ribolova koji nisu registrirani u luci koja se nalazi unutar područja bez nadzora unutarnjih granica moraju se kontrolirati u skladu s odredbama koje se odnose na pomorce ([točka 5.3. odjeljka I.](#)). Kapetan broda mora obavijestiti nadležna tijela o svim promjenama popisa posade i o nazočnosti putnika.

*** Pravna osnova:**

– [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VI.\)](#)

5. KONTROLA NA TRAJEKTNIM LINIJAMA

- 5.1. Provode se obvezne kontrole putnika na trajektnim linijama prema lukama koje se nalaze izvan područja bez nadzora unutarnjih granica. Primjenjuju se sljedeća pravila:
- (a) osiguravaju se, gdje god je to moguće, zasebne trake za građane država članica EU-a, EGP-a i Švicarske te članove njihovih obitelji;

- (b) kontrola putnika pješaka provodi se pojedinačno;
- (c) kontrola putnika u vozilima provodi se dok su oni u vozilu (u vozilu ili pored njega);
- (d) putnici na trajektima koji putuju autobusima smatraju se putnicima pješacima; ti putnici izlaze iz autobusa radi kontrole;
- (e) kontrola vozača vozila za prijevoz teškog tereta i svih osoba u pratnji provodi se dok se osobe nalaze u vozilu; ta se kontrola u načelu obavlja zasebno od kontrole ostalih putnika;
- (f) u svrhu brze provedbe kontrole mora postojati dovoljan broj ulaza;
- (g) kako bi se posebno otkrili državljani trećih zemalja s nezakonitim boravkom, provodi se nasumična pretraga prijevoznih sredstava kojima se koriste putnici te, prema potrebi, tereta i druge robe pohranjene u prijevoznim sredstvima;
- (h) prema članovima posade trajekta treba postupati jednako kao i prema članovima posade trgovačkih brodova;
- (i) ne primjenjuje se [točka 1.3. ovog odjeljka](#) (obveza predaje popisa putnika i posade). Ako se popis osoba na brodu treba sastaviti u skladu s Direktivom Vijeća 98/41/EZ⁹⁶ o upisu osoba koje putuju putničkim brodovima koji plove prema lukama ili iz luka država članica Zajednice, presliku tog popisa kapetan broda mora poslati najkasnije 30 minuta nakon odlaska iz luke izvan područja bez nadzora unutarnjih granica nadležnom tijelu prve luke dolaska u schengenskim državama.

Pravila o kontrolama na trajektnim linijama utvrđena ovom točkom i u točki 3.2.9. Priloga VI. Zakoniku o schengenskim granicama odnose se na kontrole „na trajektnim linijama”. U pogledu kontrola koje se provode na vozilima izvan trajekta (prije ukrcaja na trajekt ili nakon isplovljavanja trajekta) mogu se primjenjivati fleksibilnija pravila o kopnenim granicama utvrđena u točki 1.1.3. Priloga VI. Zakoniku o schengenskim granicama. U pravilu, osobe koje putuju vozilom mogu za vrijeme kontrola ostati u vozilu. Međutim, ako to zahtijevaju okolnosti, od osoba može biti zatraženo da napuste vozilo. U takvoj situaciji putnici mogu biti usmjereni i na pješačke trake.

⁹⁶ Direktivom Vijeća 98/41/EZ od 18. lipnja 1998. o upisu osoba koje putuju putničkim brodovima koji plove prema lukama ili iz luka država članica Zajednice (SL L 188, 2.7.1998., str. 35.).

*** Pravna osnova:**

– [Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VI.\)](#)

5.2. Kada trajekt koji dolazi izvan područja bez nadzora unutarnjih granica te obavlja više od jednog pristajanja na tom području ukrcava putnike samo za preostali dio puta na tom području, ti bi putnici trebali podlijegati izlaznim kontrolama u luci polaska i ulaznim kontrolama u luci dolaska. Kontrole osoba koje su tijekom takvih kratkih pristajanja već na trajektu i koje se nisu ukrcale na području bez nadzora unutarnjih granica moraju se obavljati u luci dolaska. Obrnuti bi se postupak trebao primjenjivati ako zemlja odredišta nije dio područja bez nadzora unutarnjih granica.

6. TERETNE LINIJE IZMEĐU LUKA KOJE SE NALAZE NA PODRUČJU BEZ NADZORA UNUTARNJIH GRANICA

6.1. Ne bi se trebale provoditi granične kontrole na teretnim linijama između iste dvije ili više luka smještenih na području bez nadzora unutarnjih granica kada ti brodovi ne pristaju u lukama izvan tog područja i sastoje se samo od prijevoza robe.

Međutim, kontrole posade i putnika na tim brodovima trebaju se obavljati samo kad je to opravdano na temelju procjene opasnosti povezane s unutarnjom sigurnošću i nezakonitom imigracijom.

ODJELJAK V.: Kontrola plovidbe unutarnjim vodama

1. PLOVIDBA UNUTARNJIM VODAMA

- 1.1. Plovidba unutarnjim vodama koja uključuje prelazak vanjske granice obuhvaća upotrebu svih vrsta brodica i plovila na rijekama, kanalima i jezerima u poslovne svrhe ili za razonodu.
- 1.2. Kontrola plovidbe na unutarnjim vodama jednaka je kontroli koja se općenito provodi u pomorskom prometu.
- 1.3. Kod plovila za poslovne svrhe kapetan i zaposlenici na brodu koji se nalaze na popisu članova posade te članovi obitelji tih osoba koji žive na brodu smatraju se članovima posade ili jednakima članovima posade.

*** Pravna osnova:**

[Zakonik o schengenskim granicama \(Prilog VI.\)](#)

TREĆI DIO: ZAŠTITA DRŽAVNE GRANICE

1. SVRHA ZAŠTITE

1.1. Glavne svrhe zaštite vanjske državne granice na mjestima izvan graničnih prijelaza te zaštite tih graničnih prijelaza izvan utvrđenog radnog vremena sljedeće su:

- (a) sprečavanje i odvracanje osoba od neovlaštenih prelazaka granice;
- (b) suzbijanje prekograničnog kriminaliteta;
- (c) primjena ili poduzimanje mjera protiv osoba koje su prešle granicu nezakonito;
- (d) održavanje pouzdane informiranosti o stanju i sposobnosti reagiranja;
- (e) potpora identifikaciji i registraciji osoba koje nezakonito prelaze granicu.

1.2. Službenik koji zapovijeda mora poduzeti sve nužne mjere za sprečavanje neovlaštenog prelaska granice i razmjestiti osoblje i druga sredstva na temelju procjene rizika od nezakonitog useljavanja i prekograničnog kriminaliteta.

Sredstva koja se pritom koriste odabiru se u skladu s vrstom i prirodom granice (kopnena, na unutarnjim vodnim putovima ili morska).

2. METODE ZAŠTITE

2.1. Zaštita se može provoditi korištenjem stacionarnih ili pokretnih jedinica koje svoje dužnosti obavljaju:

- (a) ophodnjom;
- (b) smještajem na mjestima koja jesu ili koja se smatraju osjetljivima.

2.2. Treba uvesti česte i iznenadne promjene razdoblja i metoda provođenja zaštite kako bi se neovlašteni prelasci granice učinkovito otkrili.

2.3. Glavne su zadaće ophodnje:

- (a) nadziranje terena na kojem djeluju;
- (b) sprečavanje opasnosti za javni red i unutarnju sigurnost u području ophodnje;

- (c) kontrola isprava osoba zatečenih na tom području koje nisu poznate timu u ophodnji;
- (d) zaustavljanje svih sumnjivih osoba bez isprava i traženje od njih da iscrpno objasne razloge svoje prisutnosti na tom području;
- (e) zaustavljanje i privođenje osoba koje su nezakonito prešle ili pokušale prijeći granicu u najbližu postaju službenika graničnog nadzora radi identifikacije, registracije i uzimanja otisaka prstiju u svrhe povezane s Uredbom (EU) br. 603/2013 u pogledu osoba koje nezakonito prelaze granicu te tražitelja azila koji imaju najmanje 14 godina;
- (f) osigurati sve dokaze povezane s neovlaštenim prelascima granice ili drugim incidentima na granici.

Za vrijeme ophodnji treba se koristiti posebnim psima tragačima. Kako bi se poboljšale ophodnje i nadziranje granice, treba koristiti i helikoptere, ophodne brodove i terenska vozila.

2.4. Glavne su zadaće stacionarnih jedinica:

- (a) promatranje mjesta koja se smatraju osjetljivima u pogledu nezakonitog prelaska granice ili krijumčarenja;
- (b) zaustavljanje i privođenje osoba koje su nezakonito prešle granicu ili su to pokušale učiniti u postaju službenika graničnog nadzora.

2.5. U skladu s pribavljenim informacijama treba organizirati posebne operacije radi hvatanja krijumčarenih osoba i njihovih krijumčara.

2.6. Zaštitu treba poduprijeti integriranim, mobilnim i prenosivim sustavima i opremom za tehnički nadzor (tj. radari, bespilotne letjelice, CCTV, različiti senzori i infracrvene ili termalne kamere kako bi se omogućilo gledanje noću).

*** Pravna osnova:**

– [Zakonik o schengenskim granicama \(članak 13.\)](#)

ČETVRTI DIO: POPIS RELEVANTNIH PRAVNIH INSTRUMENATA

• Pravo Unije:

- [Konvencija o provedbi Schengenskog sporazuma od 14. lipnja 1985.](#) između vlada država Gospodarske unije Beneluksa, Savezne Republike Njemačke i Francuske Republike o postupnom ukidanju kontrola na zajedničkim granicama, potpisana u Schengenu 19. lipnja 1990. ([SL L 239, 22.9.2000., str. 19.](#));
- [Odluka Vijeća 94/795/PUP od 30. studenoga 1994.](#) o zajedničkoj akciji koju je Vijeće donijelo na temelju članka K.3. stavka 2. točke (b) Ugovora o Europskoj uniji o olakšavanju putovanja za učenike iz trećih zemalja s boravištem u državi članici ([SL L 327, 19.12.1994., str. 1.](#));
- [Uredba Vijeća \(EZ\) br. 1683/95 od 29. svibnja 1995.](#) o utvrđivanju jedinstvenog obrasca za vize ([SL L 164, 14.7.1995., str. 1.](#));
- [Povelja o temeljnim pravima Europske unije \(SL C 364, 18.12.2000., str. 1.\)](#);
- [Direktiva Vijeća br. 2001/51/EZ od 28. lipnja 2001.](#) o dopuni odredaba članka 26. Konvencije o primjeni Sporazuma iz Schengena od 14. lipnja 1985. ([SL L 187, 10.7.2001., str. 45.](#));
- [Uredba Vijeća \(EZ\) br. 333/2002 od 18. veljače 2002.](#) o jedinstvenom obliku obrazaca za unošenje vize koju države članice izdaju nositeljima putnih isprava koje država članica koja sastavlja obrazac ne priznaje ([SL L 53, 23.2.2002., str. 4.](#));
- [Uredba Vijeća \(EZ\) br. 1030/2002 od 13. lipnja 2002.](#) o utvrđivanju jedinstvenog obrasca boravišnih dozvola za državljane trećih zemalja ([SL L 157, 15.6.2002., str. 1.](#));
- [Uredba Vijeća \(EZ\) br. 693/2003 od 14. travnja 2003.](#) o uspostavi posebnog Dokumenta o pojednostavljenom tranzitu (FTD), Dokumenta o pojednostavljenom željezničkom tranzitu (FRTD), izmjeni Zajedničkih konzularnih uputa, te Zajedničkog priručnika ([SL L 099, 17.4.2003., str. 8.](#));
- [Uredba Vijeća \(EZ\) br. 694/2003 od 14. travnja 2003.](#) o jedinstvenim obrascima za Dokument o pojednostavljenom tranzitu (FTD) i Dokument o pojednostavljenom željezničkome tranzitu (FRTD), kako je utvrđeno Uredbom (EZ) br. 693/2003 ([SL L 099, 17.4.2003., str. 15.](#));
- [Odluka Vijeća 2004/265/EZ od 8. ožujka 2004.](#) o sklapanju Memoranduma o razumijevanju između Europske zajednice i Državne uprave za turizam Narodne Republike Kine o vizama i povezanim pitanjima za turističke skupine iz Narodne Republike Kine (ADS) ([SL L 83, 20.3.2004., str. 12.](#));
- [Uredba \(EZ\) br. 851/2004](#) Europskog Parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o osnivanju Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti ([SL L 142, 30.4.2004., str. 1.](#));

- [Direktiva Vijeća 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004.](#) o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište na području države članice ([SL L 229, 29.6.2004., str. 35.](#));
- [Uredba Vijeća br. 2252/2004 od 13. prosinca 2004.](#) o standardima za sigurnosna obilježja i biometrijske podatke u putovnicama i putnim ispravama koje izdaju države članice ([SL L 385, 29.12.2004., str. 1.](#));
- [Odluka br. 896/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2006.](#) o uspostavi pojednostavnjenog režima za kontrolu osoba na vanjskim granicama na temelju jednostranog priznanja od strane država članica određenih dozvola boravka koje su izdale Švicarska i Lihtenštajn u svrhu tranzita preko njihova državnog područja ([SL L 167, 20.6.2006., str. 8.](#));
- [Uredba \(EZ\) br. 1931/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006.](#) o utvrđivanju pravila o pograničnom prometu na vanjskim kopnenim granicama država članica te o izmjeni odredaba Schengenske konvencije ([SL L 405, 30.12.2006., str. 1.](#));
- [Odluka Vijeća br. 2007/801/EZ od 6. prosinca 2007.](#) o punoj primjeni odredaba schengenske pravne stečevine u Češkoj Republici, Republici Estoniji, Republici Latviji, Republici Litvi, Republici Mađarskoj, Republici Malti, Republici Poljskoj, Republici Sloveniji i Slovačkoj Republici ([SL L 323, 8.12.2007., str. 34.](#));
- [Uredba \(EZ\) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2008.](#) o zajedničkim pravilima u području zaštite civilnog zračnog prometa i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2320/2002 ([SL L 97, 9.4.2008., str. 72.](#));
- [Uredba \(EZ\) br. 767/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008.](#) o viznom informacijskom sustavu (VIS) i razmjeni podataka među državama članicama o vizama za kratkotrajni boravak (Uredba o VIS-u) ([SL L 218, 13.8.2008., str. 60.](#));
- [Odluka Vijeća br. 2008/903/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2008.](#) o punoj primjeni odredaba schengenske pravne stečevine u Švicarskoj Konfederaciji ([SL L 327, 5.12.2008., str. 15.](#));
- [Uredba \(EZ\) br. 810/2009 od 13. srpnja 2009.](#) o uspostavi Zakonika Zajednice o vizama (Zakonik o vizama) ([SL L 243, 15.9.2009, str. 1.](#));
- [Uredba \(EU\) br. 265/2010 od 25. ožujka 2010.](#) o izmjeni Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma i Uredbe (EZ) br. 562/2006 u vezi s kretanjem osoba s vizom za dugotrajni boravak ([SL L 85, 31.3.2010., str. 1.](#));
- [Odluka Vijeća 2011/842/EU od 13. prosinca 2011.](#) o punoj primjeni odredaba schengenske pravne stečevine u Kneževini Lihtenštajn ([SL L 334, 16.12.2011., str. 27.](#));

- [Direktiva 2011/95/EU od 13 prosinca 2011.](#) o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni statusa izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite ([SL L 337, 20.12.2011. str. 9.](#));
- [Direktiva 2013/32/EU od 26. lipnja 2013.](#) o zajedničkim postupcima za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite ([SL L 180, 29.6.2013., str. 60.](#));
- [Uredba \(EU\) br. 604/2013 od 26. lipnja 2013.](#) o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (Dublinska uredba) ([SL L 180, 29.6.2013., str. 31.](#));
- [Uredba \(EU\) br. 603/2013 od 26. lipnja 2013.](#) o uspostavi sustava „Eurodac” za usporedbu otisaka prstiju za učinkovitu primjenu Uredbe (EU) br. 604/2013 o uvođenju kriterija i mehanizama za utvrđivanje države članice odgovorne za razmatranje molbe za međunarodnu zaštitu koju je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva i o zahtjevima za usporedbu s podacima iz Eurodaca od strane tijela kaznenog progona država članica i Europolu u svrhu kaznenog progona i o izmjeni Uredbe (EU) br. 1077/2011 o osnivanju Europske agencije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde (preinaka) ([SL L 180, 29.6.2013., str. 1.](#));
- [Odluka br. 1082/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013.](#) o ozbiljnim prekograničnim prijetnjama zdravlju i o stavljanju izvan snage Odluke br. 2119/98/EZ ([SL L 293, 5.11.2013., str. 1.](#));
- [Provedbena uredba Komisije \(EU\) br. 118/2014 od 30. siječnja 2014.](#) o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1560/2003 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Uredbe Vijeća (EZ) br. 343/2003 o uvođenju kriterija i mehanizama za utvrđivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji državljanin treće zemlje podnosi u jednoj od država članica ([SL L 39, 8.2.2014., str. 1.](#));
- [Odluka br. 565/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014.](#) o uvođenju pojednostavljenog režima kontrole osoba na vanjskim granicama na temelju jednostranog priznanja od strane Bugarske, Hrvatske, Cipra i Rumunjske određenih isprava kao jednakovrijednih njihovim nacionalnim vizama za tranzit ili namjeravani boravak na njihovim državnim područjima koji ne premašuje 90 dana u svakom razdoblju od 180 dana i stavljanju izvan snage odluka 895/2006/EZ i 582/2008/EZ ([SL L 157, 27.5.2014., str. 23.](#));
- [Direktiva 2014/66/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014.](#) o uvjetima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u okviru premještaja unutar društva ([SL L 157, 27.5.2014., str. 1.](#));
- [Uredba \(EU\) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016.](#) o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o schengenskim granicama) ([SL L 77, 23.3.2016., str. 1.](#));

- [Uredba \(EU\) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ \(Opća uredba o zaštiti podataka\)](#), (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.);
- [Direktiva \(EU\) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka od strane nadležnih tijela u svrhe sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Okvirne odluke Vijeća 2008/977/PUP](#), (SL L 119, 4.5.2016., str. 89.);
- [Direktiva \(EU\) 2016/801 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanja poslova au pair](#) (SL L 132, 21.5.2016., str. 21.);
- [Odluka Vijeća \(EU\) 2017/733 od 25. travnja 2017. o primjeni odredaba schengenske pravne stečevine koje se odnose na Schengenski informacijski sustav u Republici Hrvatskoj](#) (SL L 108, 26.4.2017., str. 31.);
- [Uredba \(EU\) 2018/1860 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o upotrebi Schengenskog informacijskog sustava za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom](#), (SL L 312, 7.12.2018., str. 1.);
- [Uredba \(EU\) 2018/1861 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uspostavi, radu i upotrebi Schengenskog informacijskog sustava \(SIS\) u području granične kontrole i o izmjeni Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma te o izmjeni i stavljanju izvan snage Uredbe \(EZ\) br. 1987/2006](#) (SL L 312, 7.12.2018., str. 14);
- [Uredba \(EU\) 2018/1862 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uspostavi, radu i upotrebi Schengenskog informacijskog sustava \(SIS\) u području policijske suradnje i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2007/533/PUP i stavljanju izvan snage Uredbe \(EZ\) br. 1986/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te Odluke Komisije 2010/261/EU](#) (SL L 312, 7.12.2018., str. 56.);
- [Uredba \(EU\) 2018/1806 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o popisu trećih zemalja čiji državljani moraju imati vizu pri prelasku vanjskih granica i zemalja čiji su državljani izuzeti od tog zahtjeva](#), (SL L 303, 28.11.2018., str. 39.);
- [Odluka Vijeća \(EU\) 2018/934 od 25. lipnja 2018. o provedbi preostalih odredaba schengenske pravne stečevine koje se odnose na Schengenski informacijski sustav u Republici Bugarskoj i Rumunjskoj](#) (SL L 165, 2.7.2018., str. 37.);
- [Uredba \(EU\) 2019/1157 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o jačanju sigurnosti osobnih iskaznica građana Unije i boravišnih isprava koje se izdaju građanima Unije i članovima njihovih obitelji koji ostvaruju pravo na slobodno kretanje](#) (SL L 188, 12.7.2019., str. 67.);

- [Provedbena odluka Komisije C\(2020\) 395 final od 28. siječnja 2020.](#) o izmjeni Odluke C(2010) 1620 final u pogledu zamjene Priručnika za obradu zahtjeva za vizu i izmjenu izdanih viza (Priručnik I. o Zakoniku o vizama).

- **Međunarodno pravo:**

- [Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu od 7. prosinca 1944. \(Konvencija ICAO, prilozi 2. i 9.\);](#)
- [Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava od 4. studenoga 1950. i njezini protokoli;](#)
- [Ženevska konvencija o statusu izbjeglica od 28. srpnja 1951.,](#) kako je izmijenjena [Protokolom iz New Yorka](#) od 31. siječnja 1967.
- [Bečka konvencija o diplomatskim odnosima od 18. travnja 1961.;](#)
- [Konvencija o olakšicama u međunarodnom pomorskom prometu \(FAL\) od 9. travnja 1965.;](#)
- [Sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba \(SL L 114, 30.4.2002., str. 6.\);](#)
- [Konvencija Međunarodne organizacije rada br.185. o identifikacijskim ispravama pomoraca od 19. lipnja 2003.;](#)
- [Bilateralni sporazumi o malograničnom prometu;](#)
- [Sporazum o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju \(SL C 384I, 12.11.2019., str. 1\).](#)

DODATAK A

POSTUPAK OBAVJEŠĆIVANJA

Ako država članica⁹⁷ namjerava provoditi ciljane kontrole osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije, u skladu s člankom 8. stavkom 2.a Zakonika o schengenskim granicama, ona o planiranoj primjeni tih ciljanih kontrola mora bez odgode obavijestiti:

- (a) druge države članice,
- (b) Agenciju za europsku graničnu i obalnu stražu (Agenciju) i
- (c) Komisiju.

Predmetna država članica može odlučiti obavijest ili neke njezine dijelove proglasiti povjerljivima.

Obavijest mora sadržavati objašnjenje razloga, opsega i trajanja tog odstupanja na temelju sljedećih uputa, kako bi se osigurao koristan učinak (effet utile) obavijesti te posebno omogućilo da ostale države članice, Komisija i Agencija izraze eventualne zabrinutosti.

Razlozi se moraju potkrijepiti objektivnim elementima relevantnim za odstupanje od sustavnih kontrola na određenim graničnim prijelazima.

Predmetne države članice posebno bi trebale dostaviti:

- glavne karakteristike protoka na predmetnom graničnom prijelazu ili više njih, kao što su kategorije osoba koje prelaze granicu,
- procijenjeni udio državljana trećih zemalja i udio osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije koji prelaze tu granicu,
- naznaku da su sustavne kontrole uzrok navodnom povećanju vremena čekanja (a ne primjerice radovi na cesti u području u blizini graničnog prijelaza). Općenito upućivanje na nadolazeće praznike nije dostatno u tom pogledu. Ne postoji univerzalni pokazatelj nerazmjernog učinka na protok prometa koji bi se primjenjivao na sve države članice ili sve granične prijelaze. U ocjeni nerazmjernog učinka na vrijeme čekanja mora se uzeti u obzir prosječno vrijeme čekanja ili prethodno zabilježena kašnjenja;
- informacije o tome kako će se odstupanjem ublažiti nerazmjerni učinak na protok prometa na predmetnom graničnom prijelazu ili više njih.

Mora se navesti predmetni granični prijelaz ili više njih.

⁹⁷ U ovom se tekstu pojam „država članica” treba shvatiti na način da obuhvaća četiri zemlje pridružene Schengenu.

Planirano trajanje odstupanja mora biti razmjerno i ne smije prelaziti ono što je potrebno za njegovu provedbu. Za svaki granični prijelaz mora se navesti predviđeni datum završetka odstupanja. Odstupanja na neodređeno vrijeme nisu prihvatljiva. U skladu s člankom 15. Zakonika o schengenskim granicama države članice trebale bi rasporediti dovoljan broj odgovarajućeg osoblja i sredstava za provedbu sustavnih kontrola provjerama u relevantnim bazama podataka.

Država članica trebala bi u obavijesti navesti datum dostavljanja procjene rizika Agenciji u skladu s člankom 8. stavkom 2.a Zakonika o schengenskim granicama i objasniti glavne elemente procjene rizika kako bi adresati te obavijesti mogli utvrditi informirano stajalište.

Ako druge države članice, Agencija ili Komisija izraze zabrinutost o namjeri odstupanja od pravila sustavne kontrole provjerom u bazama podataka, moraju predmetnu državu članicu o tim zabrinutostima obavijestiti u roku od dva tjedna nakon primitka obavijesti. Država članica mora uzeti u obzir te zabrinutosti.

Države članice trebale bi uspostaviti unutarnje kanale za komunikaciju te bi o tome morale obavijestiti druge države članice i Komisiju putem svojih stalnih predstavništava slanjem obavijesti kontaktnoj točki u stalnom predstavništvu i na zajedničku adresu e-pošte (<mailto:HOME-B1-BORDERS@ec.europa.eu>).

DODATAK B

**POSTUPAK ZA PROVEDBU ODSUPANJA OD NAČELA SUSTAVNIH PROVJERA U RELEVANTNIM
BAZAMA PODATAKA NA TEMELJU ČLANKA 8. ZAKONIKA O SCHENGENSKIM
GRANICAMA, UKLJUČUJUĆI PROCJENU RIZIKA**

U članku 8. stavku 2.a Zakonika o schengenskim granicama utvrđeno je da se državama članicama dopušta odstupanje od načela sustavnih provjera u relevantnim bazama podataka za osobe s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije koje prelaze vanjske granice pod uvjetom da su ispunjena dva kumulativna uvjeta:

1. Dotična država članica mora dokazati nerazmjern učinak na protok prometa u odnosu na provođenje sustavnih kontrola osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije.
2. Prije donošenja odluke o odstupanju predmetna država članica mora pripremiti procjenu rizika kojom će dokazati da provođenje ciljanih kontrola osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije neće dovesti do sigurnosnih rizika.

Kako bi se osigurao koristan učinak (effet utile) odredbi o privremenom odstupanju, trebalo bi pojasniti sljedeće aspekte koji se odnose na procjenu rizika od provođenja ciljanih kontrola i postupak nakon obavijesti o namjeri odstupanja kako slijedi:

A. Ocjena rizika

1. Država članica koja želi primijeniti odstupanje priprema procjenu rizika u skladu s metodologijom CIRAM.

Agencija će u bliskoj suradnji s državama članicama razviti standardizirani obrazac za izvješćivanje u kojem će se iskoristiti sinergije s drugim postojećim procjenama rizika i procjenama osjetljivosti te mu omogućiti pristup na internetu.

2. Procjena rizika sa zaključkom da postoji niska [ili srednja] razina prijetnje podnosi se Agenciji prije stvarne provedbe odstupanja na standardiziranom obrascu za izvješćivanje. U iznimnim okolnostima (primjerice izniman i nepredviđen priljev putnika iz EU-a/EGP-a/Švicarske na određenom graničnom prijelazu) procjena rizika može se podnijeti istodobno s provedbom odstupanja samo ako je već podnesena obavijest koja sadržava opsežne informacije kojima se dokazuje neposredan nerazmjern utjecaj na protok prometa na predmetnom graničnom prijelazu.

Na temelju članka 8. stavka 2.a drugog podstavka Zakonika o schengenskim granicama: *U procjeni rizika navode se razlozi za privremeno smanjenje ciljanih kontrola provjerom u bazama podataka te se njome uzima u obzir, među ostalim, nerazmjern učinak na protok prometa i osiguravaju statistički podaci o putnicima i incidentima povezanim s prekograničnim kriminalitetom. Ona se redovito ažurira.* Budući da se odstupanja mogu primjenjivati samo na osobe s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije, procjena rizika treba biti usmjerena na rizike koje te osobe uzrokuju na određenim graničnim prijelazima.

Konkretno, procjena rizika države članice utvrđena člankom 8. stavkom 2.a Zakonika o schengenskim granicama izrađena u skladu s metodologijom CIRAM i obrazac moraju sadržavati:

- I. opis razloga za privremeno smanjenje ciljanih kontrola provjerom u bazama podataka te kvantitativne podatke (primjerice predviđeni protok putnika, vrijeme obrade po putniku ili slično) kojima se dokazuje nerazmjerni utjecaj na protok prometa na odabranom graničnom prijelazu ili na više njih nakon što su iscrpljene mogućnosti za povećanje kapaciteta;
- II. procijenjeni udio u ukupnom broju te dominantne profile putnika s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije koji bi mogli predstavljati prijetnju povezanu s javnim poretkom, unutarnjom sigurnosti, javnim zdravljem ili međunarodnim odnosima bilo koje države članice tijekom razdoblja primjene odstupanja od sustavne provjere;
- III. procjenu mogućeg učinka odstupanja na sigurnost, tj. javni poredak, unutarnju sigurnost itd. država članica, uključujući procjenu mogućeg učinka odstupanja na prometnu povezanost s drugim državama članicama.

Procjena rizika sa zaključkom da su rizici povezani s javnim poretkom, unutarnjom sigurnosti, javnim zdravljem ili međunarodnim odnosima bilo koje države članice visoki neće dovesti do odstupanja.

Na temelju procjene rizika sa zaključkom da su rizici povezani s javnim poretkom, unutarnjom sigurnosti, javnim zdravljem ili međunarodnim odnosima bilo koje države članice niski [ili umjereni], predmetna država članica trebala bi osigurati da utvrđeni rizici za svaki predmetni granični prijelaz budu ublaženi odgovarajućim strategijama i sredstvima. Te strategije i mjere bit će opisane u procjeni rizika koja se dostavlja Agenciji.

3. Agencija ocjenjuje dostavljenu procjenu rizika u vremenskom okviru koji se usuglašava s predmetnom državom članicom. Agencija se pri ocjeni procjena rizika koje su dostavile države članice može koristiti vlastitim resursima i informacijama, posebno informacijama prikupljenima u okviru procjena osjetljivosti. Može tražiti savjet Europolu ili drugih agencija EU-a.

A. Ako je procjena rizika nepotpuna ili dostavljeni podaci nisu relevantni, Agencija što prije mora stupiti u kontakt s predmetnom državom članicom kako bi zatražila dodatne informacije/obrazloženja.

Ako država članica ne dostavi potpunu procjenu rizika u roku koji je dogovoren s Agencijom, Agencija bi o tome trebala obavijestiti ostale države članice i Komisiju nakon slanja konačnog upita predmetnoj državi članici.

B. U slučaju neslaganja predmetne države članice i Agencije u pogledu potpunosti i relevantnosti dostavljene procjene rizika nastojat će se postići zajedničko razumijevanje na bilateralnoj osnovi u razumnom roku (najviše u roku od dva tjedna).

Ako neslaganja ne budu riješena, Agencija mora obavijestiti Komisiju i druge države članice. Može se sazvati sastanak koji uključuje Agenciju, predmetnu državu članicu, Komisiju i prema potrebi druge države članice. U tom slučaju Komisija organizira sastanak i poziva relevantne dionike na sudjelovanje.

Stajalište Agencije trebalo bi prvo dostaviti državi članici koja je podnijela procjenu rizika kako bi mogla dati komentare. Agencija o svojem stajalištu mora obavijestiti Komisiju i druge države članice.

4. Predmetna država članica mora redovito ažurirati svoju procjenu rizika. Pri tome prema potrebi treba slijediti točke od A.1 do A.3.

B. Obavijest o namjeri odstupanja i daljnje postupanje nakon takve obavijesti

1. Predmetna država članica obavješćuje druge države članice, Komisiju i Agenciju o namjeri odstupanja. Obavijest bi trebala ispunjavati najmanje zahtjeve navedene u Dodatku A ovom Priručniku,

2. Ako države članice, Agencija ili Komisija izraze zabrinutost o namjeri provedbe ciljanih kontrola provjerom u bazama podataka, bez odgode o toj zabrinutosti moraju obavijestiti predmetnu državu članicu. Druge države članice ili Komisija mogu zatražiti od Agencije da provjeri jesu li razlozi za zabrinutost opravdani.

Države članice koje izraze zabrinutost mogu o tome obavijestiti i Agenciju, Komisiju i druge države članice. Iako bi u načelu zabrinutosti trebalo riješiti na bilateralnoj osnovi s državom članicom koja je podnijela obavijest o namjeri odstupanja, ovisno o količini i prirodi tih zabrinutosti (primjerice ako su povezane s istim aspektom) može se sazvati sastanak svih strana koje su izrazile zabrinutost, a pritom obavijestiti druge stranke koje su imale pravo izraziti zabrinutost, ali nisu to učinile. Taj se sastanak može sazvati na inicijativu bilo koje od uključenih strana. Komisija je odgovorna za organizaciju tih sastanaka i predsjedanje njima.

3. Država članica koja namjerava odstupiti od sustavnih kontrola osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije provjerom u bazama podataka mora te zabrinutosti uzeti u obzir.

4. Predmetna država članica mora svakih šest mjeseci podnijeti izvješće Komisiji i Agenciji o ciljanoj primjeni kontrola provjerom u bazama podataka za osobe s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije. Izvješća bi trebala pružiti detaljne informacije o stvarnoj upotrebi ciljane kontrole na određenim graničnim prijelazima, podatke o protoku prometa na graničnim prijelazima na koje se odnosi odstupanje i o njihovu utjecaju na razvoj procjene rizika povezanih s javnim poretkom, unutarnjom sigurnosti, javnim zdravljem ili međunarodnim odnosima predmetne države članice.

Za svaki granični prijelaz i za svako razdoblje u kojem su se primjenjivala odstupanja država članica u tom izvješću mora navesti barem sljedeće informacije:

- točno vrijeme kada su se primjenjivala odstupanja (započelo: sati i minute u UTC formatu; završilo: sati i minute u UTC formatu);
- broj putnika koji su prešli granicu, razvrstanih po državljanstvu i smjeru putovanja (ulazak/izlazak);
- broj osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije koje nisu provjerene u bazama podataka pri ulasku, razvrstanih po državljanstvu i smjeru putovanja (ulazak/izlazak);
- broj osoba s pravom slobodnog kretanja u skladu s pravom Unije koje su provjerene u bazama podataka, razvrstanih po državljanstvu i smjeru putovanja (ulazak/izlazak);
- broj pronađenih rezultata u relevantnim bazama podataka za putnike koji su bili predmet ciljanih kontrola, razvrstanih po smjeru putovanja (ulazak/izlazak), državljanstvu i bazi podataka.

Osim toga, države članice trebale bi prema potrebi nastojati dostaviti sljedeće kontekstualne informacije po graničnom prijelazu i po mjesecu za cijelo razdoblje izvješćivanja⁹⁸:

- broj putnika koji prelaze granicu, razvrstanih po državljanstvu i smjeru putovanja (ulazak/izlazak);
- broj pronađenih rezultata u relevantnim bazama podataka tijekom sustavnih provjera, razvrstanih po smjeru putovanja (ulazak/izlazak) i državljanstvu.

⁹⁸ Ova se obveza izvješćivanja može preispitati nakon prvog izvješćivanja.

POPIS PRILOGA PRAKTIČNOM PRIRUČNIKU ZA SLUŽBENIKE
GRANIČNOG NADZORA

1. Popis nacionalnih službi odgovornih za nadzor državne granice.
2. Popis kontaktnih točaka u državama članicama za pitanja u vezi s upravljanjem granicama.
3. Popis kontaktnih točaka za razmjenu informacija o sigurnosnim kodovima ulaznih i izlaznih pečata.
4. Popis graničnih prijelaza.
5. Tablica putnih isprava na temelju kojih nositelj ima pravo prijeći vanjske granice i u koje se može unijeti viza (= Prilog 10. Priručniku o Zakoniku o vizama (isti naslov)).
6. Popis trećih zemalja čiji državljani za prelazak vanjskih granica moraju imati vize i trećih zemalja čiji su državljani izuzeti od te obveze (= Prilog 1. Priručniku o Zakoniku o vizama).
7. Transit državljana trećih zemalja koji su nositelji vize/boravišne dozvole koju su izdale države schengenskog prostora preko državnog područja Bugarske, Cipra i Rumunjske
8. Iznimke od obveze posjedovanja vize za nositelje diplomatskih putovnica, službenih putovnica i drugih službenih putovnica (= Prilog 5. „Informacije o nacionalnim odstupanjima od zahtjeva za posjedovanje vize” Priručniku o Zakoniku o vizama).
9. Iznimke od obveze posjedovanja vize za izbjeglice i osobe bez državljanstva (= Prilog 5. „Informacije o nacionalnim odstupanjima od zahtjeva za posjedovanje vize” Priručniku o Zakoniku o vizama).
10. Druge iznimke od obveze posjedovanja vize (= Prilog 5. „Informacije o nacionalnim odstupanjima od zahtjeva za posjedovanje vize” Priručniku o Zakoniku o vizama).
11. Iznimke od obveze posjedovanja vize za osobe koje tijekom boravka obavljaju plaćenu aktivnost (= Prilog 5. „Informacije o nacionalnim odstupanjima od zahtjeva za posjedovanje vize” Priručniku o Zakoniku o vizama).
12. Popis trećih zemalja čiji državljani moraju imati zrakoplovno-tranzitnu vizu
(= Prilog 7. Priručniku o vizama:

- Prilog 7A „Zajednički popis trećih zemalja čiji državljani moraju imati zrakoplovno-tranzitnu vizu pri tranzitu preko međunarodnog tranzitnog područja zračnih luka na državnom području država članica”.
 - Prilog 7B „Popis trećih zemalja čiji državljani moraju imati zrakoplovno-tranzitnu vizu prilikom prelaska kroz međunarodni tranzitni prostor zračnih luka na državnom području jedne države članice ili nekoliko njih”.
 - Prilog 7C „Popis boravišnih dozvola koje nositeljima omogućuju tranzit preko zračnih luka država članica bez obveze posjedovanja zrakoplovno-tranzitne vize”.
13. Jedinostveni obrazac za naljepnice vize i informacije o njihovim tehničkim specifikacijama i sigurnosnim značajkama (= Prilog 19. „Naljepnica vize” Priručnika o Zakoniku o vizama).
 14. Kako ispuniti naljepnice vize (= Prilog 20. „Ispunjivanje naljepnice vize” Priručniku o Zakoniku o vizama).
 15. Informacije koje se prema potrebi unose u odjeljak za napomene (= Prilog 22. „Nacionalni unosi u odjeljku „Napomene” na naljepnici vize” u Priručniku o Zakoniku o vizama).
 16. Upute za unošenje informacija u dio za optičko čitanje (prilog je suvišan, informacije su uključene u Prilog 14. ovom Priručniku).
 17. Primjerci ispunjene naljepnice vize (dodatne smjernice) (= Prilog 21. „Ispunjivanje naljepnice vize” Priručniku o Zakoniku o vizama).
 18. Primjeri naljepnica vize koje su izdale države članice (s fotografijama).
 19. Dokument o pojednostavljenom tranzitu (FTD) i Dokument o pojednostavljenom željezničkom tranzitu (FRTD).
 20. Primjerci iskaznica koje izdaju ministarstva vanjskih poslova država članica
 21. Pristojbe koje se naplaćuju, u eurima, koje odgovaraju administrativnim troškovima obrade zahtjeva za vizu (za dodatne informacije vidjeti točku 4.4. dijela II. Priručnika o Zakoniku o vizama).
 22. Popis boravišnih dozvola koje izdaju države članice.
 23. Primjerci boravišnih dozvola koje izdaju države članice.
 24. Dokazi za utvrđivanje ispunjavanja uvjeta za ulazak.

25. Referentni iznosi potrebni za prelazak vanjske granice koje utvrđuju nacionalna tijela (= Prilog 18. Priručniku o Zakoniku o vizama).
26. Standardni obrazac za odobrenje dokaza o poštovanju uvjeta trajanja kratkotrajnog boravka u slučajevima kad u putnoj ispravi nema ulaznog pečata.
27. Nacionalne prakse u pogledu pobijanja pretpostavke nezakonitog ulaska u slučaju nedostatka pečata.
28. Standardni obrazac za zabranu ulaska na granici, uključujući standardni obrazac za obavješćivanje i obrazloženje poništenja ili ukidanja vize kojim se potkrjepljuju razlozi za poništenje.
29. Operativne upute za izdavanje viza na granici pomorcima u tranzitu koji podliježu obvezi posjedovanja vize (= Prilog 26. Priručniku o Zakoniku o vizama).
30. Popis učenika koji putuju u okviru školskog izleta unutar Europske unije (= Prilog 3. Priručniku o Zakoniku o vizama).
31. Popis nacionalnih tijela nadležnih za rješavanje zahtjeva za pristup osobnim podacima unesenima u SIS.
32. Uzorci znakova kojima se označuju trake na graničnim prijelazima.
33. Uzorci usklađenih obrazaca kojima se dokazuje poziv, sponzorstvo i smještaj koje su sastavile ugovorne stranke (= Prilog 15. „Primjer obrazaca države članice kojima se dokazuje sponzorstvo i/ili smještaj” Priručniku o Zakoniku o vizama).
34. Ogledni primjerak dokumenata izdanih izbjeglicama i osobama bez državljanstva koje uživaju supsidijarnu zaštitu.
35. Primjerak zajedničkih dokumenata.
36. Popis sporazuma o pograničnom prometu i uzorak dozvola koje su države članice izdale u tu svrhu
37. Popis nacionalnih kontaktnih točaka za potrebe savjetovanja u vezi s maloljetnicima.
38. Smjernice o kretanju turskih državljana koji prelaze vanjske granice država članica EU-a radi pružanja usluga unutar EU-a (= Prilog 6. Priručniku o Zakoniku o vizama).
39. **Standardni obrazac** za priznavanje odluke o vraćanju u svrhu tranzita kopnom.
40. Potvrda za radnike u međunarodnom prometu.
41. Produljenje zakonitog boravka zbog bolesti COVID-19 – nacionalne prakse.
42. Smjernice za postupanje s korisnicima Sporazuma o povlačenju

43. Ogledni primjerci dokumenata koje korisnici sporazumâ o povlačenju (EU-UK, IS/LI/NO-UK, CH-UK) mogu imati prije posjedovanja nove isprave o boravku izdane u skladu s Provedbenom odlukom Komisije C(2020) 1114 final od 21. veljače 2020.⁹⁹ (vidjeti i Prilog 42. ovom Priručniku) ili u skladu sa sporazumima o povlačenju koje su sklopili Island, Lihtenštajn i Norveška, s jedne strane, i Švicarska, s druge strane.

⁹⁹ Provedbena odluka Komisije od 21. veljače 2020. o ispravama koje izdaju države članice u skladu s člankom 18. stavcima 1. i 4. i člankom 26. Sporazuma o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju (C(2020) 1114 final).